የአብክመ ከተ ሞችና መሰረተ ልማት ቢሮ

የ2015 በጀት ዓመት አመታዊ እቅድ አፈፃፀም ሪፖርት

ሰኔ/2015 ዓ.ም *ባህር ዳር*

I. መግቢያ

ሀገራችን ብሎም ክልላችን ለውጡን ተከትሎ ከነበረው የግብርና መር ስተራቴጅ ማሻሻያወችን በማድረግ አገር በቀል /Home grow economic stratage/ እና ባለብዙ ዘርፍ የልማት ስትራቴጅ ተግባራዊ በማድረግ በቀውስ ወቀትም ሁነን አለም በኮቪድ ወረርሽኝና ተመሳሳይ ምክንያቶች በኢኮኖሚ ቀውስ ሲታመስ ችግሩ ሳይከፋ መቋቋም መቻላችን ዋነኛ ምክንያት መሆን ችሏል፡፡ የለውጡና ልማቱ ዋናኛ መዳረሻ የስኬት መገለጫ ያደገ የበለጸገ ህዝብ በመፍጠር በዘመናዊ መንገድ የሚከትምና የመከተም ፍላጎቱ ያደገ ህዝብ መፍጥር ነው፡፡

ስለሆነም የምንፈጥራቸው ከተሞችና የምንመራ መሪወች ይህን ፍላጎት መሸከም አቅማችን ያደገና በየጊዜው የሚያድግ እንዲሆን ይጠበቃል፡፡ የምንመራው የአብክመ ከተሞችና መሰረተ-ልማ ቢሮ በከተሞች ጉዳይ ላይ ቁልፍ ሚና ያለውና ከተሞች የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚና የማህበራዊ ለውጥ ሞተርና ማዕከል፣ ውብና ጽዱ፣ ለኑሮ ተስማሚ እንዲሆኑ በማስቻል ለክልላችን ብሎም ለአገራችን ብልፅግና ወሳኝ የሆኑ ተግባራት የሚከናወኑበት ነው፡፡ በመሆኑም ቢሮው የክልሉ ከተሞች ዘመናዊ የመሬት አስተዳደር ስርዓት የተከተሉ፣ በፕላን የሚመሩ፣ መሰረተ ልማት የተስፋፋባቸው፣ ፅዱ፣ ውብ፣ የልማትና የአገልግሎት ማዕከል እንዲሆኑ በማስቻልና የዳበረ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ በመገንባት የዜጎችን ተጠቃሚነት ማረጋገጥን እንደ ተልዕኮ ይዞ የከተሞችን ልማት በማስፋፋት የህዝቡን ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ ባከናወናቸው ተግባራት በርካታ ለውጦች ተመዝግበዋል፡፡

ይሁን እንጅ በአሁኑ ሰዓት በክልላችን በየአካባቢው አዳዲስ ከተሞች በመፈጠራቸው ምክንያት የከተማ ቁጥር መጨመር፣ ነባር ከተሞችም ወደ ጎን መስፋት፣ በዚህም የከተሞች ህዝብ ብዛት በፍጥነት የጨመረበት እና የክትመት ምጣኔውም በፍጥነት እያደገ የመጣበት ሁኔታ አለ፣ ይህንኑ ተከትሎም በከተሞች የሥራ አጥነት መበራከት፣ የመኖሪያ ቤት ፍላጎት በእጅጉ መጨመር፣ የመሰረተ ልማት ፋላጎትና ጥያቄ ማደግ፣ የአገልግሎት አሰጣጡ ተደራሽ እና አርኪ አለመሆን፣ የፕላን ጥሰትና ህገ-ወጥ የመሬት ወረራ የተበራከተበት ሁኔታ ላይ እንገኛለን፡፡ በተለይም የከተማ ነዋሪውን ተሳታፊነትና ተጠቃሚነት በሚያረጋግጥ አግባብ በከተሞች የሚታየውን ሌብነት በመታገል እና ተቋማዊ አፈፃፀምን ውጤታማ ለማድረግ የሚያስችል አሰራር በመፍጠር በአገልግሎት አሰጣጥ ዙሪያ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን መፍታት ልዩ ትኩረት የሚሻው ጉዳይ ነው፡፡

ሌላው በክልላችን የትህነግ አሸባሪና ወራሪ ሃይል ወረራ በፈፀመባቸው ዞኖች ውስጥ ባሉ በርካታ ከተሞች የደረሰውን ውድመት መልሶ በመገንባት ከተሞችን ወደ ቀደመ ነባራዊ ሁኔታቸው ለመመለስ ቢሮው ከተለመደው ሁኔታ ወጣ ብሎ ኢጋር አካላትንም ጭምር በማስተባበር በስፋትና በልዩ የኃላፊነት መንፈስ በመስራት ላይ ይገኛል፣ ቀጣይም አጠናክሮ የሚቀጥል ይሆናል፡፡

በመሆኑም እነዚህንና ሌሎች በከተሞች የሚስተዋሉ ውስብስብ ችግሮችን በዘላቂነት ለመፍታት ከተቋሙ የ10 ዓመት (2013-2022) መሪ የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ የተቀዳ የ2015 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ ታቅዶ ወደ ተግባር የተገባ ሲሆን በበጀት አመቱ የተከናወኑ ዋና ዋና የዝግጅትና የተግባር ምዕራፍ ተግባራት አፈፃፀም ሪፖርት እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

II. የቁልፍ እና አበይት ተግባራት እቅድ አፈፃፀም

1. የቁልፍ ተግባራት እቅድ (የማስፈፀም አቅም ግንባታ ስራዎች) አፈፃፀም

ግብ 1፡- በየደረጃው ያለውን አቅም ግምት ውሰጥ ያስገባ፣ የተለጠጠ እና በውጤት የሚለካና ተጠቃሚውን ያሳተፈ እቅድ ማቀድና በመነሻ ሁኔታውና በሚከናወኑ ተግባራት ላይ መግባባት መፍጠር፣

1.1. እቅድ ዝግጅት

በዝግጅት ምዕራፉ ከሚከናወኑ ዋና ተግባሮች ውስጥ አንዱ እቅድን በጥራትና በወቅቱ ማቀድ ነው፡፡ በመሆኑም በየደረጃው

- ✓ **የክረምት ተግባራት እቅድ፡-** በ2014 በጀት ዓመት በአስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ ሁነን ብዙ ልምዶች ከወሰድንባቸዉ ዉስጥ አንዱ ጊዜን በአግባቡ መጠቀም ነው፡፡ በመሆኑም ከሐምሌ ጀምሮ ጥራት ያለው የክረምት እቅድ እና ቼክሊስት ተዘጋጅቷል፡፡ በእቅዱ እና በቼክሊስቱ ላይ ከፈፃሚ አካላት ጋር በዙም ኮንፈረንስ የጋራ መግባባት ተፈጥሮ ወደ ስራ ተገብቷል፡፡
- ✓ **የወቅታዊ ስራዎች እቅድ፡-** በዝግጅት ምዕራፉ የህልውና ዘመቻ ጦርነት የነበረበት ወቅት ስለነበር ሁለት ግንባሮች (የልማትና የጦርነት ግንባር) ስለነበሩን ለዚህ ተግባር የሚመጥን አጭር እቅድ ተዘጋጅቶ የነበረ ሲሆን ከህልውና ዘመቻ ማግስት በጦርነት የተጎዱ ከተሞችን መልሶ ለመገንባት የሚያስችል እቅድ ተዘጋጅቶ ወደ ተግባር ተገብቷል፡፡
- ✓ **የለውጥ /የሪፎርም/ ስራዎች እቅድ፡-** ተግባሮቻችን በወቅቱና በጥራት ለመፈጸም እና ተጠያቂነትን ለማረጋገጥ የሚያስችል የለውጥ ስራዎች እቅድ ለማቀድ ጥረት ተደርጓል፡፡ በክልሉ መንግስት ተሻሽሎ የወጣውን የለውጥና የአደረጃጀት ማሻሻያ መመሪያ ታሳቢ በማድረግ እቅዱ እንዲሻሻል ተደርጓል፡፡
- ✓ **የመልካም አስተዳደር ችግር መፍቻ ዕቅድ፡-** ከቢሮው ጀምሮ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ያሉ ሁሉም ተቋማት ከስራ ባህሪያቸው አንፃር ራሱን የቻለ የመልካም አስተዳደር ችግር መፍቻ እቅድ አቅደው ወደ ተግባር እንዲገቡ ተደርጓል፡፡
- ✓ **የ2015 በጀት አመት እቅድ፡-** ከተቋሙ የ10 ዓመት መሪ እቅድ የተቀዳ፤ የተቋሙን ራዕይ እና ተልዕኮ መሰረት ያደረገ፣ የተለጠጠ (ሰፊ) ግን ሊደረስበት የሚችል፤ ከፌደራል፣ ከክልል፣ ከዞኖችና ከድጋፍ ሰጭ ድርጅቶች ጋር የተናበበ፤ ጥራት ያለው፣ በጊዜ የተገደበና የተተነተነ፣ በውጤት ላይ ያተኮረ፣ የህዝብ ተሳትፎን ዋነኛ አቅም ያደረገ፣ በጦርነት የተጎዱ ከተሞች መልሶ ግንባታን ትኩረት የሰጠ፤ እንዲሁም ቅንጅታዊ አሰራርን መሰረት ያደረገ የልማትና መልካም አስተዳደር ዕቅድ ተዘጋጅቶ ወደ ተግባር ተገብቷል፡፡
- ✓ **የፕሮጀክት እቅድ፡-** የፕሮጀክት ባህሪ ያላቸውን UIIDP እና የከተማ ምግብ ዋስትና በራሳቸው ባህሪ እቅድ ተዘጋጅቶ ወደ ስራ ተገብቷል፡፡ በጥቅሉ በዘፈቀደ ሳይሆን እቅድን በእቅድ ለመምራት ጥረት ተደርጓል፡፡

1.2. የእቅድ ኦረንቴሽን

ጥራት ያለው ዕቅድ ማቀድ አንዱ ተግባር ሲሆን በዕቅዱ ላይ ከፈጻሚ አካላት ጋር በቂ መግባባት መፈጠር ደግሞ ሌላኛው ትኩረት የሚሰጠው ተግባር ነው፡፡

የአመራርና ፈፃሚ የእቅድ ኦረንቴሽን መድረኮች፡-

- ከዚህም አንፃር በየደረጃው የ2014 በጀት ዓመት እቅድ አፈፃፀም ግምገማ እና የ2015 በጀት ዓመት እቅድ ኦረንቴሽን መድረክ በማዘጋጀት 15,262 (9,920 ወንድና 5,342 ሴት) አመራሮችንና ፈፃሚዎችን በማሳተፍ የጋራ መግባባት ላይ ለመድረስ ታቅዶ
- በክልል ደረጃ ደብረማርቆስ ከተማ "ከተሞቻችንን የብልጽግና ማዕከል እናደርጋለን " በሚል መሪ ቃል በሞቀ እና በደመቀ መልኩ የእቅድ ኦረንቴሽንና የንቅናቄ ማስጀመሪያ መድረክ ከመስከረም 9 - 10 /2015 ዓ.ም የተካሄደ ሲሆን በዚህም መድረክ መሳተፍ ከነበረባቸው 846 አመራሮችና ባለሙያዎች ውስጥ ወንድ 720 ሴት 112 በድምሩ 832 (የእቅዱን 98.3%) አመራሮችና ባለሙያዎች ተሳትፈዋል፡፡

ሰንጠረዥ 1፡- የአመራርና ባለሙያ እቅድ ኦረንቴሽን የዞን መምሪያዎች አፈፃፀም

ተ.ቁ	ዞን	እቅድ ኦረንቴሽን መሳተፍ ያለበት አመራርና ባለሙያ			እቅድ ኦረንቴሽን የተሳተፈ አመራርና ባለሙያ			አፈፃፀም	ደረጃ
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር		

ተ.ቁ	ዞን	እቅድ ኦረንቴሽን መሳተፍ ያለበት አመራርና ባለሙያ			እቅድ ኦረንቴሽን የተሳተፈ አመራርና ባለሙያ			አፈፃፀም	ደረጃ
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር		
1	ደሴ	269	191	460	269	191	460	100	1ኛ
2	ደ/ጎንደር	1,108	465	1,573	1,108	465	1,573	100	1ኛ
3	ምዕ/ጐንደር	78	12	90	78	12	90	100	1ኛ
4	ባህር ዳር	395	251	646	395	251	646	100	1ኛ
5	ደ/ወሎ	790	344	1,134	790	344	1,134	100	1ኛ
6	ማዕ/ጐንደር	343	189	532	343	189	532	100	1ኛ
7	ደ/ታቦር	125	74	199	125	74	199	100	1ኛ
8	ሰ/ጎንደር	150	84	234	150	84	234	100	1ኛ
9	ደ/ማርቆስ	325	300	625	318	296	614	98.24	9ኛ
10	ኦሮሞ	212	105	317	208	102	310	97.79	10ኛ
11	ሰ/ወሎ	575	251	826	560	245	805	97.46	11ኛ
12	ምዕ/ጐጃም	972	401	1,373	945	382	1,327	96.65	12ኛ
13	ደ/ብርሃን	156	115	271	149	112	261	96	13ኛ
14	ጐንደር	220	250	470	219	231	450	95.74	14ኛ
15	ምስ/ጐጃም	319	59	378	310	50	360	95.24	15ኛ
16	ኮምቦልቻ	125	100	225	149	56	205	91.11	16ኛ
17	ወልደያ	200	62	262	178	57	235	89.69	17ኛ
18	አዊ	190	20	210	153	35	188	89.52	18ኛ
19	ዋግ ኽምራ	241	159	400	237	105	342	85.5	19ኛ
20	ሰ/ሸዋ	273	60	333	219	52	271	81.38	20ኛ
	የዞን ድምር	**7,066**	**3,492**	**10,558**	**6,903**	**3,333**	**10,236**	**96.95**	
21	በክልል ደረጃ	732	114	846	720	112	832	98.35	
	ጠቅላላ ድምር	**7,798**	**3,606**	**11,404**	**7,623**	**3,445**	**11,068**	**97.05**	

- በዚህ ተዋረድ በዞኖች እና ከተሞች በተካሄዱ የእቅድ ኦረንቴሽን እና የአፈፃፀም ግምገማ መድረኮች መሳተፍ ከነበረባቸው 10,558 (7,066 ወንድና 3,492 ሴት) አመራሮች እና ፈፃሚዎች ውስጥ 10,236 (96.95%) (ወንድ 6,903 ሴት 3,333) አመራሮችና ፈፃሚዎች ተሳትፈዋል፡፡

የህዝብ ክንፍ/አጋር አካላት የእቅድ ኦረንቴሽን መድረኮች፡-

- በተቋሙ የልማትና መልካም አስተዳደር አጀንዳዎች ዙሪያ ተሳትፎ የሚኖራቸው 889 (624 ወንድና 265 ሴት) የሴክተሩ የህዝብ ክንፎችና አጋር አካላት (ባለሀብቶች፣ ኢንቨስተሮች፣ ተደማጭ የህብረተሰብ ክፍሎች፣ የሃገር ሽማግሌዎች፣ ወጣቶችና ሴቶች) በ2015 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ ዙሪያ ግንዛቤ ለመፍጠር ታቅዶ በዞን ደረጃ በዞኖችና ከተሞች በተፈጠሩ የእቅድ ኦረንቴሽን መድረኮች መሳተፍ ከነበረባቸው 14,984 (9,459 ወንድና 5,525 ሴት) የህዝብ ክንፍ /አጋር አካላት ውስጥ 12,932 (ወንድ 8,084 ሴት 4,848) በማሳተፍ የእቅዱን 86.31% ማሳካት ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 2፡- የህዝብ ክንፍ /አጋር አካላት እቅድ ኦረንቴሽን የዞን መምሪያዎች አፈፃፀም

ተ.ቁ	ዞን	መሳተፍ ያለበት			የተሳተፈ			አፈፃፀም	ደረጃ
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር		
1	ደሴ	350	168	518	350	168	518	100	1ኛ
2	አዊ	160	15	175	175		175	100	1ኛ
3	ማዕ/ጎንደር	96	27	123	96	27	123	100	1ኛ
4	ባህርዳር	303	191	494	303	191	494	100	1ኛ
5	ደ/ብርሃን	568	177	745	568	177	745	100	1ኛ

ተ.ቁ	ዞን	መሳተፍ ያለበት			የተሳተፈ			አፈፃፀም	ደረጃ
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር		
6	ደ/ወሎ	1,251	642	1,893	1,251	642	1,893	100	1ኛ
7	ዋግህምራ	49	39	88	49	39	88	100	1ኛ
8	ምዕ/ጐጃም	541	162	703	539	160	699	99.43	5ኛ
9	ደ/ማርቆስ	250	200	450	245	192	437	97.11	6ኛ
10	ኮምቦልቻ	250	200	450	245	192	437	97.11	6ኛ
11	ምዕ/ጐንደር	68	42	110	65	39	104	94.55	11ኛ
12	ደ/ጎንደር	1,100	900	2,000	964	874	1,838	91.9	12ኛ
13	ጐንደር	310	300	610	289	267	556	91.15	13ኛ
14	ሰ/ጎንደር	900	900	1,800	701	921	1,622	90.11	14ኛ
15	ወልደያ	75	19	94	67	13	80	85.11	14ኛ
16	ሰ/ወሎ	414	125	539	325	88	413	76.62	16ኛ
17	ምስ/ጎጃም	860	480	1,340	651	294	945	70.52	17ኛ
18	ደ/ታቦር	330	215	545	250	128	378	69.36	18ኛ
19	ኦሮሞ	100	100	200	94	32	126	63	19ኛ
20	ሰ/ሸዋ	1,484	623	2,107	857	404	1,261	59.85	20ኛ
	የዞን ድምር	**9,459**	**5,525**	**14,984**	**8,084**	**4,848**	**12,932**	**86.31**	
21	በክልል ደረጃ	152	63	215	152	63	215	100	
	ጠቅላላ ድምር	**9,611**	**5,588**	**15,199**	**8,236**	**4,911**	**13,147**	**86.50**	

የህዝብ ንቅናቄ መድረኮች፡-

- ሌላው በየደረጃው የህብረተሰብ ንቅናቄ መድረኮችን በማዘጋጀትና ቢያንስ 162,500 የከተማ ነዋሪወችን በማሳተፍ በ2015 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር አጀንዳዎቻችን ላይ የህብረተሰቡን ተሳትፎ ለማሳደግና የጋራ መግባባት ላይ ለመድረስ ታቅዶ በዞኖችና ከተሞች በተፈጠሩ የህዝብ ንቅናቄ መድረኮች መሳተፍ ከነበረባቸው 431,006 (259,683 ወንድና 171,323 ሴት) የከተማ ነዋሪዎች ውስጥ 399,692 (92.73%) (239,947 ወንድና 159,745 ሴት) የከተማ ነዋሪዎችን ማሳተፍ ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 3፡- በዞኖችና ከተሞች ደረጃ የተካሄዱ የእቅድ ኦረንቴሽን (የህዝብ ንቅናቄ መድረኮች)

ተ.ቁ	ዞን	መሳተፍ ያለበት የከተማ ነዋሪ ህዝብ			የተሳተፈ የከተማ ነዋሪ ህዝብ			አፈፃፀም	ደረጃ
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር		
1	አዊ	10,400	6,470	16,870	10,400	6,470	16,870	100	1ኛ
2	ሰ/ጎንደር	11,220	12,177	23,397	11,220	12,177	23,397	100	1ኛ
3	ደ/ጎንደር	11,686	7,825	19,511	11,686	7,825	19,511	100	1ኛ
4	ማዕ/ጎንደር	22,627	7,169	29,796	22,627	7,169	29,796	100	1ኛ
5	ደ/ብርሃን	7,632	4,108	11,740	7,632	4,108	11,740	100	1ኛ
6	ባህር ዳር	20,000	13,000	33,000	20,000	13,000	33,000	100	1ኛ
7	ደ/ታቦር	7,825	4,135	11,960	7,825	4,135	11,960	100	1ኛ
8	ደሴ	580	289	869	580	289	869	100	1ኛ
9	ደ/ወሎ	32,569	26,964	59,533	32,493	26,932	59,425	99.82	9ኛ
10	ሰ/ወሎ	29,800	21,200	51,000	27,676	21,927	49,603	97.26	10ኛ
11	ደ/ማርቆስ	4,000	3,000	7,000	3,800	2,791	6,591	94.16	11ኛ
12	ኮምቦልቻ	4,000	3,000	7,000	3,800	2,791	6,591	94.16	11ኛ
13	ዋግህምራ	7,500	7,500	15,000	7,339	6,640	13,979	93.19	13ኛ

14	ምዕ/ጐጃም	26,007	12,060	38,067	24,743	10,646	35,389	92.97	14ኛ
15	ምዕ/ጐንደር	2,860	640	3,500	2,515	738	3,253	92.94	15ኛ
16	ጎንደር	9,829	6,312	16,141	8,981	5,538	14,519	89.95	16ኛ
17	ወልደያ	2,500	206	2,706	2,011	225	2,236	82.63	17ኛ
18	ሰ/ሸዋ	23,063	14,770	37,833	18,088	12,066	30,154	79.70	18ኛ
19	ኦሮሞ	5,815	5,460	11,275	4,328	4,165	8,493	75.33	19ኛ
20	ምስ/ጎጃም	19,770	15,038	34,808	12,203	10,113	22,316	64.11	20ኛ
	ድምር	**259,683**	**171,323**	**431,006**	**239,947**	**159,745**	**399,692**	**92.73**	

- ከክልል እስከ ከተማ በተካሄዱ መድረኮች የተቋሙ አገልግሎት አሰጣጥ ስለሚሻሻልበት ሁኔታ፣ በተቋሙ የሚስተዋሉ የመልካም አስተዳደር ችግሮች አፈታት ሂደት፣ በከተሞች ልማት የህብረተሰቡ ተሳትፎና ባለቤትነት ወሳኝ ስለመሆኑ፣ ስለከተማ ፕላን አተገባበር፣ የመሬት አስተዳደርና ልማት አፈፃፀምን ከህገ-ወጥ እንቅስቃሴዎች የፀዳ ማድረግ ስለሚቻልበት ሁኔታ በሰፊው ተመክሮባቸዋል፡፡

የተካሄዱ የእቅድ ኦረንቴሽን መድረኮች አፈጻጸም የነበረው ጉልህ ጥንካሬ፡-

- በክልል ደረጃ ደብረ ማርቆስ ከተማ ላይ የተካሄደው መድረክ ንዑስ ማዘጋጃ ቤቶችንም ከማካተቱም በተጨማሪ በበጀት ዓመቱ የላቀ አፈጻጸም ላስመዘገቡ ዞኖች፣ ሪጅኦፖልታን ከተሞች፣ ከተማ አስተዳደሮች፣ መሪ እና ንዑስ ማዘጋጃ ቤቶች በየፈርጃቸዉ ሰፊ የዕውቅና ስነ-ስርዓት የተካሄደበት መድረክ ስለነበር ትልቅ የመነሳሳት ስሜት ፈጥሯል፡፡
- በ2015 በጀት ዓመት የታቀዱ የልማትና መልካም አስተዳር ተግባራትን በተሻለ ተነሳሽነትና ቁርጠኝነት ለመፈፀም የሚያስችል የዓቅም መገንቢያ መድረክም ሁኖ አገልግሏል፡፡
- 8 ዞንና ሪጅኦፖሊታን ከተሞች ከ2014 በጀት ዓመት ከተግባሮቻቸው ውስጥ በተለየ ሁኔታ የፈፀሙትን ተግባር ተለይቶ በበቂ ሁኔታ ተዘጋጅተው ተሞክሯቸውን እንዲያስተላልፉ ተደርጓል፡፡
- የተቋሙን 21 ዋና ዋና ግቦችን ያካተተ የመግባቢያ ሰነድ ተዘጋጅቶ ከሁሉም ዞኖችና ከተሞች ጋር የፊርማ ስነ ስርዓት ተካሂዷል፡፡ በአጠቃላይ በእቅዱ ላይ የጋራ መግባባት የተደረሰበት፣ እቅዱን የመፈጸም እና የማስፈፀም ዝግጁነት የታየበትና ከፍተኛ የሆነ መነሳሳት የተፈጠረበት መድረክ ነበር፡፡

በዚህ መድረክ ሁሉም ዞኖችና ሪጅኦፖሊታን ከተሞች እስከ መስከረም 25/2015 ዓ.ም በዞን ደረጃ ለአመራርና ፈፃሚ እቅድ ኦሪንቴሽን በመስጠት ወደ ተግባር እንዲገቡ መግባባት ላይ ተደርሶ የነበረ ሲሆን የክልሉ ኮር አመራር ዞኖችን ተከፋፍሎ የዞኖች የእቅድ ኦሬንቴሽን መድረክ ስኬታማ እንዲሆን የደገፈበት መንገድ በጣም አበረታች ነበር፡፡ በዚህም መሰረት በፍጥነት ወደ ተግባር በመግባት ሰ/ሸዋ፣ ሰ/ጐንደር እና ጐንደር ከተማ ግንባር ቀደም ተጠቃሾች ናቸው፡፡

ሌሎች ዞኖችና ከተሞችም በተባለው ጊዜ አለመጨረስ ወይም ጊዜ የመውሰድ ችግሮች ቢስተዋልም እንኳን በተሟላ መንገድ ከማስኬዳቸው ባለፈም፡-

- መድረኮቻቸውን ያካሄዱ ዞኖችና ሪጅኦፖሊታን ከተሞች የሚቀርቡ ሰነዶችን በጥራት በማዘጋጀትና ተሞክሮዎችን ቀምረው በመድረኩ በማቅረብ በቂ ትምህርት እንዲወሰድባቸውና ለቀጣይ አቅም አድርጐ ለመጠቀም የተሰራው ሥራ የሚበረታታ ነበር፡፡
- ከታዳጊ ከተሞች ጀምሮ እስከ ዞን አመራሮች ድረስ የሚመለከታቸውን ፈፃሚ አካላት፣ አጋር አካላትን በማካተት እንዲሁም የዞን ኮር አመራሮች በመድረኩ ተገኝተው ለተግባሩ ትኩረት በመስጠት ጥብቅ የሥራ አቅጣጫዎችን እንዲሰጡ ማድረግ ከመቻሉም በላይ የሥራ መነሳሳት ለመፍጠር የተደረገው ጥረት መልካም ጅምር ሆኖ ታይቷል፡፡
- ከባለሀብቶች ሀብት በማሰባሰብ መድረኮችን ሳቢና ማራኪ ማድረግ ከመቻሉም በተጨማሪ በሁሉም በተፈጠሩ መድረኮች ፈፃሚውን ሊያነሳሳ በሚችል መንገድ የእውቅና ሥነስርዓት ተካሄዷል፡፡
- ሁሉም ዞኖችና ሪጅዮፖሊታን ከተሞች ከዞን መድረክ በተጨማሪ ወደ ወረዳዎች፣ ከተሞች፣ ክፍለ ከተሞች እና ቀበሌዎች በመውረድና የሕዝብ ንቅናቄ መድረኮችን ማካሄድ ችለዋል፡፡
- በአጠቃላይ እቅድ ኦሪንቴሽኑን ወደ ከተሞች፣ ክ/ከተሞች መሪና፣ ንዑስ ማዘጋጃ ቤቶች እንዲሁም ታዳጊ ከተሞችና ሕዝቡ ድረስ በማውረድ በ2015 በጀት ዓመት ተግባሮቻችን ላይ በቂ መተማመን በመፍጠር ወደ ተግባር ምዕራፍ መሸጋገር ተችሏል፡፡ ይህም ለተግባር ምዕራፉ ጅምር አፈጻጸም ጥሩ አቅም መፍጠር ችሏል፡፡

1.3. የክረምት ተግባራት እቅድ አፈፃፀም

የክረመት ጊዜውን በተለመደ ልምድ በዘፈቀደ ላለማሳለፍ ከሐምሌ 1/2014 ጀምሮ ጥራት ያለው የክረምት ተግባራትን (በተለይም የአረንጓዴ አሻራ ችግኝ ተከላ፣ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ፣ የውሃ ማፈሰሻ ቦዮች ከፈታና በክረምት በጎፈቃድ የአቅመ ደካሞች ቤት ግንባታና ጥገና ስራዎችን) ለማሳካት የሚያስችል እቅድ እና ቼክሊስት በማዘጋጀት በእቅዱ እና በቼክ ሊስቱ ላይ ከፈጻሚ አካላት ጋር በዙም ኮንፈረንስ የጋራ መግባባት ተፈጥሮ ወደ ስራ እንዲገባ ተደርጓል፡፡

ከዚህም አኳያ በሁሉም ከተሞች ንቅናቄ በመፍጠር፡-

- የአረንጓዴ አሻራ ችግኝ ተከላ 743,728 ወንድ እና 602,496 ሴት በድምሩ 1,346,224 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍሎች በቀጥታ ተሳትፈዋል፡፡ በዚህም 19,753,114 (88.78%) የውበት ችግኞችን በመትከል 2,414.36 ሄ/ር አረንጓዴ ቦታ ማልማት ተችሏል፡፡
- እንዲሁም የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና የውሃ ማፈሰሻ ቦዮች ጽዳት ዘመቻ ወንድ 275,380፣ ሴት 270,267 በድምሩ 545,648 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍል በቀጥታ ተሳትፏል፡፡

በክረምት በጎፈቃድ፡-

- 269 የአቅመ ደካሞች ቤቶች በአዲስ ተገንብተዋል፡፡ 208 የአቅመ ደካሞች ቤቶች ተጠግነዋል፡፡ በቤት ግንባታ እና ጥገና ስራው ላይ 151 ባለሀብቶች እና 3,728 በጎፈቃደኞች በጉልበታቸው ተሳትፈዋል፡፡

ሌላው በእቅድ እና በቼክ ሊስት ትኩረት ከተሰጣቸው የክረምት ተግባራት ጎን ለጎን፡-

- በ2014 በጀት ዓመት የተሰሩ የመሰረተ ልማት ስራዎችን የመመረቅ፣ የፈጻሚዉን እና የህብረተሰቡን ተነሳሽነት የማሳደግ እንዲሁም በእቅድ እና በቼክ ሊስት ያስቀመጥናቸውን የክረምት ተግባራቶች በደማቅ ፕሮግራም ለማስጀመር ትልቅ ጥረት ተደርጓል፡፡

1.4. የእቅድ አፈፃፀም ግምገማ መድረኮች አፈፃፀም

- ✓ በየደረጃው በየሩብ ዓመቱ የእቅድ አፈፃፀም ግምገማ መድረኮችን በማዘጋጀት 15,262 (9,920 ወንድና 5,342 ሴት) አመራሮችን እና ፈፃሚዎችን ለማሳተፍ ታቅዶ

1.4.1. የ1ኛ ሩብ ዓመት እቅድ አፈፃፀም ግምገማ መድረክ አፈፃፀም፡-

- በክልል ደረጃ የቢሮው፣ የፕላን ኢንስቲቲዮትና የአለም ባንክ /UIIDP/ ወንድ 183 ሴት 111 በድምሩ 294 አመራሮችና ሰራተኞች በተገኙበት በደ/ታቦር ከተማ 1ኛ ሩብ ዓመት አፈፃፀም ግምገማ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም የቢሮው፣ የፕላን ኢንስቲቲዮት የ5ቱ ቅርንጫፍ ኃላፊዎችን ጨምሮ፣ የዞኖችና የ32ቱ UIIDP ከተሞች 280 ያህል የስራ ኃላፊዎችና ባለሙያዎች እንዲሁም ኢጋርና ባለድርሻ አካላት በተገኙበት የ2015 በጀት ዓመት 1ኛ ሩብ አመት አፈፃፀም ግምገማ መድረክ በሁመራ ከተማ ተካሂዷል፡፡
- በዚሁ ተዋረድ በዞኖችና ከተሞች በ1ኛ ሩብ ዓመት በተካሄዱ የሰራተኛ ውይይት መድረኮች መሳተፍ ከነበረባቸው 9,634 (6,186 ወንድና 3,448 ሴት) አመራሮችና ፈፃሚዎች ውስጥ 8,525 (88.49%) (ወንድ 5,501 ሴት 3,024) አመራሮችንና ፈፃሚዎችን በማሳተፍ ለቀጣይ ተልእኮ ማዘጋጀት ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 4፡- በ1ኛ ሩብ ዓመት የተካሄዱ የሰራተኛ ውይይት መድረኮች የዞን መምሪያዎች አፈፃፀም

ተ.ቁ	ዞን	መሳተፍ ያለበት			የተሳተፈ			አፈፃፀም	ደረጃ
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር		
1	ማዕ/ጐንደር	343	189	532	343	189	532	100	1ኛ
2	ባህር ዳር	365	251	616	365	251	616	100	1ኛ
3	ደሴ	234	94	328	234	94	328	100	1ኛ
4	አዊ	351	211	562	351	211	562	100	1ኛ

5	ደ/ብርሃን	156	115	271	156	115	271	100	1ኛ
6	ምስ/ጎጃም	266	208	474	266	208	474	100	1ኛ
7	ኮምቦልቻ	132	55	187	132	55	187	100	1ኛ
8	ደ/ታቦር	92	80	172	92	80	172	100	1ኛ
9	አርሞ	182	104	286	178	101	279	97.55	9ኛ
10	ጐንደር	302	201	503	294	196	490	97.42	10ኛ
11	ሰ/ጎንደር	229	116	345	219	109	328	95.07	11ኛ
12	ሰ/ሸዋ	597	265	862	562	257	819	95.01	12ኛ
13	ሰ/ወሎ	575	251	826	550	230	780	94.43	13ኛ
14	ምዕ/ጐጃም	637	391	1,028	582	382	964	93.77	14ኛ
15	ደ/ማርቆስ	66	47	113	54	38	92	81.42	15ኛ
16	ወልደያ	69	49	118	50	45	95	80.51	16ኛ
17	ደ/ወሎ	790	344	1,134	616	295	911	80.34	17ኛ
18	ዋግህምራ	208	150	358	177	94	271	75.7	18ኛ
19	ደ/ጎንደር	546	318	864	264	70	334	38.66	19ኛ
20	ምዕ/ጐንደር	46	9	55	16	4	20	36.36	20ኛ
	የዞን ድምር	**6,186**	**3,448**	**9,634**	**5,501**	**3,024**	**8,525**	**88.49**	
21	በክልል ደረጃ	183	111	294	183	111	294	100	
	ጠቅላላ ድምር	**6,369**	**3,559**	**9,928**	**5,684**	**3,135**	**8,819**	**88.83**	

1.4.2. የ6 ወር እቅድ አፈፃፀም ግምገማ መድረክ አፈፃፀም፡-

- በፍጥነት እያደገ የመጣውን የክልላችን ከተሞች በየፈርጃቸውና በየደረጃቸው ለመምራት የሚደረገው ጥረት የሁሉንም ርብርብ የሚጠይቅና ፈጣን ምላሽ የሚያስፈልገው በመሆኑ በክልል ደረጃ "ከተሞችን የለውጥና የብልፅግና ማዕከል እናደርጋለን" በሚል መሪ ቃል የ2015 በጀት ዓመት የ6 ወር እቅድ አፈፃፀም ግምገማና በተቋሙ እስከታችኛው መዋቅር ድረስ እያጋጠሙ ባሉ ማነቆዎችና መፍትሄዎቻቸው ላይ ከዞኖች፣ ከከተማ አስተዳደሮች ከመሪ ማዘጋጃ ቤቶችና ወረዳ ፅ/ቤቶች እንዲሁም ለከተሞች ሁለንተናዊ እድገትና ብልጽግና መሳካት ታላቅ ድርሻ ያላቸው ኢጋር አካላት ወንድ 1,236 ሴት 81 በድምሩ 1,317 የተሳተፉበት የምክክር እና የንቅናቄ መድረክ ከጥር 26 እስከ 28/2015 ዓ.ም በጐንደር ከተማ በበቂ ዝግጅት ላይ ተመስርቶ በሞቀና በደመቀ ሁኔታ ተካሂዷል፡፡
- ይህንንም መነሻ በማድረግ ከዞንና ከሪጅኦፖሊታን ከተሞች ጀምሮ እስከ ታችኛው የከተማ ፈርጅ ድረስ ለከተሞች እድገትና ብልጽግና መረጋገጥ የሚመለከታቸውን አካላት ማለትም ፈፃሚና አስፈፃሚ፣ ኢጋር አካላትና የሕብረተሰብ ክፍል በማሳተፍ እንደ የከተሞች ነባራዊ ሁኔታ አሉ የሚባሉ ችግሮችን ለይቶ በዝርዝር በመወያየት፣ መፍትሄ ማስቀመጥና የተቀመጠውን መፍትሄ ተግባራዊ ማድረግ ለነገ የማይባል ተግባር መሆኑን በውል ተገንዝበን በልዩ ትኩረት ልንፈጽመው ይገባል በሚል የማደማደሚያ ሃሳብ ተደርሶ ተጠናቋል፡፡
- በመሆኑም በየደረጃው በሁሉም ዞኖች እና በ681 ከተሞች መካሄድ ከነበረባቸው 922 መድረኮች መካከል 637 (69.09%) የተካሄዱ ሲሆን በነዚህም መድረኮች መሳተፍ ከነበረበት 232,204 (ወንድ 168,704 እና ሴት 63,500) የሰው ኃይል ውስጥ 223,843 (ወንድ 165,140 እና ሴት 58,703) በማሳተፍ የእቅዱን 96.40% ማሳካት ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 5፡- በየደረጃው የተካሄዱ መድረኮች ብዛትና የሰው ኃይል ተሳትፎ አፈፃፀም

ተ.ቁ	የዞን ስም	በየደረጃው መካሄድ ያለባቸው መድረኮች ብዛት			በመድረኮች መሳተፍ የነበረበት የሰው ሃይል ብዛት			በመድረኮች የተሳተፈ የሰው ሃይል ብዛት			አፈፃፀም
		መካሄድ የነበረበት	የተካሄደ ብዛት	አፈፃፀም	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	
1	ምዕ/ጎንደር	36	36	100	6,097	3,236	9,333	5,584	2,605	8,189	87.74
2	ወልዲያ	15	15	100	2,960	2,348	5,308	2,216	2,056	4,272	80.48
3	ማዕ/ጎንደር	78	77	98.72	13,440	6,019	19,459	12,327	5,198	17,525	90.06
4	ምስ/ጎጃም	77	75	97.40	23,376	7,433	30,809	21,685	6,790	28,475	92.42

5	ሰ/ሸዋ	67	63	94.03	13,264	6,360	19,624	13,232	6,748	19,980	101.81
6	ደ/ጎንደር	78	70	89.74	9,199	4,410	13,609	12,362	5,582	17,944	131.85
7	ደ/ወሎ	99	86	86.87	52,508	7,820	60,328	51,416	7,370	58,786	97.44
8	ሰ/ወሎ	56	48	85.71	18,937	10,302	29,239	17,472	9,167	26,639	91.11
9	አዊ	60	46	76.67	12,509	6,739	19,248	11,082	5,006	16,088	83.58
10	ምዕ/ጎጃም	83	62	74.70	7,410	2,599	10,009	8,497	2,077	10,574	105.64
11	ዋግኽምራ	34	19	55.88	1,752	1,657	3,409	1,227	974	2,201	64.56
12	ሰ/ጎንደር	24	8	33.33	3,004	2,188	5,192	2,314	1536	3,850	74.15
13	ጎንደር	32	7	21.88	945	539	1,484	911	480	1,391	93.73
14	ባህር ዳር	38	7	18.42	1,273	906	2,179	1,411	926	2,337	107.25
15	ኮምቦልቻ	19	3	15.79	871	492	1,363	793	419	1,212	88.92
16	ደሴ	24	2	8.33	335	130	465	315	106	421	90.54
17	ደ/ታቦር	13	1	7.69	285	36	321	264	25	289	90.03
18	ኦሮሞ	27	2	7.41	146	47	193	131	37	168	87.05
19	ደ/ማርቆስ	19	1	5.26	245	155	400	236	147	383	95.75
20	ደ/ብርሃን	34	1	2.94	148	84	232	141	78	219	94.40
21	ወ/ጠ/ሴ/ሁ/ራ	9	8	88.89				1,524	1,376	2,900	
	ድምር	**922**	**637**	**69.09**	**168,704**	**63,500**	**232,204**	**165,140**	**58,703**	**223,843**	**96.40**
22	በክልል ደረጃ	1	1	100	1,236	81	1,317	1,236	81	1,317	100
	ጠቅላላ ድምር	**923**	**638**	**69.12**	**169,940**	**63,581**	**233,521**	**166,376**	**58,784**	**225,160**	**96.42**

በየደረጃው በተካሄዱ መድረኮች የተሳተፉ አካላት፡-

- በዞን በማዕከል ደረጃ (በ13ቱ ዞኖችና በ8ቱ ሪጅዮ ፖሊታን ከተሞች) በተካሄዱ መድረኮች ሁሉም የከተሞችና መሰረተ ልማት መምሪያ አመራሮችና የማኔጅመንት ቡድን አባላት፣ የከፍተኛ ፍርድ ቤት ፕሬዘዳንቶች፣ የፍትህ መምሪያ ኃላፊዎች፣ የፖሊስ መምሪያ ኃላፊዎች፣ የሁሉም ወረዳ አስተዳዳሪዎች እና ብልጽግና ጽ/ቤት ኃላፊወች፣ የሁሉም ከተማ አስተዳደር ከንቲባዎችና ብልጽግና ጽ/ቤት ኃላፊዎች፣ የወረዳና የከተማ አስተዳደሮች የሰላምና ደህንነት ጽ/ቤት ኃላፊዎች፣ በመምሪያው ስር የሚገኙ እስከ ታዳጊ ከተማ ድረስ ያሉ የወረዳ ጽ/ቤት ሃላፊዎች፣ ስራአስኪያጆች እና ምክትል ስራ አስኪያጆች እንዲሳተፉ ተደርጓል፡፡
- እነዚህ በዞን ማዕከል ደረጃ የተካሄዱ መድረኮች በዞን ዋና አስተዳዳሪዎች፣ በዞን ብልጽግና ጽቤት ኃላፊዎች እና በዞን ከተማና መሰረተ ልማት መምሪያ ኃላፊዎች እንዲመሩ ተደርጓል፡፡
- በከተማ ደረጃ (በክ/ከተሞች፣ በመሪና ንዑስ ማዘጋጃቤቶች፣ በታዳጊ ከተሞች ቀበሌዎችን ጨምሮ በተካሄዱ ሁሉም መድረኮች የሁሉም የወረዳና ከተማ አመራሮች፣ የወረዳ ሰብሳቢ ዳኞች፣ ፍትህ ፅ/ቤት ኃላፊዎች፣ ፖሊስ ፅ/ቤት ኃላፊዎች፣ የቀበሌ አመራሮች፣ የሀይማኖት አባቶች፣ የሀገር ሽማግሌዎች፣ ነጋዴዎች፣ ወጣቶች እና ሴቶች እንዲሳተፉ የተደረገ ሲሆን መድረኮችም በወረዳ አስተዳዳሪዎች፣ በከንቲባዎችና በስራ አስኪያጆች እንዲመሩ ተደርጓል፡፡

በመድረኮች አጀንዳ እንዲሆኑ የተቀረፁ ሀሳቦች፡-

- የዘርፉ አገልግሎት አሰጣጥ ማሻሻል፣ ብልሹ አሰራርንና ሌብነትን መታገል፣ የከተሞች ጽዳትና ውበትን ከማስጠበቅ አኳያ የህሰ/ቡ ድርሻ፣ ከአጋርና ባለድርሻ አካላት ጋር ያለውን ትብብርና ቅንጅታዊ አሰራር ማሻሻል፣ በከተሞች የሚከናወኑ የመሰረተ ልማት ግንባታዎች ጥራትና ተደራሽነት፣ ህገ ወጥነትን ስርዓት ለማስያዝ እና ለመታገል ህ/ሰቡን ከመንግስት ጎን ማሰለፍ እንዲሁም በሁሉም መስኮች ህ/ሰቡን ዋነኛ ባለቤትና ተዋናይ እንዲሆን ማድረግ የሚሉት ጭብጦች እና አቅጣጫዎች ናቸው፡፡

በተፈጠሩ መድረኮች የተነሱና ውይይት የተደረገባቸው ዋና ዋና ሃሳቦች፡-

1. በብዙ መድረኮች በስፋት የተነሳው እና የመጀመሪያው ጉዳይ ስለከተማ እና መሰረተ ልማት ተቋም የነበረው የተሳሳተ አመለካከት/ግንዛቤ ነው፡፡ ከዚህ ቀደም ስለከተማ እና መሰረተ ልማት ተቋም ላይ የነበረው ግንዛቤ ሲገለጽ የተሳሳተ እንደነበር እና ‹‹የከተማ ልማት ስራ ለከተማ እና መሰረተ ልማት ተቋም ብቻ የተተወ ይመስለን እንደ ነበር እውነቱ ግን ከተማን ማልማት ለካ ቤታችንን ማልማት እንደሆነ ልብ ሳንለው የቆየ ነው›› በሚል በስፋት ተነስቶ ተመክሮበታል፡፡ በከተማ ስራ የማይመለከተው አካል የለም፤ ሁሉም በየደረጃው ያለው አመራርና አጋር አካል (የሀይማኖት አባት፤ የፍትህ አካላት፤ ወጣቶች እና ሴቶች ወዘተ) ይመለከተናል፡፡ በመሆኑም በቀጣይ የየድርሻችን መወጣት አለብን (የጋራ ቤታችንን በጋራ እናለማለን) በሚል በአብዛኛው መድረኮች ተነስቶ ውይይት ተደርጎበታል፡፡ በአጠቃላይ በአብዛኛው መድረኮች ላይ ስለ ከተማና መሰረተ ልማት ካሁን በፊት የነበረው ግንዛቤ የተሳሳተ እንደሆነ እና ከተማን ማልማት የሁሉም ሰው ተግባር እንደሆነ የጋራ መግባባት ላይ ተደርሷል፡፡
2. በሁሉም ከተሞቻችን በስፋት የተነሳው ሁለተኛው ጉዳይ የአገልግሎት አሰጣጥ ጉድለት ነው፡፡ በአብዛኛው ዞኖች፣ ወረዳዎች፤ ከተሞች (ከተማ አስተዳደሮች፣ ማ/ቤቶች እና ታዳጊዎች) መድረክ ላይ የተቋማችን አመራሮች እና ባለሞያዎች አገልግሎት አሰጣጥ ሲፈተሽ ባለጉዳይን የማንገላታት (መመሪያን በማያሰራው በኩል አጣሞ መተርጎም፣ በፅሑፍ ምላሽ ለመስጠት ተጠያቂነትን መፍራት፣ በሰዓት አለምግባትና አለመውጣት፣ እጅ መንሻ መጠየቅ፣ ለጉዳይ አስፈፃሚ ወይም ደላላ ቅድሚያ መስጠት፣ ምክንያት እየፈጠሩ ነገ ዛሬ ማለት /ስበባስበብ ማብዛት/… ወዘተ) ችግሮች አሉ በሚል በስፋት የተነሳ ሲሆን ከዚህ አኳያ የተቀመጠው አቅጣጫ ከዞን ጀምሮ የባለጉዳይን ጉዳይ ፈጣን ምላሽ በጹሁፍም ሆነ በቃል ቶሎ ምላሽ መስጠት ተገቢ መሆኑን እና ያለበቂ ምክንያት ባለጉዳይን ነገ ዛሬ የሚል አመራር ሌላ ዝንባሌ ያለው መሆኑ ትርጉም የሚሰጠው መሆኑን በመድረኮች የጋራ መግባባት የተደረሰ ሲሆን በቀጣይ በዚህ ዘርፍ አብዮት ማምጣት ያስፈልጋል በሚል ማደማደም ተችሏል፡፡

3. ሶስተኛው ጉዳይ ከሌብነት እና ብልሹ አሰራር አኳያ የተነሳው ነው፡፡ በተቋማችን የሚስተዋሉ የሌብነት እና ብልሹ አሰራር ችግሮች እና ዘርፋቸው ሲገልጹ አገልግሎትን ሆን ብሎ ማጓተት፤ በስመ-ንብረት ዝውውር ወቅት የቤት ግምትን ከፍ እና ዝቅ ማድረግ እና ወረፋን ማቀዳደም፤ መሬት ግብይት ሂደት ላይ በተለይ በጨረታ ማስተላለፍ እና ለፍርድ ቤት የተሳሳተ ማስረጃ መስጠት፤ ፕላን ስምምነት እስከ ማጸደቅ ነገ ዛሬ ማለት፤ የተቋማችን ሰራተኛ ሁነው መሬት መደለል፤ የመሰረተ ልማት ስራን ሲረከቡ የጥራት ቁጥጥር እና ርክክብ ወቅት ጥራቱን በአግባቡ አለማረጋገጥ ላይ የሚፈጠሩ ችግሮች ዝንባሌያቸው የከፋ መሆኑን በስፋት ተነስቷል፡፡ ስለሆነም እነዚህ ብልሹ አሰራሮች በቀጣይ በፍጥነት መታረም እንዳለባቸው እና የማይታረሙ ከሆነ በቀጣይ ይህን በሚፈጥሩ አመራሮች እና ባለሞያዎች ላይ ምርመራ በማድረግ አጥፊነታቸው ሲረጋገጥ እርምጃ እንደሚወሰድ እና ህዝቡም ህግ ለማስከበር ተባባሪ መሆን እንዳለበት መግባባት ተችሏል፡፡ በተለይም የአገልግለት አሰጣጥ ችግሮችን፣ ሌብነትን እና ብልሹ አሰራርን መከላከል የሚቻለው ህብረተሰቡን ማሳተፍ ሲቻል በመሆኑ ህዝቡ ጥቆማ እንዲሰጥ ሌቦችን እንዲያጋልጥ እና የእጅ መንሻ ካልሰጠሁ አይፈፀምልኝም የሚል የተሳሳተ አስተሳሰብ እንዲያስወግድ መግባባት ላይ ተደርሷል፡፡

4. አራተኛው ጉዳይ የከተማን ስራ በትብብር እና በቅንጅት ከመስራት አኳያ ያለው ችግር ነው፡፡ ከገጠር መሬት አኳያ፣ ከፍ/ቤቶች አኳያ፣ ከፍትህ ጽ/ቤት አኳያ እና በራሱ በከተማና መሰረተ ልማት መዋቅር የሚፈጠሩ የመገፋፋት እና ያለመቀናጀት ችግሮች ናቸው፡፡ በአብዛኛው መድረኮች ህገወጥ የመሬት ወረራ እና ግንባታን ከመከላከል አኳያ የኢጋር አካላት ሚና አናሳ መሆንና በተለይም ያለመቀናጀት ችግር በስፋት ተነስቷል፡፡ በመሆኑም ህገወጥ የመሬት ወረራ እና ግንባታን ከመከላከል አንፃር ለከተሞች እድገት እና ልማት ፀር መሆኑን ሁሉም የከተማ ነዋሪ ተረድቶ ይህን ተግባር የሚፈፅሙትን በንቃት ማጋለጥ እንዳለበት መግባባት ላይ ተደርሷል፡፡ በየደረጃው ያለ የከተማ ባለድርሻ አካላት (በተለይ የፍትህ እና የፀጥታ አካላት) በከተሞች እድገትና የልማት ስራዎች በያገባኛል ስሜት መስራት እና ቅንጅታዊ አሰራሩን ማጠናከር እንደሚገባ መግባባት ተደርሷል፡፡ ሌላው መገፋፋትን ሊያስወግድ በሚችል መልኩ ተቋማዊ አሰራሮችን በማጠናከር ሁሉም ኢጋር አካላት ተቀናጅተን መስራት አለብን የሚል መግባባት ተደርሷል፡፡ እየተስፋፋ ያለዉ ህገ ወጥ ግንባታም ችግሩ በአንድ የደንብ ማስከበር ጽ/ቤት ብቻ ሊፈታ እንደማይችል እና የሁሉንም ባለድርሻ አካላት ርብርብ የሚጠይቅ መሆኑን በመግባባት ሁሉም የየድርሻዉን እንደሚወጣ መግባባት ላይ ተደርሷል፡፡ ይህ ሲሆን ብቻ ነው የገጠርና የከተማ መሬት ከሌብነት መከላከልና ለታለመለት ጥቅም ማዋል የሚቻለው የሚል መደምደሚያ ተደርሷል፡፡

5. በአምስተኛ ደረጃ የሚታየው በከተሞች የሚሰሩ መሰረተ ልማቶች በወቅቱ አለመጠናቀቅ፣ የተሰሩትም ቢሆን የጥራት ችግር መኖር (መፍረስ) እና በሁሉም አካባቢዎች ተደራሽ ያለመሆን ችግር ነው፡፡ በመሆኑም በከተሞች የሚገነቡ የመሰረተ ልማት ስራዎች እየተከታተሉና እየገመገሙ እንዲሰሩ ህብረተሰቡን ማሳተፍ፣ በሌላ መልኩ ህብረተሰቡን የልማቱ ባለቤት በማደረግና ልማቱም የህዝቡ እንደሆነ በማስገንዘብ ኮሚቴ አቋቁሞ ጥራቱን እንዲቆጣጠር መደረግ እንዳለበት እና በሁሉም ቦታ የመሰረተ ልማቱ ተደራሽ እንዲሆን ለሁሉም ልማት የመንግስት በጀት ከመጠብቅ ይልቅ ህብረተሰቡን በጉልበት፤ በቁሳቁስና በጥሬ ገንዘብ አስተዋጽዖ ላይ ሁሉም የሕ/ሰብ ክፍል ተሳታፊ ማድረግና አመራሩም በዚህ ተግባር ላይ በቁርጠኝነት መስራትና ውጤት ማስመዝገብ እንዳለበት መግባባት ላይ ተደርሷል፡፡

በየደረጃው በተካሄዱ መድረኮች የመጣ ለውጥና የተገኘ ውጤት፡-

- የመጀመሪያው የግንዛቤና የአመለካከት ለውጥ ማምጣት መቻሉ ሲሆን ይህም በየደረጃው ያሉ ሁሉም ባለድርሻ አካላት በከተማው ህዝብ፣ በኢጋር አካላት፣ በአመራሩና እና በባለሞያው ቁጭት፣ መነሳሳት እና አንድነት መፍጠር መቻሉ፤ የከተማው ህዝብም አንቁን፣ አወያዩን፣ ከጎናችሁ ነን የሚል ወኔ በመሰነቅ በመድረኮች ላይ የልማት ኮሜቴዎችን በመምረጥ ወደ ተግባር መገባቱ፤ በተለይም ፍ/ቤቶችና የፍትህ ተቋማት ከመድረክ መልስ ለከተማ ልማት ስራ ትኩረት በመስጠት ችግሮችን ለመፍታት ወደ ተጨባጭ ተግባር መግባት መቻሉ፤
- ደ/ወሎ የቀበሌ ቤቶችን በፍ/ቤት ለግለሰብ መወሰንን በተመለከተ ጉዳዩ በሰበር ችሎት ትክክል አለመሆኑ ስለተወሰነ ከዚህ በኋላ የትኛውም ፍ/ቤት የቀበሌ ቤቶችን መከራከር የማይችል መሆኑንና ይህንንም ለፍ/ቤቶች ተደራሽ የሚደረግ መሆኑ መግባባት መቻሉ፡፡

- በምስ/ጎጃምና አዊ ዞን በሚገኙ ሁሉም ከተሞች በዘመቻ መልክ እስከ ግንቦት 30 የተገነቡ ህገ ወጥ ግንባታዎችን ስርዓት ማስያዝ እንደሚገባ እና እስከ ሚያዝያ 30 በሁሉም ከተሞች ለቤቶች ህብረት ስራ ማህበራት የተዘጋጀ ቦታ ለመስጠት መግባባት ላይ መደረሱ፤
- ደ/ብርሃን ሁሉም መሰረተ ልማት ፕሮጀክቶች እሰከ ግንቦት 30 መጠናቀቅ እንዳለባቸው ከባለድረሻና ከአጋር አካላት ጋር በተግባቦትና በቅንጅት መስራት ላይ የጋራ መግባባት መደረሱ፤
- በምዕ/ጎንደር ዞን አብርሃጅራ መሪ ማ/ቤት በተፈጠረው የምክክር መድረክ በአረንጓዴ ልማት የውሃ ቦቲ ነዳጅ እንሰጣለን በሚል 4 በርሚል ነዳጅ የከተማዋ ነዋሪ ከመድረኩ በስጦታ ማበርከት መቻሉ፣ በጥሬ ገንዘብ መድረኩ ላይ 35,000.00 ብር ማዋጣት መቻሉ፤ እንዲሁም ከመድረክ በኋላ 2.2 ኪ.ሜ የውስጥ ለውስጥ መንገድ ከፈታ የተደረገ ሲሆን በሂደቱ 6 መኖሪያ ቤት፣ 12 በረንዳ፣ 3 መፀዳጃ ቤት፣ 132 ሜትር አጥር እንዲፈርስ መደረጉ፤ መተማ ዮሀንስ፣ ምድረገነት፣ ገንዳውሃ እና አብርሃጅራ መሪ ማ/ቤት የቤቶች ህብረት ስራ ማህበር የቦታ ሽንሻኖ ማድረግ መጀመሩ፤ ከመድረኩ በኋላ በሁለም ከተሞች በሚባል ደረጃ ህገወጥ ግንባታን ለመከላከል ኮሚቴ ተደራጅቶ ወደ ተግባር መገባቱ እና ህብረተሰቡ በወሰነው ቀን መሰረት የፅዳት ዘመቻ መጀመሩ፤
- ማዕ/ጎንደር የአገልግሎት አሰጣጥ የመሻሻል ጅምር ማሳየቱ፤ ስታንዳርድ የመለጠፍ በስዓት የመገኘት ባለጉዳዩ ቢሮ ሲመጣ በክብር ማስተናገድ መጀመሩ፤ 3 ከተሞች ደግሞ በመድረኩ ወቅት ከማህበር ጋር የተነሳ ጥያቄ ስለነበር በባለሙያ የቦታ ሽንሽና መካሄዱ፤ ትችት የተነሳባቸው እና ማስረጃ የተገኘባቸው ባለሙያዎች በህግ ቁጥጥር ስር እንዲዉሉ መደረጉ፤
- ደ/ጎንደር መ/የሱስ ከተማ አስተዳደር ከመድረክ ሲወጡ የተጀመሩ መሰረተ ልማቶችን በመጎብኘት የሚሰራባቸው ብሎኮች በእያንዳንዱ ቤት 1,500 ብር የህብረተሰብ ተሳትፎ መሰብሰብ መጀመሩ፤ ሀሙሲት በአገልግሎት አሰጣጥ የተነሱ ችግሮችን ለመፍታት ተገልጋይ በኩፐን በተራ ቅደም ተከተል እንዲስተናገድ መደረጉ፤ ትችት የተነሳበትን ባለሙያ በዲሲፒሊን ሁለት ደረጃ ዝቅ ብሎ ተቋሙን እንዲለቅ መወሰኑ፤ የማህበር ቦታ ጥያቄ ለማስተናገድ እንቅስቃሴ መጀመሩ፤ የህብረተሰብ ተሳትፎና ገቢ አሰባሰብ በአብዛኛዎቹ ከተሞች እየተሻሻለ መምጣቱ፣
- ሰ/ወሎ ቢጋሸና ከተማ በህዝብ መድረክ ላይ ህብረተሰቡ ድርሻውን ለመወጣት ብር 55,000 በደረሰኝ መሰብሰቡ፤ ዋድላ ወረዳ በሀሙሲት ንዑስ ማዘጋጃ ቤት በህብረተሰብ ተሳትፎ ዝቅተኛው ብር 300፣ መካከለኛው ብር 500 እና ከፍተኛው ብር 1,000 ለማዋጣት መግባባት መቻሉ እና የማዘጋጃ ቤቱ ቢሮ በህብረተሰብ ተሳትፎ እየተገነባ መሆኑ፤ ዋድላ ቤተ ዮሃንስ ታዳጊ ከተማ የውስጥ ለውስጥ የጠጠር መንገድ ለማሰራት በመድረኩ ከተሳተፈው ማህበረሰብ 65,000 ብር መሰብሰብ መቻሉ፤ እንዲሁም ራያ ቆቦ - ባይባዋ ታዳጊ ከተማ የልማት ኮሜቴ በማዋቀር በእለቱ 37,700 ብር መሰብሰቡ፣
- ሰ/ሸዋ በአንድ አነስተኛ ከተማ/አስ ከመድረክ በኋላ ለመሰረተ ልማት ግንባታ የሚውል 226,000 ብር መሰብሰቡ፤ በሌላ አንድ አነስተኛ ከተማ/አስ ከ3 ባለሀብቶች 950,000 ብር ተሰብስቦ ለሸማች ህብረት ማህበር በመስጠት ለኑሮ ውድነት መደጎሚያ እንዲውል መደረጉ፤ ከአንድ መሪ ማዘጋጃ ቤት 5,000,000 ብር በመሰብሰብ ለመሰረተ ልማት ስራ እንዲውል መደረጉ፤ ከማህበራት ቦታ አሰጣጥ ጋር ተያይዞ በተወሰኑ ከተሞች ለቀረበው ቅሬታ ምላሽ መሰጠቱ፤
- ጎንደር ከመድረኩ ማግስት 600,000 ብር ህ/ሰቡ በማዋጣት ላይ መሆኑ፣ ህገወጥ መሬት ወረራና ግንባታን የሚከላከል አፍራሽ ግብረ ሃይል በማቋቋም ወደ ስራ መገባቱ፣ የመሰረተ ልማ ስራዎችን በጊዜ ለማጠናቀቅ የሚያስችል ንቅናቄ መፈጠሩ፣ ለ282 የመኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህበር ቦታ መስረከብ መቻሉ፣
- ደሴ 36 የከተማና የክፍለ ከተማ የመሬትና ህንፃ ሹም መሀንዲሶች (ባለሙያዎች) በሙስና የተጠረጠሩ ሲሆኑ ታግደው በህግ የሚጠየቁበት የምርመራ ሥራ መጀመሩ፤ አዘውትረው ሥራ የማይገቡና ባለጉዳይ የሚያጉላሉ 2 ባለሙያዎች ታግደው ጉዳያቸው በዲሲፒሊን እየታየ መሆኑ፤

1.5. የአቅም ግንባታ ስልጠናዎች አፈጻጸም

ግብ 2፡- የከተማ ልማትና መልካም አስተዳደር ስራዎቻችን በላቀ ደረጃ ለማስፈፀም ከኢፌዴሪ ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር ጋር በመተባበር በተቋሙ ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጅዎች፣ አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ማንዋሎች ላይ በየደረጃው ለሚገኙ 8,652 አመራሮች፣ ባለሙያዎች እና ኢጋር አካላት (35% ሴቶች) የክህሎት ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ

- ✓ በፌደራል ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር ለ326 (ወንድ 267 ሴት 59)፣ በቢሮው ለ2,493 (ወንድ 1,825 ሴት 668)፣ በዞን መምሪያዎችና በከተሞች ለ8,534 (ወንድ 5,088 ሴት 3,446) በጠቅላላው 11,353 (ከ100% በላይ) (ወንድ 7,180 ሴት 4,173) አመራሮችና ባለሙያዎች በተለያዩ የስልጠና ርዕሶች ላይ ስልጠና የተሰጠ ሲሆን በዝርዝር ከዚህ በታች ቀርቧል፡፡
  - ○ በየደረጃው የሚገኙ 914 (35% ሴቶች) አመራሮችና ፈፃሚዎች በተዘጋጁ የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶችና በማስፈፀሚያ ሰነዶች ላይ ስልጠና እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ለ1,452 (ከ100% በላይ) (ወንድ 923 ሴት 529) አመራሮችና ፈፃሚዎች ስልጠና ተሰጥቷል፡፡
  - ○ በፌደራል ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር በኩል በማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ሙያዎች ላይ እና የከተሞች የሰው ኃይል ልማት ስራን በተመለከተ ለ16 አመራሮች፣ ባለሙያዎች እና የባለ ድርሻ አካላት (50% ሴቶች) የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ ለ70 (ከ100% በላይ) የሚመለከታቸዉ አመራሮችና ቡድን መሪዎች የአሰልጣኞች ስልጠና ተሰጥቷል፡፡
  - ○ በቄራ አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ200 ባለሙያዎች፣ በእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ75 ባለሙያዎች፣ እንዲሁም በዘመናዊ የዘላቂ ማረፊያ አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ60 ባለሙያዎች በድምሩ ለ335 ባለሙያዎች ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ በቄራ አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ283 (ወንድ 186 ሴት 97) ባለሙያዎች፣ በእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ291 (ወንድ 171 ሴት 120) ባለሙያዎች፣ እንዲሁም በዘመናዊ የዘላቂ ማረፊያ አገልግሎት ስታንዳርዶች ላይ ለ224 (ወንድ 148 ሴት 96) ባለሙያዎች በድምሩ ለ818 (ወንድ 505 ሴት 313) (ከ100% በላይ) ስልጠና እንዲወስዱ ተደርጓል፡፡
  - ○ በየደረጃው ለሚገኙ 600 (35% ሴቶች) አመራሮችና ፈጻሚዎች በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአሰራር ማዕቀፎች ላይ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ ለ874 (ከ100% በላይ) (ወንድ 593 እና ሴት 281) ስልጠና ተሰጥቷል፡፡
  - ○ በየደረጃው ለሚገኙ 40 አመራሮች፣ የምክርቤት አባላትና ፈጻሚዎች በከተማ አመራርና አሰራር የህግ ማዕቀፎች ላይ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ ወንድ 83 ሴት 59 ድምር 142 (ከ100% በላይ) ስልጠና ተሰጥቷል፡፡

  - ○ በክልሉ ለሚገኙ 992 (35% ሴቶች) የማዘጋጃ ቤት ፋይናንስ ባለሙያዎች በከተሞች አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀም ዙሪያ የአቅም ግንባታ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ በከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር በኩል ለ66 (ወንድ 40 ሴት 26) እንዲሁም በዞን ደረጃ ለ558 (ወንድ 366 ሴት 192) በድምሩ ለ624 (ወንድ 406 ሴት 218) (62.9%) የማዘጋጃ ቤት ፋይናንስ ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል፡፡
  - ○ በጥናት በተለዩ ክፍተቶች ላይ ተመስርቶ በከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈፃፀም ለተሰማሩ 100 ባለሙያዎች (35% ሴቶች) የአቅም ግንባታ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ በክልል ደረጃ ለ36 (ወንድ 32 ሴት 4) ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ላይ ለተመደቡ የከተማ ፕላን ዝግጅትና ትግበራ ባለሙያዎች፣ በፌደራል ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር በኩል ለ56 (ወንድ 46 እና ሴት 10) በድምሩ ለ92 (92%) (ወንድ 78 እና ሴት 14) የፕላን ዝግጅትና ትግበራ ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል፡፡
  - ○ በመሬት አዋጅ፣ ደንብና አሰራር መመሪያዎች ዙሪያ ከሁሉም ዞኖችና ከተሞች ለተውጣጡ 1,570 (35% ሴቶች) የመሬት ልማትና አስተዳደር አመራሮችና ባለሙያዎች የክህሎት ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ በፌደራል ደረጃ ለ160 (ወንድ 129 እና ሴት 31)፣

በክልል ደረጃ ለ57 (ወንድ 49 እና ሴት 8) እንዲሁም በዞን ደረጃ ለ1,282 (ወንድ 1,079 እና ሴት 203) በድምሩ ለ1,499 (95.47%) (ወንድ 1,257 እና ሴት 242) የሚመለከታቸው አመራሮችና ባለሙያዎች ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ ቁጥር 4/2015፣ የሊዝ መነሻ ዋጋና የነባር ይዞታ ዓመታዊ ክፍያ ማሻሻያ ረቂቅ መመሪያ፣ በህገወጥ መሬት ወራራ፣ በመልሶ ማልማት፣ የመሬት ባንክና ፋይል አደረጃጀት በተዘጋጀ ማኑዋል ላይ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡

- በቤት ልማትና አስተዳደር ስራዎች ከዞኖችና ከከተሞች ለተውጣጡ 302 (ለ197 ወንዶች እና ለ105 ሴቶች) አመራሮችና ባለሙያዎች የአቅም ግንባታ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ በክልል ደረጃ በመጀመሪያ ዙር ለ33 (14 ወንድ እና 19 ሴት) ባለሙያዎች እና በሁለተኛው ዙር ለ28 ሰልጣኞች በቤት መረጃ አደረጃጀትና አስተዳደር ሶፍትዌር አጠቃቀም ላይ ስልጠና የተሰጠ ሲሆን በዞን ደረጃ ለ632 (451 ወንድ እና 181 ሴት) በድምሩ ለ665 (ከ100% በላይ) (465 ወንድ እና 200 ሴት) አመራሮችና ባለሙያዎች በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ ስልጠና መስጠት ተችሏል፡፡
- በምግብ ዋስትና ፕሮግራም በታቀፉ 17 ከተሞች ለሚገኙ 724 (180 አመራሮችና 544 ባለሙያዎች) እንዲሁም 122 ባለድርሻ አካለት የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ ለ879 (ወንድ 563 ሴት 291) አመራሮች እና ባለሙያዎች እንዲሁም ለ112 (ወንድ 64 ሴት 48) ባለድርሻ አካላት ግንዛቤ ተፈጥሯል፡፡
- ለ1,000 (35% ሴቶች) አመራሮች እና ፈፃሚዎች በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት ዙሪያ የአመለካከት ለውጥ ለማምጣት የሚያስችል ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ በሚ/ር መ/ቤቱ ለ80 (ወንድ 70 እና ሴት 10)፣ በቢሮው ለ50 (ወንድ 43 እና ሴት 7) እና በዞን ደረጃ ለ2,434 (ወንድ 1,321 እና ሴት 1,113) በድምሩ ለ2,564 (ከ100% በላይ) (ወንድ 1,434 እና ሴት 1,130) አመራሮች እና ፈጻሚዎች ስልጠና መስጠት ተችሏል፡፡
- ለ400 (35%) የሕንፃ ሹሞች ባለሙያዎች በሕንፃ አዋጅና ማስፈፀሚያ ህጎች ላይ የአቅም ግንባታ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ ለ112 (ወንድ 78 ሴት 34) ባለሙያዎች ስልጠና የተሰጠ ሲሆን አፈፃፀሙ 28% ነው፡፡

ሰንጠረዥ 6፡- በፌደራል፣ በክልል፣ በዞኖችና ከተሞች ደረጃ የተሰጡ የአቅም ግንባታ ስልጠናዎች

ተ.ቁ	ስልጠናውን ያዘጋጀው አካል	የስልጠናው ርዕስ ጉዳይ	የስልጠናው ተሳታፊ ብዛት		
			ወንድ	ሴት	ድምር
1ኛ	በፌደራል ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር	በህገወጥ መሬት ወራራ፣ በመልሶ ማልማት፣ የመሬት ባንክና ፋይል አደረጃጀት	35	10	45
		በመሬት ዘርፍ አገልግሎት ስታንዳርዶች ስልጠናና ምዘና	94	21	115
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	70	10	80
		በፕላን ዝግጅትና ትግበራ	46	10	56
		ከተሞች አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀም ዙሪያ	22	8	30
		ድምር	267	59	326
2ኛ	ቢሮው	በመመሪያ ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ)፣ የሊዝ መነሻ ዋጋና የነባር ይዞታ አመታዊ ክፍያ በተሻሻለው ረቂቅ መመሪያ	49	8	57
		በቤት መረጃ አደረጃጀትና አስተዳደር ሶፍትዌር	14	19	33
		የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	66	7	73
		በከተማ አመራርና አሰራር የህግ ማዕቀፎች ላይ	83	59	142
		በከተማ ተቋማዊና መሰረተ ልማት ግንባታ ፕሮግራም (UIIDP)	911	225	1136
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	43	7	50
		በምግብ ዋስትና ፕሮግራም	627	339	966
	ፕላን ኢንስቲቲዩት	በፕላን ዝግጅትና ትግበራ	32	4	36
		ድምር	1,825	668	2,493
3ኛ	ሰ/ሸዋ	በመመሪያ ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ)	12		12
		በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ	20	6	26
		በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአሰራር ማዕቀፎች	20	12	32
		ከተሞች አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀም ዙሪያ	78	42	120

ተ.ቁ	ስልጠናውን ያዘጋጀው አካል	የስልጠናው ርዕስ ጉዳይ	የስልጠናው ተሳታፊ ብዛት		
			ወንድ	ሴት	ድምር
	ማዕ/ጎንደር	በመመሪያ ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ)	78	16	94
		በአገልግሎት አሰጣጥ	116	22	138
		የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	48	5	53
	ምዕ/ጎንደር	በመመሪያ ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ)	13	4	17
	ሰ/ጎንደር	የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	8	2	10
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	8	4	12
		ከተሞች አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀም ዙሪያ	18	1	19
	ሰ/ወሎ	በመ/ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ) እና በመ/ቁጥር 3/2013	124	55	179
		በአገልግሎት አሰጣጥ፣ በገቢ አሰባሰብና በኦዲት ዙሪያ	59	36	95
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	124	26	150
		በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ	100	35	135
		የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	28	7	35
		ከተሞች አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀም ዙሪያ	65	30	95
	ደ/ወሎ	በመመሪያ ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ)	132	40	172
		በፖሊሲዎችና ስትራቴጅዎች	186	38	224
		በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ	24	4	28
		የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	137	22	159
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	460	209	669
		በሕንፃ አዋጅና ማስፈፀሚያ ህጎች	18	7	25
		ከተሞች አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀም ዙሪያ	47	15	62
	ምዕ/ጎጃም	በመመሪያ ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ)	140	34	174
		በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአሰራር ማዕቀፎች	27	15	42
		የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	48	32	80
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	75	102	177
		ከተሞች አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀም ዙሪያ	86	43	129
	ምስ/ጎጃም	በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአሰራር ማዕቀፎች	223	68	291
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	70	39	109
		በሕንፃ አዋጅና ማስፈፀሚያ ህጎች	18	3	21
		የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	172	33	205
	ደ/ጎንደር	የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	13	11	24
		በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ		2	2
	ኦሮሞ	በመመሪያ ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ)	35	13	48
		የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	42	33	75
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	36	23	59
		ከተሞች አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀም ዙሪያ	37	17	54
		በእሳት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር፣ በቁራ አገልግሎት እና በዘላቂ ማረፊያ	5	3	8
	ዋግኽምራ	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	93	261	354
	አዊ	በመመሪያ ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ)	54	11	65
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	111	33	144
		ከተሞች አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀም ዙሪያ	50	29	79
		በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ	43	2	45
	ባ/ዳር	በመመሪያ ቁጥር 4/2015 (ከፊል ሰነድ አልባ መመሪያ)	109	17	126
		በገቢያ ቦታ መመሪያ ዙሪያ	104	15	119
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	455	1,120	1,575
		በእሳት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር		10	10
	ጎንደር	የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	33	32	65
		በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ	36	12	48

ተ.ቁ	ስልጠናውን ያዘጋጀው አካል	የስልጠናው ርዕስ ጉዳይ	የስልጠናው ተሳታፊ ብዛት		
			ወንድ	ሴት	ድምር
		በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአሰራር ማዕቀፎች	43	19	62
		በእሳት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር	80	34	114
		በቁራ አገልግሎት	70	8	78
		በዘላቂ ማረፊያ	58	20	78
	ደሴ	በእሳት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር፣ በቁራ አገልግሎት እና በዘላቂ ማረፊያ	89	76	165
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	115	170	285
		በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ	49	41	90
	ኮምቦልቻ	በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ	49	17	66
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	66	23	89
		በቁራ አገልግሎት	25	10	35
	ደ/ማርቆስ	በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ	10	1	11
	ወልደያ	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	42	65	107
	ደ/ታቦር	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	100	100	200
		በቤት ልማት ስትራቴጅ ዙሪያ	24	5	29
	ደ/ብርሃን	በፖሊሲዎችና ስትራቴጅዎች	25	19	44
		በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት	21	58	79
		በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአሰራር ማዕቀፎች	95	100	195
		የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች	89	29	118
		ድምር	**5,088**	**3,446**	**8,534**
		ጠቅላላ ድምር	**7,180**	**4,173**	**11,353**

1.6. የለውጥ አመራርና አደረጃጀት ማሻሻያ ስራዎች አጸጻም

ግብ 3፡- ከሲቪል ሰርቪስ ጋር በመቀናጀት የተቋማችን መዋቅር የዳሰሳ ጥናት በማደረግ ሊያሰራ የሚችል መፍትሄ መስጠት እና ተዘጋጅተው የወረዱ የሲቪል ሰረቪስ የለውጥ ስራ አመራር ስርአትን በተሟላ ሁኔታ ተግባራዊ ማድረግ፣

- ✓ ከለውጥ ስራዎች አኳያ በተሻሻለው የመንግስት ተቋማት የለውጥ አመራር አደረጃጀትና አሰራር መመሪያ መሰረት በየደረጃው ራሱን የቻለ የለውጥ ማስፈጸሚያ ዕቅድ በማዘጋጀት እና ለፈፃሚ አካላት በማውረድ ወደ ተግባር ተገብቷል፡፡
- ✓ ከዚህ ጋር ተያይዞ የቢሮው የ2015 በጀት ዓመት የለውጥ አመራር፣ አሰራርና አደረጃጀት እቅድን በተመለከተና በተሻሻለው የስራ አፈጻጸም ምዘና ስርአት ዙሪያ ለ126 ወንድ እና ለ58 ሴት በድምሩ ለ184 የቢሮውና የተጠሪ ተቋማት ሰራተኞች የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡
- ✓ በተሻሻለው የመንግስት ሰራተኞች የስራ አፈፃፀም ምዘና መመሪያ መሰረት በቢሮው እና በተዋረድ ተቋማት የሚገኙ 9,453 (ወንድ 5,983 ሴት 3,470) የመንግስት ሰራተኞች የ6 ወር የስራ አፈፃፀም ውል እንዲይዙ ለማድረግ ታቅዶ 9,052 (95.76%) (ወንድ 5,692 ሴት 3,360) ፈፃሚዎች ውል እንዲይዙ ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 7፡- በዞኖችና በከተሞች የሚገኙ የመንግስት ሰራተኞች የስራ አፈፃፀም ምዘና አፈፃፀም

ተ.ቁ	ዞን	ውል መያዝ ያለበት			ውል የያዘ			አፈፃፀም	ደረጃ
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር		
1	ደሴ	234	94	328	234	94	328	100	1ኛ
2	ደ/ብርሃን	156	115	271	156	115	271	100	1ኛ
3	ሰ/ጎንደር	154	79	233	154	79	233	100	1ኛ
4	ዋግኽምራ	208	150	358	208	150	358	100	1ኛ
5	ማዕ/ጐንደር	343	189	532	343	189	532	100	1ኛ
6	ምዕ/ጐንደር	178	125	303	178	125	303	100	1ኛ
7	አሮሞ	182	104	286	182	104	286	100	1ኛ

8	ደ/ጎንደር	546	318	864	546	318	864	100	1ኛ
9	አዊ	351	211	562	351	211	562	100	1ኛ
10	ደ/ማርቆስ	39	34	73	39	34	73	100	1ኛ
11	ደ/ታቦር	71	71	142	71	71	142	100	1ኛ
12	ባህር ዳር	376	235	611	375	235	610	99.84	1ኛ
13	ሰ/ወሎ	575	251	826	573	248	821	99.39	1ኛ
14	ምዕ/ጐጃም	591	387	978	575	376	951	97.24	14ኛ
15	ኮምቦልቻ	83	45	128	79	44	123	96.09	15ኛ
16	ሰ/ሸዋ	597	265	862	562	265	827	95.94	16ኛ
17	ጐንደር	57	75	132	53	72	125	94.70	17ኛ
18	ወልደያ	116	76	192	106	69	175	91.15	18ኛ
19	ምስ/ጐጃም	196	198	394	182	177	359	91.12	19ኛ
20	ደ/ወሎ	790	344	1134	599	286	885	78.04	20ኛ
	የዞን ድምር	**5,843**	**3,366**	**9,209**	**5,566**	**3,262**	**8,828**	**95.86**	
21	በክልል ደረጃ	140	104	244	126	98	224	91.80	
	ጠቅላላ ድምር	**5,983**	**3,470**	**9,453**	**5,692**	**3,360**	**9,052**	**95.76**	

ከተቋሙ መዋቅራዊ አደረጃጀት ጋር በተያያዘ

- የተፈቀደው መዋቅር ህብረተሰቡ የሚጠይቀውን አግልግሎት ለማስተናገድ የማይችል መሆኑ፣
- አሁንም እስከታችኛው መዋቅራችን ድረስ ባሉ አንዳንድ የሰራ ክፍሎች ከJEG የስራ መደብ ፍረጃ ጋር ተያይዞ ደረጃው ዝቅተኛ መሆኑ፣
- በተፈጠሩ አዳዲስ አደረጃጀቶች በበጀት ችግር ምክንያት የሰዉ ኃይል በወቅቱ አሟልቶ ወደ ስራ ለመግባት አለመቻሉ እና
- የሰራተኛ ጥቅማጥቅም አለመሟላት /ለምህንድስና የስራ መደቦች/ ወዘተ ችግሮች በስፋት የሚስተዋሉ ናቸው፡፡

በመሆኑም ይህን ችግር በዘላቂነት ለመፍታት የተቋሙን መዋቅራዊ አደረጃጀት በመፈተሸ ችግሮችን ማስተካከያ ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ

- ✓ ከቢሮው እና ከሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን አጥኝ ኮሚቴ ተዋቅሮ ወደ ተግባር በመግባት የተደራጀው ኮሚቴ ተግባሩን በአጭር ጊዜ አጥንቶ ያቀረበ ሲሆን በችግሮቹና መፍትሄው ዙሪያ ከቢሮውና ከሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን አመራሮች ጋር ውይይት ተደርጓል፡፡
- ✓ ከዚህ ጋር ተያይዞ የሚነሱ የጥቅማጥቅም (የደረጃና የኬሪየር) ጥያቄዎችን ለመፍታት ከሚመለከታቸው አካላት ጋር ውይይት በማድረግ ለመፍታት ጥረት እየተደረገ ይገኛል፡፡

1.7. የአገልግሎት አሰጣጥና የመልካም አስተዳደር ማሻሻያ ስራዎች

ግብ 4፡- በተቋሙ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን ለይቶ በመፍታት እንዲሁም በዘርፉ የሚሰጠውን አገልግሎት ቀልጣፋና ውጤታማ በማድረግ የተገልጋዮች እርካታ አሁን ካለበት 48% ቢያንስ በአማካይ 55% እንዲደርስ ማድረግ፣

በየደረጃው ባለው መዋቅራችን በህብረተሰቡ የሚነሱት የልማት ፍላጎት እና የመልካም አስተዳደር ችግሮች ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተበራከቱ በመምጣታቸው በተቋሙ የሚታዩ የአገልግሎት አሰጣጥ ችግሮች ወይም የሌብነት ተግባራት በስፋት የሚታዩባቸውን ዘርፎችና ችግሮች በመለየት ከቢሮው ጀምሮ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ያሉ ሁሉም ተቋማት ከስራ ባህሪያቸው አንፃር ራሱን የቻለ የመልካም አስተዳደር ችግር መፍቻ እቅድ አቅደው ወደ ተግባር እንዲገቡ ተደርጓል፡፡

የተለዩ ዋና ዋና ችግሮች፡-

- የአገልግሎት አሰጣጥ ችግር (በስመ-ንብረት ዝውውር፣ በመሬት ማስተላለፍ፣ በግንባታ ፈቃድ አገልግሎት አሰጣጥ፣ የግንባታ አገልግሎት ግዥ፣ የመደበኛ ግዥ...ወዘተ) ተገልጋይን ማንገላታትና መደለያ መጠየቅ /የቅን መስተንግዶ ችግር)፣
- የከተማ ፕላን ዝግጅትና ክለሳ የተደራሽነትና የጥራት ችግር፣
- ለተደራጁ ማህበራት የመኖሪያ ቤት መስሪያ ቦታ አቅርቦት ችግር፣
- ህገወጥ መሬት ወረራና ግንባታ መበራከት፣

- ለከፊል ሰነድ አልባ ይዞታዎች ካርታ ሰጥቶ ያለማጠናቀቅ፣
- የመንግስት ቤቶች አስተዳደር ችግር፣
- የደረቅና ፍሳሽ ቆሻሻ አስታደደር ችግር /ቋሚ የማስወገጃ ቦታና የማጓጓዣ ተሽከርካሪ ችግር/፣
- የመሰረታዊ አገልግሎቶች አቅርቦት ችግር /የመብራትና ውሃ አቅርቦት ችግር/ ወዘተ ናቸው፡፡
- የሌብነት ችግር (አሰራርን ጠብቆ ገቢን አለመሰብሰብ፣ የኦዲት ጉድለት፣ ደረሰኝ እና መረጃን ማጥፋት…ወዘተ)

የተለዩ ዘርፎች፡-

- መሬትና መሬት ነክ አስተዳደር ተግባራት፤
- የህንጻ ሹም ተግባራት/ፕላን ስምምነት፣ ግንባታ ፈቃድ፣ ስመንብረት ዝውውር/
- ፕላን ዝግጅትና ፕላን አፈጻጸም፣
- የፋይናንስ ነክ ተግባራት፣
- የኮንስትራክሽን ግዥዎች፣
- የመንግስት ቤቶች አስተዳደር ወዘተ….ሲሆኑ

✓ በዚህም በተቋሙ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን ለመፍታት የሚያስችል ጥናት የተጠና ሲሆን እንደ ችግሮች ክብደትና ቅለት በቅደም ተከተል ለመፍታት እቅድ ተይዞ በዞኖችና ከተሞች በእቅድ ከተለዩት 570 የመልካም አስተዳደር ችግሮች ውስጥ 433 (75.96%) የተፈቱ ሲሆን ቀሪዎቹ በሂደት ላይ ያሉና እንደ ችግሮች ክብደትና ቅለት በቅደም ተከተል ለመፍታት እቅድ ተይዞ እየተሰራ ይገኛል፡፡

ሰንጠረዥ 8፡- በዞኖችና ከተሞች በእቅድ ከተለዩና የተፈቱ የመልካም አስተዳደር ችግሮች

ተ.ቁ	ዞን/ከተማ	በእቅድ የተለዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮች	የተፈቱ የመልካም አስተዳደር ችግሮች	አፈፃፀም	ደረጃ
1	ሰ/ጎንደር	8	8	100	1ኛ
2	ሰ/ሸዋ	47	46	97.87	2ኛ
3	ደ/ማርቆስ	40	38	95	3ኛ
4	ምዕ/ጐንደር	18	17	94.44	4ኛ
5	ምስ/ጐጃም	31	29	93.55	5ኛ
6	ጐንደር	21	19	90.48	6ኛ
7	አዊ	10	9	90	7ኛ
8	ማዕ/ጐንደር	30	25	83.33	8ኛ
9	ደ/ወሎ	24	20	83.33	8ኛ
10	ደ/ጎንደር	40	33	82.50	10ኛ
11	ደሴ	15	12	80	11ኛ
12	ምዕ/ጐጃም	51	36	70.59	12ኛ
13	ደ/ብርሃን	51	36	70.59	12ኛ
14	ኦሮሞ	15	10	66.67	14ኛ
15	ወልደያ	6	4	66.67	14ኛ
16	ባህር ዳር	55	36	65.45	16ኛ
17	ሰ/ወሎ	34	21	61.76	17ኛ
18	ዋግኽምራ	28	15	53.57	18ኛ
19	ደ/ታቦር	20	10	50	19ኛ
20	ኮምቦልቻ	26	9	34.62	20ኛ
	ድምር	**570**	**433**	**75.96**	

በበጀት ዓመቱ ትኩረት ከተሰጣቸው የመልካም አስተዳደር ማሻሻያ ተግባራት መካከል አንዱ የተቋሙን አገልግሎት አሰጣጥ ማሻሻል ነው፡፡

- ✓ ከዚህ አንፃር በሁሉም የከተማ መዋቅር ባሉ የስራ ክፍሎች የሚሰጠው አገልግሎት 100% በዜጎች ቻርተር መሰረት እንዲሆን በማድረግ የተቋሙን አገልግሎት አሰጣጥ ለማሻሻል ታቅዶ በ13 ዞኖች ውስጥ ከሚገኙ 250 ከተሞች/ክ/ከተሞች/የስራ ክፍሎች ውስጥ 181 (72.40%) የሚሆኑት የዜጎች ቻርተር አዘጋጅተው እየተገበሩ ይገኛሉ፡፡
- ✓ ለተቋሙ 298 ሰራተኞች (የቢሮው 204፣ የፕላን ኢንስቲቲዩት 65 እና የUIIDP 29) የደረት ባጅና መታወቂያ፣ የበር ባጅ እና የጠረጴዛ ባጅ ተሰርቶ እንዲጠቀሙበት ተደርጓል፡፡
- ✓ በ83 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች እና 6 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) በስታንዳረድ መሰረት የሚለካ አገልግሎት መስጠት ተጀምሯል፡፡
- ✓ ከአገልግሎት አሰጣጥ ጋር ተያይዞ ለተመረጡ ከተሞች (ኮምቦልቻ፣ ደ/ማርቆስና ደ/ብርሃንና ባህርዳር) በተሟላና በተደራጀ መንገድ ጉድለት ሊሞላ የሚችል ልዩ ድጋፍ በአካል ወርዶ መደገፍ ተችሏል፡፡
- ✓ የተገልጋይ መስተንግዶን በተመለከተ በዞን መምሪያ ደረጃ ከመሬት ይዞታ አስተዳደር ጋር ተያይዞ 38,273 ባለጉዳዮችን ምላሽ መስጠት የተቻለ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ በቃል ምላሽ የተሰጣቸው 23,848፣ በፅሁፍ ምላሽ የተሰጣቸው 7,749፣ ለፍትህና ለፀረ ሙስና ተቋማት ሙያዊ ማብራሪያ የተፃፈላቸው 6,676 ጉዳዮች ናቸው፡፡

ሰንጠረዥ 9፡- በዞን መምሪያ ደረጃ ከመሬት ጋር ተያይዞ ምላሽ የተሰጣቸው ጉዳዮች

የተሰጠ ምላሽ	አገልግሎት የተሰጠባቸው ዞኖችና ከተሞች														
	ምስ/ጎጃም	ምዕ/ጎንደር	ሰ/ጎንደር	ሰ/ወሎ	ደ/ወሎ	ማዕ/ጎንደር	ኦሮሚያ	ደ/ብርሃን	ደ/ጎንደር	ሰ/ሸዋ	አዊ	ምዕ/ጎጃም	ጎንደር	ደሴ	ድምር
በቃል ምላሽ የተሰጣቸው ተገልጋዮች ብዛት	5,579	428	426	3,715	5,001	651	188		316	310	1,269	5,965	0	0	23,848
በፅሁፍ ምላሽ የተሰጣቸው ተገልጋዮች ብዛት	960	407	201	1,739	1,511	342	48	85	148	27	1,289	136	760	96	7,749
ለፍትህ ተቋማት የተሰጠ ምላሽ	1,164	340	89	2,077	1,002	373	19	55	139	23	711	634	0	50	6,676
ጠቅላላ ድምር															**38,273**

- ✓ ከፍርድ ቤት፣ ከፖሊስ እና ከፀረ-ሙስና ተቋማት ለመጡ ከግንባታ ኘሮጀክቶች አስተዳደር ጋር የተያያዙ 1,475 ጉዳዮች ሙያዊ ድጋፍ ተደርጓል፡፡
- ✓ ከዞኑ አቅም በላይ ሁነው ለቢሮው የተላኩ (ወደ ቢሮው የመጡ) ከመሬት ይዞታ አስተዳደር ጋር ተያይዞ 492፣ ከመንግስት ቤቶች አስተዳደር ጋር ተያይዞ 10 እና ከግንባታ ኘሮጀክቶች አስተዳደር ጋር የተያያዙ 301 እና ሌሎች 244 ጉዳች በድምሩ 1,047 ጉዳዮች ለቢሮው በፅሁፍ ቀርበው 806 ጉዳዮች (ከመሬት አስተዳደር 455፣ ከመንግስት ቤቶች አስተዳደር 10 እና ከግንባታ ኘሮጀክቶች አስተዳደር 161 እና ሌሎች 180) በፅሁፍ ምላሽ ተሰጥቷል፡፡
- ✓ ከነዚህም ውስጥ 285 ጉዳዮች (ከመሬት አስተዳደር 118፣ ከመንግስት ቤቶች አስተዳደር 6 እና ከግንባታ ኘሮጀክቶች አስተዳደር 161) ለፍትህና ለፀረ ሙስና ተቋማት በፅሁፍ ሙያዊ ማብራሪያ ተሰጥቷል፡፡ ለአብነትም በባህር ዳር ከተማ ከ8 እስከ 22 ዓመት በላይ ሳይፈቱ የቆዩ 4 የመሬት ይገባኛል ጥያቄዎችን በዚህ በጀት ዓመት በውሳኔ መፍታት ተችሏል፡፡
- ለቢሮው ውሳኔ እንዲሰጥባቸው ከተለያዩ ዞንና ከተማ አስተዳደር መምሪያዎች 279 የምደባ ጥያቄዎች ቀርበው 139 ፐሮጀክቶች (133 በቦርድ እና 6 በቢሮው) ውሳኔ የተሰጣቸው ሲሆን ቀሪዎቹ 140 ፐሮጀክቶች በቀጣይ የሚታዩ ናቸው፡፡
- የአምልኮ ቦታ ጥያቄን በተመለከተ በቁጥር 21 የሚሆኑና የቦታ መጠናቸው 117.4 ሄ/ር የሆነ አዲስ እና የማስፋፊያ የአምልኮ ቦታዎች ጥያቄ የቀረቡ ሲሆን ሁሉም እንዲያገኙ ውሳኔ ተሰጥቷቸዋል፡፡
- ከዞኖችና ከተሞች የማስፋፊያ ጥያቄዎች የቀረቡ ሲሆን በቢሮውና በመስተዳደር ምክር ቤቱ በኩል ውሳኔ እንዲሰጥባቸው ከቀረቡት 80 የአገልግሎት ዘርፍ የማስፋፊያ ጥያቄዎች መካከል 54 ይዞታዎች የቦታ መጠናቸው 45,849 ካ.ሜ የሆነ ውሳኔ ተሰጥቶባቸዋል፡፡ ቀሪ 26 የሚሆኑት በቀጣይ የሚታዩ ናቸው፡፡

ይሁን እንጅ፡-

- ➢ ችግሩን ለማቃለል ከዚህ በላይ የተገለፁት ሰፋፊ ጥረቶች እየተደረጉ ቢሆንም አሁንም ከአገልግሎት አሰጣጥ ጋር ተያይዞ የሚስተዋሉ በርካታ ችግሮች መኖራቸው ግንዛቤ መውሰድ ይጠይቃል፡፡
- ➢ በየደረጃው እየተሰጠ የሚገኘው አገልግሎት በባለሙያው ሙሉ ሰዓቱን ተጠቅሞ አለመስራት እና ከደላላ ነፃ የሆነ አገልገሎት አለመስጠት የሚጠቀሱ ጉልህ ችግሮች ናቸው፡፡

በበጀት ዓመቱ ትኩረት ከተሰጣቸው የመልካም አስተዳደር ማሻሻያ ተግባራት መካከል ሌላው በተቋሙ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ የሚስተዋለውን የሌብነት ተግባር መከላከል ነው፡፡

- ✓ ከዚህም አኳያ በየደረጃው በሀብት ምዝገባ፣ በስነ-ምግባር እና በሙስና ወንጀሎች ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር የሚመለከታቸው 11 አመራሮችና ባለሙያዎች ሀብታቸውን እንዲያስመዘግቡ ለማድረግ ታቅዶ የፀረ- ሙስና ቀን በዓል አከባበርን ምክንያት በማድረግ ለ289 (ወንድ 176 እና ሴት 113) የአብክመ ከተሞችና መሠረተ ልማት ቢሮ እና የአብክመ የመንግስት ኮሚኒኬሽን ጉዳዮች ቢሮ አመራሮችና ሰራተኞች በሀብት ምዝገባ፣ በስነ-ምግባር እና በሙስና ወንጀሎች ዙሪያ ግንዛቤ ተፈጥሯል፡፡
- ✓ ኮምቦልቻና እንጅባራ ከተማ ላይ ለ194 (ወንድ 141 ሴት 53) ለ32ቱ ከተማ አስተዳደር የስነ-ምግባር መኮንኖች፣ ለህዝብ ቅሬታ ሰሚዎች፣ ለአገልግሎት ቅሬታ ሰሚዎች፣ ለግዥ ቅሬታ ሰሚዎችና ለከተማ ፕላንና መሬት ልማት ማኔጅመንት ባለሙያዎች በስነ-ምግባር ምንነት፣ በሙስና ምንነትና በግዥና ፋይናንስ ላይ የሚፈፀሙ ብልሹ አሰራሮችን በተመለከተ እንዲሁም መራዊ ከተማ ላይ ለ177 (ወንድ 96 እና ሴት 81) የቢሮ አመራሮችና ሰራተኞች በስነ-ምግባርና በአመለካከት ዙሪያ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡
- ✓ በቢሮ ደረጃ ወንድ 8 ሴት 3 ድምር 11 ሀብት አስመዘጋቢዎች ሃብታቸውን እንዲያስመዘግቡ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 7 እና ሴት 3 በድምሩ 10 (የመጀመሪያ ምዝገባ 4 እድሳት 6) የቢሮው አመራሮችና ባለሙያዎች ሀብታቸውን እንዲያስመዘግቡ ተደርጓል፡፡ በጠቅላላው ለ413 ወንድ ለ247 ሴት በድምሩ ለ660 አመራሮችና ባለሙያዎች ግንዛቤ ተፈጥሯል፡፡

የመልካም አስተዳደር እጦት እና ሌብነትን ሊቀንሱ የሚችሉ ተግባራት እየተከናወኑ ያሉ ሲሆን የመጀመሪያው በተቋሙ የልማትና መልካም አስተዳደር አጀንዳዎች ላይ ህብረተሰቡን በቀጥታ የማሳተፍ ስራ ተሰርቷል፡፡

- ✓ በዚህም በየደረጃው በተከናወኑ የ2015 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ ትውውቅ መድረኮች 399,692 (92.73%) (239,947 ወንድና 159,745 ሴት) የከተማ ነዋሪዎችን በቀጥታ ማሳተፍ ተችሏል፡፡
- ✓ የ2015 በጀት ዓመት የ6 ወር እቅድ አፈፃፀም ግምገማና በተቋሙ እስከታችኛው መዋቅር ድረስ እያጋጠሙ ባሉ ማነቆዎችና መፍትሄዎቻቸው ላይ በከተሞች በተፈጠሩ 637 መድረኮች 223,843 (ወንድ 165,140 ሴት 58,703) የከተማ ነዋሪዎች በቀጥታ ተሳትፈዋል፡፡
- ✓ በተፈጠሩ መድረኮችም የሌብነትና የአገልግሎት አሰጣጥ ችግር ያለባቸው አመራሮች እና ባለሙያዎች ላይ ጥቆማዎች በየጊዜው የተነሳባቸው ሲሆን በየደረጃው ባለ መዋቅር በተቋሙ ከሙስና እና ብልሹ አሰራ ጋር ተያይዞ የሚቀርቡ ጥቆማዎችን በማጣራት የስነ ምግባር ጉድለት የታየባቸው 201 አመራሮች እና ባለሙያዎች (15 አመራሮች እና በ186 ባለሙያዎች) ላይ አስተዳደራዊና ህጋዊ እርምጃ ተወስዷል፡፡

ለአብነትም፡-

- ✓ ምዕ/ጎጃም አንጉት መዘጋጃ ቤት 1 አመራር በገንዘብ ሙስና ምክንያት ከኃላፊነት መነሳትና ሂደቱ በፍ/ቤት እየታየ ያለ፤ ዱርቤቴ ከተማ ያላግባብ የመንግስት መሬት ለግለሰብ አሳልፎ በመስጠት 2 ቀያሽ ባለሙያዎች ከስራ የተሰናበቱ፣ 1 ቀያሽ ባለሙያ ከደረጃ ዝቅ ብሎ መመደብ እና 1 የመሬት ልማት ማኔጅመንት ቡድን መሪ ከኃላፊነት በማንሳት በድምሩ 5 አመራርና ሰራተኞች ላይ አስተዳደራዊና ህጋዊ ርምጃ ተወስዷል፡፡
- ✓ ማዕ/ጎንደር (ቆላድባ ከተማ) የመልካም አስተዳደር እጦት እና ብልሹ አሠራርን ከመታገል አኳያ በ6 ባለሙያዎች ላይ (3ቱ በህግ ጥላ ስር ውለው ጉዳያቸው እየታየ ያለ እና 3 ደግሞ ከሥራ በማሰናበትና ቦታ በመቀየር) በጥናት የተመሠረተ እርምጃ ተወስዷል፡፡
- ✓ ሰ/ወሎ መርሳ ከተማ 2600 ካ.ሜ ቦታ ያለ ከንቲባ ውሳኔ ያስተላለፉና በስመ ንብረት ዝውውር ዙሪያ የድርጅቱን መኖሪያ በማድረግ 4 የመሬት ባለሙያዎች አንድ ደረጃ ዝቅ ብለው የተመደቡ እና 1 የመሬት ባለሙያ ደግሞ ከስራ የተሰናበተ ሲሆን 1 የመሬት ልማት

ማኔጅመንት ቡድን መሪ ከኃላፊነት በማንሳት በፀረ-ሙስና ፍ/ቤት ጉዳዩ እየታየ ያለ በድምሩ 6 አመራርና ሰራተኞች ላይ አስተዳደራዊና ህጋዊ ርምጃ ተወስዷል፡፡

- ✓ ደ/ጎንደር በዘርፉ ከሙስና እና ብልሹ አሰራር ጋር ተያይዞ የሚቀርቡ ጥቆማዎችን በማጣራት የስነ ምግባር ጉድለት በማጋጠሙ 1 ስራ አስኪያጁ እና 4 የመሬት ቡድን መሪዎች ከኃላፊነት እንዲነሱ እና 5 የስመ ንብረት ባለሙያዎች መደብ እንዲቀይሩ በማድረግ በድምሩ በ10 አመራርና ሰራተኞች ላይ አስተዳደራዊና ህጋዊ ርምጃ ተወስዷል፡፡
- ✓ ደ/ወሎ ብልሹ አሰራርና የስነ ምግባር ችግር ያለባቸውን 10 ፈፃሚዎችን በመለየት አስተማሪ ዕርምጃ የተወሰደ ሲሆን አልብኮ (ሳልመኔ ማዘጋጃ 2 ባለሙያዎች ከስራ የማሰናበት)፣ ወረኢሉ ወረዳ (ሰኞና ካቤ 2 ባለሙያ ማስጠንቀቂያና የ1 ወር ደመወዝ ዕገዳ)፣ ጃማ (ፋጅ 1 ባለሙያ ከደረጃ ዝቅድ ማድረግ)፣ ቦረና (ቢሊ ታዳጊ ከተማ 2 ባለሙያ ከስራ ማሰናበት)፣ ሊጋምቦ (ገነቴ 1 ባለሙያ ማስጠንቀቂያ መስጠት)፣ ከለላ ከተማ 2 ባለሙያ ከመሬት ልማት ቡድን በማንሳት ወደ ሌላ ቡድን የማዛወር ስራ ተሰርቷል፡፡
- ✓ ምዕ/ጎንደር የስነ ምግባር ችግር ያለባቸው 9 ባለሙያዎች (5 ባለሙያዎች መደብ በመቀየር እና 4 ባለሙያዎች የቃልና የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ በመስጠት) እርምጃ ተወስዷል፡፡
- ✓ አዊ በመሬት፣ በኮንስትራክሽን፣ በገቢና በሌሎች ዘርፎች የሚስተዋለው ሌብነት በአሉታና በአወንታ ያለው ሁኔታ በመገምገም ተጠያቂነትን ከማስፈን አኳያ ያለባቸውን ዘርፎች የመለየትና ራሱን አስችሎ በፕሮግራም ተከታታይነት ያለው ግምገማ የማድረግ ክፍተቶች ቢኖርም መምሪያው እስከ ታች ወርዶ በተለይም መሰረታዊ ችግር ያለባቸው 5 ከተሞችን ክትትል በማድረግ ወንድ 43 ሴት 2 በድምሩ 45 (5 አመራሮችና 40 ባለሙያዎች) ላይ ህጋዊና አስተዳደራዊ እርምጃ ተወስዷል፡፡
    - ➢ ለአብነትም እንጅባራ ከተማ ወንድ 12 ሴት 2 ድምር 14 የጨረታ ኮሚቴ (5)፣ የስመ-ንብረት እና የምህንድስና ባለሙያዎች ከሊዝ ጨረታ ጋር ተያይዞ ከመመሪያው ውጭ ስመ-ንብረት ዝውውር በመፈፀማቸው ምክንያት 7 ባለሙያዎች በእስራት፣ 5 ባለሙያዎች የ1 ወር ደመወዝ ቅጣት፣ 2 ባለሙያዎች አንድ ደረጃ ዝቅ ማድረግ እርምጃ ተወስዷል፡፡
    - ➢ ቻግኒ ከተማ 3 አመራሮች (ስ/አስኪያጅና ከንቲባ) እና 12 የቦታ አሰጣጥና ትክ ባለሙያ የስመ-ንብረት ዝውውር የምህድስና ባለሙያዎች ለግለሰቦች የድርጅት ቦታ አስፋፍቶ በመስጠታቸው ምክንያት 5ቱ የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ፣ 4ቱ የ1 ወር ደመወዝ ቅጣት፣ 2ቱ የጠፉ እና 4ቱ አመራሮችን ጨምሮ የእስራት እርምጃ ተወስዷል፡፡
    - ➢ ዳንግላ ከተማ 5 ወንድ የመሬት ልማት ቡድን መሪ ባለሙያዎች ስራን በአግባቡ ባለመወጣት 4ቱ የፁሁፍ ማስጠንቀቂያ የተሰጣቸው ሲሆን 1 መደብ እንዲቀይር ተደርጓል፡፡
    - ➢ አ/ቅዳም ከተማ 2 አመራር (ስ/አስኪያጅና ህንፃ ሹም) እና 6 ወንድ 1 ሴት በድምሩ 7 የሰነድ አልባ ኮሚቴዎች፣ የመሬት ቡድንና የምህድስና ባለሙያዎች ከመመሪያው ውጭ ያላግባብ ሰነድ አልባ ይዞታዎችን በማጥናታቸው ምክንያት 2ቱ በዲሲፕሊን ተጠይቀው ምርመራ ላይ ያሉ እና 7ቱ አመራሮችን ጨምሮ የእስራት እርምጃ ተወስዷል፡፡
    - ➢ አገው ግምጃ ቤት ከተማ 2 ወንድ የመሬት ልማት ቡድን መሪ እና የግብይት ባለሙያዎች የድርጅት ቦታን ከመመሪያ ውጭ በመስጠታቸው ምክንያት በ2ቱም የእስራት እርምጃ ተወስዷል፡፡
- ✓ ዋግኽምራ ሰቆጣ ከተማ 2 አመራር (የመዘጋጃ ቤት የቀድሞው ስ/አስኪያጅና ም/ስራ አስኪያጅ) እና 1 ባለሙያ በመሰረተ ልማት ፕሮጀክቶች የጥራት መጓደል እና ስራ አፈፃፀም ከአመራርነት ተነስተው ጉዳያቸው በፍ/ቤት በመታየት ላይ ይገኛል፡፡
- ✓ ወልዲያ ከተማ 1 ህንፃ ሹም ስራውን በአግባቡ ባለመወጣቱ ምክንያት የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ ተሰጥቷል፡፡

- ✓ ባህርዳር ጣና ክ/ከተማ 1 ፕላነር ያለመደቡ ካርታ ፕሪንት ሲያደርግ በመገኘቱ፣ 1 ቀያሽ ባለሙያ ስራን በአግባቡ ባለመወጣትና ቸለልተኝነት የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ የተሰጠ ሲሆን 1 ሰስመ-ንብረት ዝውውር ባለሙያ ቶሎ ምላሽ ባለመስጠት የቃል ማስጠንቀቂያ ተሰጥቷል፡፡ ፋሲሎ ክ/ከተማ 1 የዳታ ቤዝ ባለሙያ ስራን በአግባቡ ባለመወጣቱ ምክንያት የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ የተሰጠ ሲሆን 1 የህ/ሰብ ተሳትፎ ባለሙያ በስራ ላይ ቸለልተኝነት የቃል ማስጠንቀቂያ ተሰጥቷል፡፡ ዳግማዊ ምኒሊክ ክ/ከተማ 1 ፕላነር የተመደበበትን ስራ በአግባቡ ባለመወጣት የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ የተሰጠ ሲሆን 2 ቡድን መሪዎች ከኃላፊነት እንዲነሱ የተደረገ ሲሆን በጠቅላላው 8 አመራሮችና ሰራተኞች ላይ አስተዳደራዊና ህጋዊ ርምጃ ተወስዷል፡፡
- ✓ ጎንደር አራዳ ክ/ከተማ 1 የግዥ ባለሙያ በግዥ ምክንያት በፍ/ቤት በሂደት ላይ ያለ፣ 5 የሲቪል መሃንዲስ ባለሙያዎች በሙስና ተጠርጥረው የስራ መደብ እንዲቀይሩ ማድረግ፣ 3 ሲቪል መሃንዲስ (መሬት ዘርፍ) እና 1 ደንብ ማስከበር ስራን በአግባቡ ባለመወጣት የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ መስጠት፣ 1 መሬት ባለሙያ ስራን በአግባቡ ባለመወጣት ከስራ መሰናበት፣ 1 ሲቪል መሃንዲስ ስራን በአግባቡ ባለመወጣት የ1 ወር ደመወዝ በመቅጣት እርምጃ ተወስዷል፡፡ እንዲሁም ጃንተከል ክ/ከተማ 1 ዕቅድ/ዝ/ ባለሙያ በጨረታ ኮሚቴ ምክንያት በፍ/ቤት በሂደት ላይ ያለ ሲሆን በጠቅላላው 13 ሰራተኞች ላይ አስተዳደራዊና ህጋዊ ርምጃ ተወስዷል፡፡
- ✓ ደሴ ከተማ ወደ ከተመው ከመምጣታቸው በፊት ሲሰሩ በነበሩባቸው የክልሉ ከተሞች የቤት መስሪያ ቦታ ወስደው እያለ ድጋሜ በደሴ ከተማ ባሉ 5 ክ/ከተሞች በቤት ማህበር ተደራጅተው ያለአግባብ ቦታ ሊወስዱ የነበሩ 111 ግለሰቦችን መረጃ በማጣራት ያለአግባብ ሊወሰድ የነበረን 11,100 ካ.ሜ ቦታ ማዳን ተችሏል፡፡
- ✓ ኮምቦልቻ ከተማ በመኖሪያ ቤት ህብርት ስራ ማህበር ተደራጅተው ያለአግባብ ድጋሜ 150 ካ.ሜ ቦታ ሊወስዱ የነበሩ 18 ግለሰቦችን መረጃ በማጣራት ያለአግባብ ሊወሰድ የነበረን 2700 ካ.ሜ ቦታ መከላከል ተችሏል፡፡
- ✓ ወረታ ከተማ ላይ በአለም ባንክ የኮብል እስቶን ንጣፍ መንገድ ግንባታ ፕሮጀክት በወጣው ጨረታ በሀሰተኛ የምዝገባ ፈቃድ ተወዳድሮ በማሸነፍ ወደ ስራ ገብቶ የነበረ ሲሆን ይህንንም በኢትዮጵያ ኮንስትራክሽን ባለስልጣን ጉዳዩ ተጣርቶ በሃሰተኛ ማስረጃ የተወዳደረ መሆኑ ተደርሶበት ተቋራጩ ታግዶ ለሁለተኛው አሸናፊ ስራው ተሰጥቷል፡፡
- ✓ በ118 ከተሞች የልማት ክትትል በማድረግ በጨረታ እና በምደባ ለተለያየ አገልግሎቶች ተወስደው በውላቸው መሰረት ወደ ልማት ያልገቡ 250 ቦታዎችን በመለየትና በመንጠቅ 26.09 ሄ/ር (67.94%) ያለማ መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል፡፡

ይሁን እንጅ፡-

- ➢ በከተሞች የሚታየውን ሌብነት ለማረም ሰፊ ጥረት ቢደረግም አሁን ካለው ተጨባጭ እውነት አንፃር ችግሩን ተሻግረናል ማለት አይቻልም፡፡
- ➢ አገልግሎት ፈላጊውም ያለምልጃ ጉዳዩ እንደማይፈፀምለት አምኖ ጉቦ በመክፈል የሌባው ተባባሪ የሆነበት እና ይህን ችግር ባለመፍታቱ መንግስትን የሚወቅስበት እና የሚያማርርበት ሁኔታ ተፈጥሯል፡፡
- ➢ በሌላ በኩል የከተማ ነዋሪውም ሁሉንም ነገር መንግስት ሊሰራለት እንደሚገባ አድርጎ የመመልከትና መንግስትን በማስጨነቅ ያላግባብ የመጠቀም ዝንባሌ ይስተዋላል፡፡

1.8. የህግ እና የአሰራር ማሻሻያ ስራዎች

ግብ 5፡- በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ የአሰራር መመሪያዎች ላይ የክፍተት ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ ጥናቶችን በማድረግ እንዲሁም የማሻሻያ ሃሳቦችን በማቅረብ ነባር የህግ ማዕቀፎች እንዲሻሻሉ እና አስፈላጊ የሆኑ አዲስ የህግ ማዕቀፎችን ማዘጋጀት፣

ከአሰራር ጋር ተያይዞ የሚታየው ዋናው ጉዳይ ተቋሙ የሚመራባቸው የህግ ማዕቀፎች አግባብነትና ችግር ፈችነት ነው፡፡

ከዚህም አኳያ ብዙ ሊያሰሩ የሚችሉ የህግ ማዕቀፎች ያሉ ቢሆንም

- ተቋሙ የሚመራባቸው አብዛኛው አሰራሮችና መመሪያዎች የህግ ክፍተት ያለባቸው፣
- አግባብነትና ችግር ፈችነት የጎደላቸው፣
- ቢሮክራሲ ማራዘም የተጠናወታቸው፣
- እንዲሁም ከወቅቱ ጋር የማይሄዱ በመሆናቸው እያደገ የመጣውን የህዝብ የልማትና መልካም አስተዳደር ጥያቄ የማይመልሱ ናቸው፡፡

በመሆኑም በበጀት ዓመቱ በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ የማስፈፀሚያ ስትራቴጅዎች፣ ደንቦች እና የአሰራር መመሪያዎች ላይ የክፍተት ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ ጥናቶችን በማድረግ 10 ነባር የህግ ማዕቀፎችን ለማሻሻልና 2 አዲስ የህግ ማዕቀፎችን ለማዘጋጀት እቅድ የተያዘ ሲሆን በተቋሙ ተዘጋጅተው ወርደው በትግበራ ላይ ያሉና መሻሻል ያለባቸው የህግ ማዕቀፎች ማለትም፡-

- ✓ ፀድቀው የወጡ ህጎች
  - በከተሞች ውስጥ የተሟላ ሰነድ የሌላቸውና ሰነድ አልባ ይዞታዎችን ህጋዊ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ /ካርታ ለመስጠት ተሻሽሎ የወጣ የአፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 4/2015 ተጠናቆ ወደታች ወርዷል፡፡
  - የከተማ ቦታን በሊዝ ስለመፍቀድ የወጣ መመሪያ ቁጥር 1/2005 የአንቀፅ ማሻሻያ ጸድቆ ወደ ስራ ገብቷል፡፡
- ✓ መስተዳደር ምክር ቤት ለመጽደቅ ወረፋ ላይ ያሉ
  - የገቢ አርዕስትና ታሪፍ መወሰኛ ደንብ ቁጥር 135/2008 ማሻሻያ፣
  - የጣና ኃይቅ ደህንነትን ለመጠበቅ የደጀን ቀጠና ለመወሰን ረቂቅ ደንብ፣
  - ለህዝብ ጥቅም መሬት ሲለቀቅ ስለሚከፈል ካሳ እና የልማት ተነሺዎችን መልሶ ለማቋቋም የወጣ የአፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 44/2013 ላይ የአንቀጽ ማሻሻያ ረቂቅ መመሪያ፣
  - የሊዝ መነሻ እና የቦታ ኪራይ ዋጋ ማሻሻያ የአፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 7/2006፣
  - የማካካሻና የትክ ቤት የባለቤትነት መብት ለመፍጠር የተዘጋጀ አዲስ መመሪያ፣
- ✓ ለኢንቨስተመንት ቦርድ የቀረበ
  - የሪል ስቴት ልማት አስተዳደር መመሪያ፣
- ✓ በዝግጅት ላይ ያሉ
  - የአገልግሎት ዘርፍ የማስፋፊያ ቦታ አሰጣጥ መመሪያ፣
  - የመንግስት ቤቶች አስተዳደር ተሻሽሎ የወጣ የአፈፃፀም መመሪያ፣
  - የቤት ልማት ስትራቴጅ ሰነድ፣
  - የጥቃቅንና አነስተኛ የኮንስትራክሽን ኩብንያዎች የምዝገባና የብቃት ማረጋገጫ መመሪያ

በመሆኑም እነዚህን በዝግጅት ሂደት ላይ ያሉ የማሻሻያና አዲስ ሰነዶች በፍጥነት በማጠናቀቅ አስፀድቆ ወደ ተግባር ለመግባት እየተሰራ ይገኛል፡፡

1.9. ተቋማዊ አሰራርን ማዘመን (E- Service)

ግብ 6፡- በቴክኖሎጂ የታገዘ የአሰራር ስርዓት በመዘርጋት የዘርፉን አገልግሎት አሰጣጥ ቀልጣፋ፣ ውጤታማና ተጠያቂነት እንዲኖረው ማድረግ እና ድጅታላይዝድ ማድረግ

- ✓ በተቋሙ የሚታየውን ብልሹ አሰራርና ሌብነት ለመታገል እንዲሁም ፈጣንና ቀልጣፋ አገልግሎት በመስጠት የተገልጋይ እርካታን ለማሳደግ ተቋማዊ አሰራሮችን ማሻሻልና ማዘመን አስፈላጊ ነው፡፡
- ✓ በመሆኑ ቤት መረጃ አደረጃጀትና አስተዳደር ሶፍትዌር በሚኒስቴር መ/ቤቱ በኩል ለምቶ አገልግሎት ላይ የዋለ ሲሆን በ6 ዞኖች እና በ6 ሪጅዮፖሊታን ከተሞች 3,497 የመንግስት ቤቶችን ወደ ዘመናዊ የቤት መረጃ ስርዓት (system software) ማስገባት የተቻለ ሲሆን በሌሎች ዞኖችና ከተሞች ለመተግበር የቤቶች መረጃ ለሶፍትዌሩ ግብዓት በሚሆን አግባብ በሃርድ ኮፒ የማደራጀት ስራ በሁሉም ከተሞች እየተሰራ ይገኛል፡፡

- ✓ በ3 ከተሞች የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አቅርቦት በቴክኖሎጂ በመታገዝ እንዲዘምን ለማድረግ ታቅዶ በ2 ከተሞች (ኬሚሴ እና ባህርዳር) የመሬት ልማትና ማኔጅመንት አገልግሎት አሰጣጥን ለማዘመን የሚያስችል ሶፍትዌር በማስለማት ተግባራዊ በማድረግ ላይ ናቸው፡፡
- ✓ ሌላው እንደ ክልል ከባህር ዳር ዩንቨርስቲ ጋር በመተባበር በከተማ መሬት መረጃ አያያዝና አስተዳደር ዘርፍ ያሉትን የመረጃ አያያዝና አገልግሎት አሰጣጥ ለማዘመን እና በኮንስትራክሽን የሙያ ብቃት ማረጋገጥና ምዝገባ የመረጃ አያያዝ ዘዴን ለማዘመን የሚያስችሉ 2 system software (የተቀናጀ የመሬት ባለቤትነት መረጃ አያያዝና አስተዳደር ሶፍትዌር እና የኮንስትራክሽን የሙያ ብቃት ማረጋገጥና ምዝገባ የመረጃ ስርዓት ሶፍትዌር) አስለምቶ ቢሮውን ጨምሮ በ8 የሪጅኦፓሊታን ከተሞች ወደ ስራ ለማስገባት ታቅዶ እየተሰራ ይገኛል፡፡
- ✓ ከመሬት መረጃ አያያዝና አስተዳደር ሶፍትዌር ልማት አኳያ:-
  - በከተሞች ያለውን የከተማ መሬት መረጃ አያያዝና አስተዳደር ነባራዊ ሁኔታ ማለትም ችግሮችንና መፍትሄ ሃሳቦችን የሚያሳይ የዳሰሳ ሰነድ ተዘጋጅቷል፡፡
  - በባህር ዳር ከተማ አስተዳደር የመሬት መረጃ አያያዝና አስተዳደር ሶፍትዌር ልማትና ትግበራ የተገኙ ልምዶችን ለሶፍትዌሩ ልማት ግብዓት በሚሆኑበት አግባብ አደራጅቶ የመያዝ ስራ ተሰርቷል፡፡
  - በባህር ዳር ዩኒቨርሲቲ አማካኝነት ሶፍትዌሩን ለማልማት ፕሮጀክት ፕሮፖዛልና ውል ተዘጋጅቶ ለቢሮው ቀርቧል፡፡
  - በቀረበውም ፕሮፖዛል ከባለድርሻ አካላት ጋር 4 ጊዜ ውይይት ተደርጎበታል፡፡
  - ወደ ስራ ለማስገባት የበጀት መጠኑ ተለይቶ ውል ለመውሰድ በዝግጅት ላይ ይገኛል፡፡
- ✓ የኮንስትራክሽን የሙያ ብቃት ማረጋገጥና ምዝገባ የመረጃ ስርዓት (ሶፍትዌር) ልማትን በተመለከተ የባህር ዳር ዩንቨርስቲ የማህበረሰብ አገልግሎት ዘርፍ ሥራውን እንዲሰራ በዘርፍ ፈቃድ ያወጡ ባለሙያዎች ባደረጉት እገዛ ባለሙያዎቹ ሶፍትዌሩን በማልማት ላይ ሲሆኑ ሥራው 80% ደርሷል፡፡
- ✓ ሌላው ቢሮክራሲውን የሚያሳጥሩ ኦንላይን አገልግሎት በቢሮ፣ የከንቲባ ችሎት ደሴና ከሚሴ ከተሞች እንዲሁም በጎንደር ከተማ አገልግሎት ፈልገው የሚመጡ ባለጉዳዮችን በጋራ ማወያይት መፍትሄዎች መልካም ጅምሮች ናቸው፡፡

1.10. ቅንጅታዊ አሰራርን ከማጠናከር አንፃር

ከሌሎች አቻ ተቋማት ጋር ማለትም:-

- ከገቢዎች ቢሮ ጋር በከተማ አገልግሎት ገቢ አሰባሰብ ዙሪያ፣
- ከህብረት ስራ ማህበራት ማደራጃ ጋር በመኖሪያ ቤት ህ/ስ/ማህበራት አደረጃጀትና አሰራር ዙሪያ፣
- ከመሬት ቢሮ ጋር በከተሞች ማስፋፊያ አካባቢ የመሬት አቅርቦትና ዝግጅት፣ በልማት ተነሽዎች የካሳ አከፋፈል፣ በገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላት የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ዙሪያ፣

- ከገንዘብ ቢሮ ጋር በበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች፣
- ከስራና ስልጠና ቢሮ ጋር በስራ እድል ፈጠራ ዙሪያ፣ ከውጭ ኦዲተር ቢሮ ጋር በፋይናንሸያልና ክዋኔ ኦዲት ዙሪያ፣
- ከፕላን እና ልማት ቢሮ ጋር በከተሞች አስተዳደር ወሰን፣ በከተማ እውቅና እና ደረጃ ሽግግር፣
- ከፖሊስ፣ ከፍ/ቤት፣ ከፍትህና ከፀረ-ሙስና ጋር በተለያዩ መመሪያዎች /ሰነዶች ዝግጅት፣ በህግ ማማከርና በህገ-ወጥ መሬት ወረራና ግንባታን በመከላከል ረገድ፣ በተቋሙ የሚታዩ ብልሹ አሰራሮችን ከማስተካከልና ሌብነትን ከመታገል አንፃር፣
- ከሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን ጋር በመዋቅራዊ አደረጃጀት ዙሪያ በቅንጅት እየተሰራ ይገኛል፡፡

ይሁን እንጅ ከሌሎች መሰረተ ልማት አቅራቢና ተዛማጅ ተቋማት ጋር በዕቅድ ዝግጅትም ሆነ በትግበራ ወቅት ተቀናጅቶ የመስራት ልምዱ ውስንነት ያለበት ነው፡፡

1.11. ከግብዓት አቅርቦት አኳያ

- ✓ ለቢሮውና ለ9ኙ ዞን መምሪያዎች የኮምቦልቻ አፈር ምርምርን ጨምሮ፣ ለፕላን ኢንስቲቲዩት፣ የከተሞች ተቋማዊና መሰረተ ልማት ማስፋፊያ ፕሮግራም (UIIDP)፣ የምግብ ዋስትና እና ሴፍቲኔት እንዲሁም ለማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ምዘና የፌደራል በጀት በጠቅላላው 182,995,355.41 ብር መደበኛ በጀት (ለደመወዝ 80,243,664.16 ብር እና ለስራ ማስኬጃ 102,751,691.25 ብር) እና 6,146,084,258.98 ብር ካፒታል በጀት በድምሩ 6,329,079,614.39 ብር ጠቅላላ በጀት ተመድቦ ፈፃሚውን የማዘጋጀትና ቁሳቁሶችን የማቅረብ እንዲሁም የመሰረተ ልማት ግንባታ ስራዎች ተከናውነዋል፡፡
- ✓ ግዥን በተመለከተ በቢሮ ደረጃ በበጀት ዓመቱ ከየስራ ክፍሉ የሚቀርብ የግዥ ፍላጎት መረጃ የማደራጀት ስራ የተሰራ ሲሆን በግልፅ ጨረታ 6 ጊዜ ታቅዶ 3 ጊዜ (50%) የ20,312,917.00 ብር ግዥ የተፈፀመ ሲሆን በውስን ጨረታ 16 ጊዜ ታቅዶ 29 ጊዜ (ከ100% በላይ) የ4,200,571.00 ብር ግዥ ተፈፅሟል፡፡ በፕሮፎርማ 36 ታቅዶ 49 ጊዜ (ከ100% በላይ) የ2,017,532.87 ብር ግዥ ተፈፅሟል፡፡ እንዲሁም ወቅታዊ ሁኔታዎች ሲያስገድዱ የ4,757,751.12 ብር በቀጥታ ግዥ ተፈጽሟል፡፡ በጠቅላላው የ31,288,771.99 ብር ግዥ ተፈጽሟል፡፡
- ✓ ሌላው በቢሮው፣ በዞን መምሪያውና በተዋረድ ተቋማት ካሉ ክፍት የስራ መደቦች መካከል በጀት ያላቸውን 90% በቅጥር፣ በደረጃ ዕድገት፣ በውስጥና በውጪ ዝውውር እንዲሁም በምደባ የዘርፉን ተልዕኮ ለማሳካት የሚያስችል የሰው ሀይል ስምሪት በማከናወን የመፈፀም አቅምን ለማሳደግ ታቅዶ በጀት ባላቸው መደቦች ላይ ወንድ 34 ሴት 9 በድምሩ 43 ስምሪት ተፈፅሟል፡፡

1.12. በጦርነት የተጎዱ ከተሞችን መልሶ ግንባታ ስራዎች

- ✓ በ2015 በጀት ዓመት ለወልቃይት ጠገዴ ሴቲት ሁመራ ዞን 1 ሞተር ሳይክል በልዩ ሁኔታ ድጋፍ የተደረገ ሲሆን በወራሪው ኃይል ለ3ኛ ጊዜ ወረራ ተፈፅሞባቸው ነፃ በወጡ የሰሜን ወሎ ዞን ከተሞች ማለትም ለቆቦ፣ ለዕራያ፣ ለሙጃ፣ ለሮቢት፣ ለጎብየ እና ለአላማጣ ከተሞች በቢሮው በኩል 11 ኮምፒተር፣ 93 ወንበር፣ 6 ጠረጴዛ፣ 8 ፕሪንትር፣ 1 ሰርቨር፣ 1 ካሜራ፣ 8 ካልኩሌተር፣ 14 ዲሊንክ 18 ፓንቸር፣ 11 ዕርሳስ መቅረጫ እና 58 መጋረጃ ድጋፍ ተደርጓል፡፡
- ✓ በአማራ ክልል በጦርነት የተጎዱ አካባቢዎች መልሶ ማቋቋምና ግንባታ ፈንድ ጽ/ቤት የመልሶ ግንባታ ስራዎች ጋር በተያያዘ የተከናወኑ ዋና ዋና ተግባራትን በተመለከተ፡-
    - ወረራ በተካሄደባቸው ከተሞች ጉዳት የደረሰባቸው 18,315 መኖሪያ ቤቶችን ጥገና እና 15,934 ቤቶችን የመልሶ ግንባታ ስራ ለመስራት ታቅዶ የ87 ቤቶችን ጥገና እና የ497 ቤቶችን ግንባታ ማከናወን ተችሏል፡፡ ይህም ሰ/ሸዋ 493 ቤቶች ግንባታ እና ለ56 ቤቶች ጥገና፣ ደ/ጎንደር 23 ቤቶች ጥገ እና ዋግኽምራ 8 ቤቶችን ጥገና የተደረገ ሲሆን ወልድያ ከተማ ላይ በጦርነቱ የወደሙ 4 ቤቶችን የመልሶ ግንባታ ስራ መስራት ተችሏል፡፡

- ወረራ በተካሄደባቸው 30 ከተሞች የመኖሪያ ቤቶችን መረጃ በዘመናዊ የመረጃ አያያዝ ሶፍትዌር ለማደራጀት ኮምፒውተሮች ድጋፍ እንዲደረግ እና የበየነመረብ ዝርጋታ ስራዎች እንዲከናወኑ ታቅዶ 2 (6.25%) ከተሞች ላይ (ኮምቦልቻ እና ወልዲያ) ኢንተርኔት አቅርቦት እንዲሟላ ማድረግ ተችሏል፡፡
- በክልሉ በጦርነት ለተጎዱ 45 ት/ቤቶች ግንባታ የአካበቢ እና ማህበረሰብ ተፅዕኖ ግምገማ ሰነድ እንዲዘጋጅላቸው ተደርጓል፡፡
- የ9 የጤና ተቋማት ጥገና፣ የ22 የትምህርት ተቋማት ግንባታ፣ የ10 የስራና ስልጠና ፕሮጀክቶች ግንባታን እንዲያከናውኑ በተመረጡ የመንግስት የልማት ድርጅቶች እና በአሰሪው አካል ከግንባታ ጋር ተያይዞ በነጠላ ዋጋ አሞላል ላይ አለመግባባት ተፈጥሮ የነበረ ሲሆን በማደራደር ውለታ ተይዞላቸዋል፡፡
- ለ17 የወጣቶችና ስፖርት ቢሮ ፕሮጀችቶች፣ ለ54 የእንስሳት ሃብት ልማት ፕሮጀችቶች እና 1 የግብርና ቢሮ ፕሮጀት የስራ ዝርዝር ዝግጅት፣ የነጠላ ዋጋ መሙላት እና ከተቋራጭ ጋር የዋጋ ድርድር ለማድረግ ሙያዊ ትብብር ተጠይቆ የነበረ ሲሆን ለ10 የወጣቶችና ስፖርት ፕሮጀችቶች፣ ለ15 የእንስሳት ሃብት ልማት ፕሮጀችቶች ሙያዊ ድጋፍ ተደርጎ ለሁሉም ፕሮጀክቶች የግንባታ ውለታ ተፈፅሟል፡፡
- ከተቋራጮች ጋር ውለታ ፕሮጀችቶች የግንባታ ክትትል የሚያደርጉ የክልል የቴክኒክ ቡድን ተደራጅቶ ወደ ስራ እንዲገባ የማስተባበር ስራ እና የዞን ተቆጣጣሪ ባለሙያዎች የመመደብ ስራ ተሰርቷል፡፡
- የእንስሳት ሃብት ልማት በካፒታል በጀት ሊያስገነባ ያሰባቸውን 2 ፕሮጀክቶች የምህንድስና ዋጋ ግምት እንዲሰራላቸው ሙያዊ ትብብር ጠይቀው ድጋፍ ተደርጎላቸዋል፡፡
- በአጠቃላይ አሁን ላይ እየተገነቡ ያሉ 71 የመልሶ ማቋቋም ግንባታዎች ከቢሮው እስከ ታችኛው መዋቅር የማማከር ስራ እየተሰራ ይገኛል፡፡

1.13. የቁልፍ ተግባራት አፈፃፀም ማጠቃለያ

በዝግጅት ምዕራፉ ወቅት

- ✓ በየደረጃው ሁሉንም የዝግጅት ምዕራፍ ተግባሮች ቆጥሮ በመያዝ መፈፀም ተችሏል፡፡
- ✓ ጥራት ያለው ዕቅድ ማቀድ ተችሏል፡፡
- ✓ የዕቅድ ኦሬንቴሽን መድረኮችንም ከተለመደው በተለየ አግባብ መፈፀም ተችሏል፡፡
- ✓ በየደረጃው የመልካም አስተዳደር ችግሮችን የሚያቃልሉ በርካታ ስራዎች ተከናውነዋል፡፡ ለአብነትም፡-
    - የማያሰሩና መሻሻል ያለባቸው በርካታ መመሪያዎች ተሻሽለዋል፡፡
    - በልማትና መልካም አስተዳደር ተግባሮች ላይ ህዝብን በቀጥታ ማሳተፍ ተችሏል፡፡
    - ከ8 እስከ 22 ዓመት በላይ ሳይፈቱ ለረጅም ጊዜ ተንጠልጥለው የቆዩ የመሬት ጉዳዮች ተፈተዋል፡፡
- ✓ ሌላው ቢሮክራሲን የሚያሳጥሩ አዳዲስ አሰራሮችን ተግባራዊ ለማድረግ ተሞክሯል፡፡ ለአብነትም፡-
    - በቢሮ ደረጃ ኦላይን ሰርቪስ መስጠት ተጀምሯል፡፡
    - በአንዳንድ ከተሞችም የከንቲባ ችሎት ተጀምሯል፡፡
    - ከዩኒቨርስቲዎች ጋር በመተባበር አሰራርን ለማዘመን የሚያስችሉ ሶፍትዌሮች ልማት ተጀምሯል፡፡
- ✓ እንዲሁም በተቋሙ እስከታችኛው መዋቅር ድረስ ሌብነትን ለመከላከል የሚያስችሉ በርካታ ስራዎች ተሰርተዋል፡፡
- ✓ የዝግጅት ምዕራፍ ተግባራችን በተገቢው መንገድ በመፈፀማችን በተግባር ምዕራፍ አፈፃፀማችን መሻሻል አምጥቷል፡፡

በአጠቃላይ የእቅድ ዝግጅትና ኦረንቴሽን፣ የአፈፃፀም ክትትልና ግምገማ ስራዎች፣ የድጋፍና ክትትል ስራዎች፣ የአቅም ግንባታ ስልጠናዎች፣ የአሰራር መመሪያዎችን የማሻሻልና የማዘጋጀት እንዲሁም በተቋሙ እስከታችኛው መዋቅር ድረስ በየመድረኮቻችን የከተማውን ነዋሪ ህዝብ

በማሳተፍ በየደረጃው የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ጉዳዮችን እና የሌብነት ተግባራትን ለይቶ የመፍታትና ርምጃ የመውሰድ ተግባሮቻችን ሳይንጠባጠቡ ውጤት ሊያመጡ በሚችሉበት አግባብ የተፈፀሙ መሆኑ ለአበይት ተግባሮቻችን የላቀ አፈፃፀም ጉልህ ድርሻ ነበራቸው፡፡

ይሁን እንጅ የዝግጅት ምዕራፍ ተግባራት አፈፃፀም ከዳይሬክቶሬት ዳይሬክቶሬት፣ ከዞን ዞን እና ከከተማ ከተማ በየፈርጁ ወጥነትና ተመሳሳይነት ባለው አግባብ በመፈፀም ረገድ ክፍተቶች የተስተዋሉበት ነበር፡፡ ይህም ለቀጣይ ትምህርት ሊወሰድበት የሚገባ ጉዳይ ነው፡፡

2. የአበይት ተግባራት እቅድ አፈፃፀም

2.1. የከተሞች መልካም አስተዳደር አቅም ግንባታ ስራዎች

ግብ 1፡- በ84 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮችና 7 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች) ስታንዳርዱን የጠበቀ ማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አቅርቦት በቀጣይነት እንዲሻሻል በማድረግ የተገልጋዩ የዕርካታ መጠን አሁን ካለበት 48% ወደ 55% እንዲደርስ ማድረግ

በከተሞች መልካም አስተዳደርን ለማስፈን በመጀመሪያ ሁሉም የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎቶች ደረጃ ወጥቶላቸው ግልፅነት፣ ተጠያቂነትና የተገልጋዩን ዕርካታ በሚያረጋግጥ ሁኔታ ተፈፃሚ መሆን አለባቸው፡፡

- ከዚህም አኳያ በከተሞች የሚሰጡ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎቶችን ቀልጣፋና ውጤታማ ለማድረግ እንዲቻል 7 የተለያዩ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርዶች ተዘጋጅተው የወረዱ ሲሆን በክልሉ በሚገኙ 77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ7 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች እንዲተገበሩ ለማድረግ ታቅዶ በ84 (100%) ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች እና 7 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) እንዲተገበሩ ተደርጓል፡፡
- ከመሪ ማዘጋጃ ቤቶች ምዕ/ጎጃም ግሽአባይ፣ ምስ/ጎጃም የጁቤ፣ ደ/ወሎ ተንታ፣ ማዕ/ጎንደር ምክሰኝት፣ ደ/ጎንደር ክምር ድንጋይ፣ ሰ/ወሎ ዞን ኮን ከተማ እና ሰ/ሸዋ ባልጭ መሪ ማዘጋጃ ቤቶች ተግባራዊ ያደረጉ ናቸው፡፡
- የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ በሚተገበርባቸው 77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ7 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች የተገልጋዩ ዕርካታ 55 በመቶ መድረሱን በጥናት ለማረጋገጥ በእቅድ ተይዞ በዞን ደረጃ በ56 ከተሞች እና በቢሮ ደረጃ ናሙና በተመረጡ 8 ከተሞች በድምሩ 64 ከተሞች ላይ በ3 ዘርፎች (መሬት ልማትና ማኔጅመንት፣ ግንባታ ፈቃድ አሰጣጥ እና የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አሰባሰብ) አገልግሎት አሰጣጥ የተገልጋይ ርካታ ጥናት የተጠና ሲሆን አማካይ የእርካታ ደረጃው 58.37% መድረሱን ጥናቱ ያመለክታል፡፡
- የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርዱ በሚተገበርባቸው 84 ከተሞችም የዜጎች ቻርተር እንዲዘጋጅ እና እንዲተገበር ለማድረግ ታቅዶ በ81 (96.42%) ከተሞች ተግባራዊ ማድረግ ተችሏል፡፡
- የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ምዘና ለማካሄድ የሚያስችሉ ቁልፍ የምዘና መለኪያዎችን (Key Performance Indicators) በማዘጋጀት በ52 ከተማ አስተዳደሮች ምዘና በማካሄድ ለከተሞቹ ግብረ ለመስጠት ታቅዶ በዞን ደረጃ በ58 ከ/አስተዳደሮች እና በ6 መሪ ማዘጋጃቤቶች በድምሩ 64 (ከ100% በላይ) ከተሞች ላይ ምዘና ተካሄዷል፡፡
- በ3 ከተሞች (ባህርዳር፣ ጎንደር እና ደሴ) የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አቅርቦት በቴክኖሎጂ በመታገዝ እንዲዘምን ለማድረግ በእቅድ ተይዞ በ3 ከተሞች (ባህዳ ዳር፣ ከሚሴ፣ መካነ እየሱስ) የመሬት ይዞታ ፋይሎችን ወደ ሶፍት ኮፒ ስካን በማድረግ የመረጃ አያያዝን የማሻሻልና የማዘመን ስራ የተጀመረ ሲሆን ይህም በቀጣይ አገልግሎትን ዲጅታላይዝ ለማድረግ መሰረት የሚሆን ነው፡፡

- በዓመቱ በ84 ከተሞች የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርዶች አተገባበር፣ የአሰራር ግልጽነት፣ የመረጃ ግልጽናትና ተደራሽነት፣ በአጠቃላይ የአገልግሎት አቅርቦት መሻሻል ክትትልና ድጋፍ በማድረግ ለከተሞቹ ግበረ መልስ ለመስጠት ታቅዶ በስልክ ድጋፍና ክትትል ለሁሉም ዞኖች የተደረገ ሲሆን በባህር ዳር ከተማ ከ/መ/ል መምሪያና 6 ክፍለ ከተሞች ላይ የአካል ድጋፍና ክትትል ተደርጓል፡፡ ከዚህ በተጨማሪም በቢሮው አመራሮች የሚመራ ቡድን ሁሉንም ዞኖች የዳሰሰ ክትትልና ድጋፍ በማድረግ አፈጻጸሙ ላይ ግብረ መልስ እንዲሰጥበት ተደርጓል፡፡

ይሁን እንጅ፡-

- ተዘጋጅተው የወረዱ የማ/ቤታዊ አገልገሎት ስታንዳርዶችን በሁሉም ከተሞች ተግባራዊ ለማድረግ በከተሞች የግብዓት እጥረት መኖር፣
- በዘርፉ የተሰማሩ ባለሙያዎችም የሙያዊ ብቃት ማነስ፣
- በስታንዳርዱ መሰረት አገልግሎት ለመስጠት የዝግጁነትና የቅንነት እንዲሁም የባለቤትነት ስሜት አለመኖር በተግባሩ አፈፃፀም ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ አሳድሯል፡፡
- በመሆኑም የወረዱ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርዶችን ለመተግበር የአመራሩንና የባለሙያውን አቅም ማሳደግ፣
- ለዚህም በተግባራት አፈጻጸም ላይ ሙያዊ ድጋፍ በማድረግና የአፈጻጸም ግምገማ በማካሄድ የማስተካከያ እርምጃዎችን መውሰድ ይገባል፡፡

ግብ 2፡- በ77ቱ ከተማ አስተዳደሮች ደረጃውን የጠበቀ የቄራ፣ የእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር፣ የዘላቂ ማረፊያ፣ የገበያ ቦታና የንግድ ቤቶች እንዲሁም የመንገድ መብራት አገልግሎት እንዲሰጥ ማድረግ፣

- የአገልግሎት አቅርቦት ስራዎችን በተመለከተ በቄራ አገልግሎት 14,441 (የቀንድ ከብት 11,256 እና የበግና ፍየል 3,185) የእርድ አገልግሎት ተሰጥቷል፡፡
- የእሳት አደጋን ከመከላከልና ከመቆጣጠር አኳያ ከተሞች 73 የእሳት አደጋዎች ተከስተው ለመከላከልና ሊደርስ ይችል የነበረውን አደጋ ለመቀነስ ተችሏል፡፡
- ለባይተዋር ዜጎች ዘላቂ ማረፊያ አገልግሎት በመስጠት በኩል ለ1,770 ባይተዋር ዜጎችን የቀብር አገልግሎት ተፈፅሟል፡፡
- የንግድ ማዕከላት ከማዘጋጀት አንጻር ወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን በሁመራ ከተማ 90 የኮንቲነር ሱቆች እና በዳንሻ ከተማ 53 የገበያ ሼድ ተዘጋጅተው ለተጠቃሚ ተሰጥቷል፡፡
- በ3 ሪጂዮፖሊታን ከተማ አስተዳደሮች (ባህርዳር፣ ጎንደርና ደሴ) በገበያ ቦታና በንግድ ቤቶች እንዲሁም በመንገድ መብራት አገልግሎት አሰጣጥ ላይ የዳሰሳ ጥናት ለማካሄድ ታቅዶ በደብረ ማርቆስ ከተማ አንድ ጥናት ተከናውኗል፡፡
- በቄራ፣ በእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር፣ በዘመናዊ ዘላቂ ማረፊያ፣ በገበያ ቦታና በንግድ ቤቶች እንዲሁም በመንገድ መብራት አገልግሎት ስራዎች ዙሪያ በተሞክሮነት የሚወሰድ አሰራር ተለይቶ ተቀምሮ በ77 ከተማ አስተዳደሮች እንዲስፋፋ ለማድረግ በእቅድ ተይዞ የባህር ዳር ከተማ እና የደብረብርሃን ከተማ በገበያ ቦታ አቅርቦትና አስተዳደር ዙሪያ የተዘጋጀ መመሪያ ለተሞክሮነት ለሁሉም ዞንና ከተማ አስተዳደሮች ተላልፏል፡፡

ግብ 3፡- የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶችና ሌሎች ሙያዎች በመዋቅሩ ውስጥ ለሚገኙ 4,311 ፈፃሚዎች /ሰልጣኞች በተለያዩ የሙያ ደረጃዎች በማሰልጠን ብቃታቸው በምዘና ተረጋግጦ ወደ ስራ እንዲሰማሩ ማድረግ፣

- የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ-ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶች በ10 ከተማ አስተዳደሮች 12 አዳዲስ የምዘና ጣቢያዎች እንዲደራጁና ስራ እንዲጀምሩ ለማድረግ ታቅዶ 6 የምዘና ጣቢያዎች የተቋቋሙ ሲሆን አፈፃፀሙም 50% ነው፡፡
- የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ-ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ሙያዎች ላይ 25 መዛኞችንና 50 (35% ሴቶች) የኢንዱስትሪ አሰልጣኞች እንዲዘጋጁ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 36 ሴት 7 በድምሩ 43 የሰለጠኑ ሲሆን አፈጻጸሙም 57.33% ነው፡፡
- በ12 ከተማ አስተዳደሮች በማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት መስኮች አገልግሎት ለመስጠት የተሰማሩ 4,311 (70% ሴቶች) አመራሮችንና ባለሙያዎችን በአሴት ማኔጅመንት፣ ቤቶች ማስተላለፍ፣ ቄራ፣ እሳት አደጋ፣ ህብረተሰብ ተሳትፎ፣ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አሰባሰብ፣ በአረንጓዴ ልማት፣ በማሰልጠን ብቃታቸው ተመዝኖ እውቅና እየተሰጠ ወደ ስራ እንዲሰማሩ ለማድረግ ታቅዶ የ3,635 ሰልጣኞችና

ተመዛኞች መረጃ የተሰበሰበ ሲሆን በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አሰባሰብ 60፣ በአረንጓዴ ልማት 30 በድምሩ 90 ባለሙያዎች ስልጠና ወስደው ተመዝነዋል፡፡

ግብ 4፡- በከተሞች ህብረተሰቡ ሊሳተፍባቸው በሚገቡ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ስራዎች ላይ ህዝቡ በገንዘብ፣ በጉለበትና በአይነት 2.2 ቢሊዮን ብር እንዲያዋጣ በማድረግ የህዝቡ ተሳትፎ ምጣኔ በአማካይ 50% እንዲሆን ማድረግ፣

- የከተማ የህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ ስራዎችን ወደ ላቀ ደረጃ ለማሸጋገር የሚያግዝ 1 የአሰራር ማዕቀፍ ተዘጋጅቶ በከተሞች እንዲተገበር የአሰራር ማኑዋሉ ለማዘጋጀት በተያዘዉ እቅድ መሰረት ተዘጋጅቶ ለከተሞቹ እንዲሰራጭ ተደርጓል፡፡
- በ681 ከተሞች በህብረተሰቡና በመንግስት በጋራ በሚከናወኑ የአካባቢ ልማት ስራዎችና ፕሮጀክቶች (የመንገድ ጠረጋና ግንባታ፣ የህዝብ መፀዳጃ ቤት ግንባታ፣ የተፋሰስና የዲች ግንባታ፣ የሙብራትና የውሃ መስመር ዝርጋታ፣ የአካባቢ ማስዋብና አረንጓዴ ልማት እንዲሁም የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራዎች ወዘተ) ላይ ህብረተሰቡ 15% በገንዘብ፣ 15% በቁሳቁስ፣ 20% በጉልበት በድምሩ 50% አስተዋጽኦ እንዲኖረው ለማድረግ ታቅዶ በጥሬ ገንዘብ 651,692,591 ብር፣ በጉልበት 658,106,100 ብር፣ በቁሳቁስ 415,859,830 ብር በድምሩ 1,725,658,521 ብር የሚገመት ገንዘብ ለልማት ስራዎች አስተዋጾ ተደርጓል፡፡ በነዚህ የልማት ስራዎች ላይ ወንድ 2,863,212 ሴት 2,312,561 በድምሩ 5,175,773 የህብረተሰብ ክፍል የተሳተፈ ሲሆን በዚህም የሴቶች ተሳትፎ ድርሻ በአማካይ 44.68% ነው፡፡

ሠንጠረዥ 10፡- በአካባቢ ልማት ስራዎች የሴቶች ተሳትፎ ድርሻ የዞኖች አፈፃፀም በደረጃ

ተ.ቁ	ዞን	በልማት የተሳተፈ ህዝብ ብዛት			የሴቶች ተሳትፎ በመቶኛ	ደረጃ
		ወንድ	ሴት	ድምር		
1	ዋግ ኽምራ	32,869	46,027	78,896	58.34	1ኛ
2	ደሴ	108,497	118,479	226,976	52.20	2ኛ
3	ደ/ማርቆስ	74,880	81,120	156,000	52.00	3ኛ
4	ማዕ/ጐንደር	92,075	96,093	188,168	51.07	4ኛ
5	ጐንደር	169,840	171,917	341,757	50.30	5ኛ
6	ወልዲያ	28,150	28,200	56,350	50.04	6ኛ
7	ባ/ዳር	85,229	82,384	167,613	49.15	7ኛ
8	ምዕ/ጐንደር	22,711	21,319	44,030	48.42	8ኛ
9	ደ/ታቦር	29,498	27,081	56,579	47.86	9ኛ
10	ምዕ/ጐጃም	90,588	77,844	168,432	46.22	10ኛ
11	ኦሮሞ	10,305	8,567	18,872	45.40	11ኛ
12	ሰ/ሸዋ	294,126	241,758	535,884	45.11	12ኛ
13	አዊ	199,470	156,762	356,232	44.01	13ኛ
14	ደ/ወሎ	885,960	667,105	1,553,065	42.95	14ኛ
15	ደ/ብርሃን	87,580	64,575	152,155	42.44	15ኛ
16	ኮምቦልቻ	81,696	59,760	141,456	42.25	16ኛ
17	ደ/ጎንደር	309,607	215,147	524,754	41.00	17ኛ
18	ሰ/ወሎ	61,053	39,389	100,442	39.22	18ኛ
19	ምስ/ጐጃም	179,597	101,131	280,728	36.02	19ኛ
20	ሰ/ጎንደር	19,481	7,903	27,384	28.86	20ኛ
	ጠ/ድምር	**2,863,212**	**2,312,561**	**5,175,773**	**44.68**	

ሠንጠረዥ 11፡- በህብረተሰብ ተሳትፎ የዞኖች አፈፃፀም በደረጃ

ተ.ቁ	ዞን	የህብረተሰብ ተሣትፎ መጠን				የመንግስት ወጪ በብር	ጠቅላላ የአካባቢ ስራዎች በብር	የህ/ሰብ ተሳትፎ በ%
		በገንዘብ	በጉልበት	በቁሣቁስ	ጠ/ድምር			
1	ደ/ብርሃን	16,823,202	16,240,942	9,824,948	42,889,092	1,728,824	44,617,916	96.13
2	ኮምቦልቻ	9,012,291	42,802,230	13,482,162	65,296,683	3,348,997	68,645,680	95.12

3	ደሴ	46,418,699	21,844,952	7,380,524	75,644,175	7,655,635	83,299,810	90.81
4	ደ/ወሎ	87,155,313	96,666,275	73,427,832	257,249,420	39,492,700	296,742,120	86.69
5	ሰ/ሸዋ	69,960,125	69,800,140	54,000,000	193,760,265	102,160,300	295,920,565	65.48
6	ሰ/ወሎ	23,966,840	28,813,080	16,214,657	68,994,577	48,589,522	117,584,099	58.68
7	ወልዴያ	3,542,000	20,270,000	6,542,000	30,354,000	22,876,596	53,230,596	57.02
8	ባ/ዳር	62,016,713	22,898,392	16,712,156	101,627,261	78,471,624	180,098,885	56.43
9	ምስ/ ጐጃም	64,773,863	30,894,624	23,383,863	119,052,350	106,636,994	225,689,344	52.75
10	ምዕ/ጐጃም	120,660,544	95,024,308	82,262,360	297,947,212	290,551,299	588,498,511	50.63
11	ዋግ ኽምራ	42,825	6,018,409	117,957	6,179,191	6,179,191	12,358,382	50.00
12	ደ/ጎንደር	60,854,757	42,209,033	39,426,234	142,490,024	202,807,504	345,297,528	41.27
13	ማዕ/ጐንደር	15,595,928	16,636,091	8,492,367	40,724,386	94,758,032	135,482,418	30.06
14	አዊ	275,468	46,252,922	20,670,431	67,198,821	197,164,314	264,363,135	25.42
15	ደ/ማርቆስ	18,832,829	16,903,748	13,075,867	48,812,444	262,272,700	311,085,144	15.69
16	ጐንደር	26,410,005	35,045,192	24,261,489	85,716,686	485,124,687	570,841,373	15.02
17	ደ/ታቦር	10,632,150	3,334,763	2,846,119	16,813,032	120,313,889	137,126,921	12.26
18	ሰ/ጎንደር	2,150,000	5,280,782	1,104,368	8,535,150		8,535,150	
19	ምዕ/ጐንደር	7,680,351	26,161,486	1,245,503	35,087,340		35,087,340	
20	ኦሮሞ	4,888,688	15,008,731	1,388,993	21,286,412		21,286,412	
	ጠ/ድምር	**651,692,591**	**658,106,100**	**415,859,830**	**1,725,658,521**	**2,070,132,808**	**3,795,791,329**	**45.46**

- ለነዚህ የልማት ስራዎች በመንግስት በኩልም 2,070,132,808 ብር ወጪ ተደርጓል፡፡ በጠቅላላው (የመንግስት + የህዝብ ተሳትፎ) 3,795,791,329 ብር ለልማት ስራ የዋለ ሲሆን በዚህም የህብረተሰብ ተሳትፎ ድርሻን በአማካይ 45.46% ማድረስ ተችሏል፡፡
- የወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን ከህበረተሰቡ በጉልበት፣ በገንዘብና በቁሳቁስ 20 ሚልዮን ብር መሰብሰብ ተችሏል፡፡
- ወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን በከተሞች በሚከናወኑ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ስራዎች ላይ 2,450 የከተማ ነዋሪዎችን ለማሳተፍ በእቅድ ተይዞ 2,880 (ከ100% በላይ) የከተማ ነዋሪዎችን ተሳታፊ ማድረግ ተችሏል፡፡
- በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ ስራዎች ዙሪያ 1 የተሻለ አፈፃፀም ተለይቶ በ12ቱ ዞኖችና እና በ8ቱ ሪጂዮፖሊታን ከተሞች እንዲቀመርና እንዲስፋፋ ለማድረግ ታቅዶ በምስራቅ ጎጃም ዞን የሉማሜ ምርጥ ተሞክሮ እንዲዘጋጅ ተደርጎ ለዞኖቹ እንዲሰራጭ ተደርጓል፡፡

ይሁን እንጅ፡-

- በሁሉም ከተሞች የተደራጀና ዘላቂ የህዝብ ተሳትፎን በማረጋገጥ እንዲሁም የህዝብ ተሳትፎና የመንግስት ተሳትፎ መረጃውን በተገቢው መንገድ አደራጅቶ በመያዝ እና ሪፖርት በማድረግ በኩል ሰፊ ክፍተት ይስተዋላል፡፡
- ለአብነትም የወጣቶችን ተሳትፎ መረጃ እና የመንግስት ወጪ ከህብረተሰብ ተሳትፎ መረጃው ጋር አብሮ የማይሰበሰብበትና የማይያዝበት ሁኔታ በመኖሩ የህብረተሰብ ተሳትፎ ድርሻን እና የወጣቶችን ተሳትፎ ድርሻ ትክክለኛ ስሌት ማስላት አይቻልም፡፡
- በመሆኑም የህዝብ ተሣትፎ ስራዎች ቀጣይነት እንዲኖራቸው ለማድረግ የሚያስችሉ የአደረጃጀት፣ የአሰራርና የአቅም ግንባታ ሥራዎችን አጠናክሮ መቀጠል ያስፈልጋል፡፡

ግብ 5፡- የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 25 የገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላትን የከተማነት እዉቅና እንዲያገኙ በማድረግ የከተሞች ቁጥር አሁን ካለበት 681 ወደ 706 (በ3.67%) እንዲያድግ ማድረግ፣

- የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 25 የገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላት የከተማነት እዉቅና እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ለ2 (8%) የገጠር ማዕከላት ከተማነት እውቅና በመስጠት የከተሞች ቁጥር አሁን ካለበት 681 ወደ 683 እንዲያድግ ተደርጓል፡፡

ግብ 6፡- ከተሞችን በፈርጅ የማደራጀት ስርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 38 ከተሞች የፈርጅ ለውጥ እንዲያገኙ በማድረግ ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓት እንዲጠናከር ማድረግ፣

- የከተማ ፈርጅ ለውጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 38 ከተሞች (ከፈርጅ አምስት ወደ ፈርጅ አራት 10 ከተሞች፣ ከፈርጅ አራት ወደ ፈርጅ ሶስት 8 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሶስት ወደ ፈርጅ ሁለት 10 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሁለት ወደ ፈርጅ አንድ 10 ከተሞች) የፈርጅ ለውጥ እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ 21 (55.26%) ከተሞች (ከፈርጅ አምስት ወደ ፈርጅ አራት 9 ከተሞች፣ ከፈርጅ አራት ወደ ፈርጅ ሶስት 12 ከተሞች) የደረጃ ሽግግር ተደርጓል፡፡
- የከተማነት ዕውቅና ላገኙ እና የደረጃ ሽግግር ለተደረገላቸው 63 ከተሞች የሰው ኃይል አደረጃጀት እንዲዘጋጅ በተያዘዉ እቅድ መሰረት 23 ከተሞች ለሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን ተልኳል፡፡

ግብ 7፡- በ681 ከተሞች የመንግስት የፋይናንስ ኦዲት አስተዳደር ስርዓት ተከትለው ሀብታቸውን ውጤት በሚያመጣ መንገድ አሟጠው በመጠቀም የመሰረተ ልማት ወጭያቸውን 75% ከራሳቸው ማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ገቢ እንደሸፍኑ ማድረግ፣

- የከተማ አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀምን በተመለከተ በ604 ከተሞች 1.639 ቢሊዮን ብር እንዲሁም ከገቢዎች ጋር በመቀናጀት በ77 ከተማ አስተዳደሮች 4.468 ቢሊዮን ብር በድምሩ 6.107 ቢሊዮን ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ ከመሪ መዘጋጃ ቤቶችና ታዳጊ ከተሞች 1.188 (72.51%) ቢሊዮን ብር እና ከከተማ አስተዳደሮች 4.696 (ከ100% በላይ) ቢሊዮን ብር በድምሩ 5.884 (96.34%) ቢሊዮን ብር መሰብሰብ ተችሏል፡፡
- ከዚህም በተጨማሪ ወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን ከቢሮው ዕቅድ ያልወረደላቸው ቢሆንም በዞኑ በሚገኙ መሪ ማዘጋጃቤ፣ ንዑስ ማዘጋጃቤ እና ታዳጊ ከተሞች መሰብሰብ ካለባቸው የአገልግሎት ገቢ አርዕስቶች ውስጥ ብር 44,060,500 ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 38,029,893.82 (86.38%) መሰብሰብ ተችሏል፡፡
- በክልሉ በሚገኙ ከተማ አስተዳደሮች፣ መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች መሰብሰብ ካለባቸው 57 የገቢ አርዕስቶች ውስጥ በአማካይ በ40 የገቢ አርዕስቶች ተደራሽ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ በአብዛኛው ከተሞች በአማካይ 38 (95%) የገቢ አርዕስቶች ላይ የአገልግሎት ገቢ እየተሰበሰበ ይገኛል፡፡

ሠንጠረዥ 12፡- የመሪ፣ የንዑስና የታዳጊ ከተሞች ገቢ አሰባሰብ የዞኖች አፈጻጸም በደረጃ

ተ.ቁ	የዞኖች ስም	ፈርጅ ሶስት		ፈርጅ አራት		ፈርጅ አምስት		ጠቅላላ		ከዓመቱ አፈጻጸም
		ዕቅድ	ክንዉን	ዕቅድ	ክንዉን	ዕቅድ	ክንዉን	ዕቅድ	ክንዉን	
1	ምስ/ጎጃም	84,000,000	164,304,017	35,000,000	22,648,375	46,000,000	17,333,147	165,000,000	204,285,539	123.81
2	ደ/ወሎ	105,000,000	128,797,827	66,500,000	51,753,147	54,000,000	28,832,870	225,500,000	209,383,845	92.85
3	ሰ/ሸዋ	133,000,000	116,413,366	38,500,000	38,417,859	31,000,000	14,448,775	202,500,000	169,280,000	83.60
4	ሰ/ወሎ	70,000,000	50,708,136	17,500,000	19,186,084	34,000,000	26,947,570	121,500,000	96,841,790	79.71
5	ደ/ጎንደር	77,000,000	67,614,498	31,500,000	16,537,212	38,000,000	24,120,336	146,500,000	108,272,046	73.91
6	ምዕ/ጎጃም	98,000,000	85,864,837	35,000,000	16,130,224	49,000,000	17,664,045	182,000,000	119,659,106	65.75
7	ማዕ/ጎንደር	126,000,000	100,787,043	28,000,000	6,601,195	34,000,000	11,679,098	188,000,000	119,067,336	63.33
8	አዊ	21,000,000	12,244,363	35,000,000	25,992,536	39,000,000	15,725,098	95,000,000	53,961,997	56.80
9	ምዕ/ጎንደር	77,000,000	42,028,664	21,000,000	8,136,385	9,000,000	4,192,559	107,000,000	54,357,607	50.80
10	ኦሮሞ	14,000,000	4,893,840	21,000,000	18,049,279	15,000,000	2,156,356	50,000,000	25,099,475	50.20
11	ሰ/ጎንደር	35,000,000	14,361,003			16,000,000	2,070,218	51,000,000	16,431,221	32.22
12	ዋግ ኽምራ	77,000,000	5,305,140	14,000,000	3,337,061	14,000,000	3,168,593	105,000,000	11,810,794	11.25
	ድምር	**917,000,000**	**793,322,734**	**343,000,000**	**226,789,357**	**379,000,000**	**168,338,665**	**1,639,000,000**	**1,188,450,756**	**72.51**

ሠንጠረዥ 13፡- የከተማ አስተዳደሮች ገቢ አሰባሰብ አፈጻጸም በዞን ደረጃ

ተ.ቁ	የዞንና የከተማ ስም	የአመቱ እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም በ%	ደረጃ

1	ወልቃ/ጠ/ሰ/ ሁመራ ዞን	18,000,000	29,819,669	165.66	1ኛ
2	ምሥ/ጎጃም	130,193,951	210,855,321	161.95	2ኛ
3	ደ/ማርቆስ	200,855,470	249,339,304	124.14	3ኛ
4	ሰ/ ሸዋ	130,762,414	159,143,004	121.70	4ኛ
5	ደ/ታቦር	95,379,450	114,932,671	120.50	5ኛ
6	ሰ/ወሎ	112,532,798	134,654,333	119.66	6ኛ
7	ዋግ ኽምራ	28,498,254	33,488,913	117.51	7ኛ
8	ደ/ ጎንደር	149,716,956	168,072,572	112.26	7ኛ
9	ደ/ወሎ	111,941,303	119,323,590	106.59	9ኛ
10	ማዕ/ጐንደር	35,847,140	38,159,085	106.45	10ኛ
11	ምዕ/ ጎጃም	269,053,819	273,259,144	101.56	11ኛ
12	ወልዲያ	95,687,965	94,097,330	98.34	12ኛ
13	አዊ	239,787,662	234,422,725	97.76	13ኛ
14	ምዕ/ ጐንደር	51,885,157	50,459,973	97.25	14ኛ
15	ጐንደር	524,409,820	501,461,222	95.62	15ኛ
16	ባህርዳር	1,102,977,484	1,028,150,725	93.22	16ኛ
17	ደሴ	422,226,917	392,210,695	92.89	17ኛ
18	ሰ/ጎንደር	55,957,651	51,799,781	92.57	18ኛ
19	ኦሮሚያ	99,791,757	86,620,997	86.80	19ኛ
20	ደ/ብርሀን	366,925,175	271,885,450	74.10	20ኛ
21	ኮምቦልቻ	225,568,857	141,136,613	62.57	21ኛ
	ድምር	4,468,000,000	4,696,115,486.90	ከ100% በላይ	

ግብ 8፡- የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 155 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች ኦዲት ማድረግ፣

- የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 155 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች (ንዑስ መዘጋጃ 52፣ መ/መዘጋጃ 103) የፋይናንስ አጠቃቀማቸውን ኦዲት እንዲያስደርጉ ታቅዶ 183 ከተሞች ኦዲት ያደረጉ ሲሆን አፈጻጸሙም ከ100% በላይ ነው፡፡
- በተደረገው ኦዲትም ብር 3,778,428.00 በጉድለት የተገኘ ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 1,915,839.00 ተመላሽ የተደረገ ሲሆን ቀሪ ብር 1,915,839.00 ነው፡፡
- ከባለፉት ዓመታት በኦዲት የተገኘና የተንከባለለ ብር 8,249,392.00 የገንዘብ ጉድለት 100% ተመላሽ ለማድረግ ታቅዶ ብር 3,508,864.00 የተመለሰ ሲሆን ቀሪው ብር 4,740,528.00 ያልተመለሰ ነው፡፡
- ከተሞች የፋይናንስ ብክነትን ለመከላከል ከአጋር አካላት ጋር በመቀናጀት የፋይናንስ አጠቃቀም ኦዲት በማድረግ በኩል ከጊዜ መሻሻል ያሳየ ሲሆን የኦዲት ተደራሽነት ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነፃፀር በ4 እጥፍ አድጓል፡፡

ሠንጠረዥ 14፡- የማዘጋጃቤት ከተሞች ፋይናንስ አጠቃቀም ኦዲት የዞኖች አፈፃፀም

ተ.ቁ	የዞኖች ስም	ኦዲት የተደረጉ ከተሞች			በበጀት አመቱ የታየ ጉድለት የገንዘብ መጠን			ባለፉት ዓመታት በጉድለት የታየ ዉዝፍ ብር		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	የታየ ጉድለት	የተመለሰ	ያልተመለሰ	የተንከባለለ	የተመለሰ	ያልተመለሰ
1	ምዕ/ጎጃም	17	26	152.94	109,395	109,395				
2	ደ/ወሎ	19	29	152.63	1,185,657	496,572	689,085	1,795,841	1,228,599	567,242
3	ኦሮሞ	6	6	100.00	23,338	15,849	7,489			

4	ማ/ጎንደር	20	21	105.00	483,461	322,260	161,201	1,767,646	45,121	1,722,524
5	ሰ/ሸዋ	22	28	127.27	787,066	258,397	528,669	2,606,235	1,690,358	915,877
6	ደ/ጎንደር	14	26	185.71	670,350	304,020	366,330	418,444	170,526	247,918
7	ዋግ	8	3	37.50	35,417	35,417		80,843	42,024	38,819
8	አዊ	8	17	212.50	249,166	166,213	82,952			
9	ምዕ/ጎንደ	8	2	25.00	53,231	29,357	23,874	26,189	26,189	
10	ሰ/ወሎ	13	14	107.69	148,896	148,896		71,266	71,266	
11	ምስ/ጎጃም	15	11	73.33	32,452	29,463	2,988	1,437,079	228,446	1,208,634
12	ሰ/ጎንደር	5						45,850	6,336	39,514
	ድምር	**155**	**183**	**118.06**	**3,778,428**	**1,915,839**	**1,862,589**	**8,249,392**	**3,508,864**	**4,740,528**

ይሁን እንጅ፡-

- የከተሞችን የገቢ አቅም ከማሳደግ አንጻር ሁሉንም የገቢ አርስቶች በዝርዝር ለይቶ አሟጦ አለመሰብሰብ፣
- ብዙ ድካም በሚጠይቁት የአገልግሎት ገቢ አርስቶች ላይ ልዩ ትኩረት ሰጥቶ አለመስራትና
- የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል እንዲቻል በወቅቱ ኦዲት አለማድረግ፣
- በኦዲት ወቅት በተገኙ ጉድለቶች ላይም ፈጥኖ የማስተካከያ እርምጃ አለመወሰድ ወዘተ የሚታዩ ዋና ዋና ክፍተቶች ናቸው፡፡

በመሆኑም የገቢ ብክነትን ለመከላከል የሚያስችሉ የአሰራር ማሻሻያዎችን ማድረግ፣ አመታዊ የፋይናንስ አጠቃቀም ኦዲት አሰራርን ተግባራዊ ማድረግ፣ በኦዲት የተገኙ ጉድለቶች በወቅቱ ተመላሽ እንዲደረጉ ጥብቅ አመራር መስጠት ያስፈልጋል፡፡

2.2. የከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈጻጸም ሥራዎች

ግብ 9፡- በበጀት ዓመቱ በኢፌዲሪ ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር በኩል ለሚዘጋጀው ክልላዊ ልማት ፕላን (Regional Spatial Development Plan) እና የከተሞች ትስስር ፕላን (City Cluster Development Plan) ዝግጅት ዙሪያ በክልሉ በኩል ክትትልና ድጋፍ ማድረግ፣

- የክልላዊ ልማት ፕላን (Regional Spatial Development Plan) እና የከተሞች ትስስር ፕላን (City Cluster Developmet Plan) ዝግጅት በዚህ በጀት ዓመት 100% እንዲጠናቀቅ በሚመለከተው አካል ክትትልና ድጋፍ እየተደረገ ያለ ሲሆን ስራውን የሚሰራው UN Habitate ባዘጋጀው ወርክ ሾፕ ላይ ሁለት ጊዜ መሳተፍ ተችሏል፡፡ በአማካሪ ድርጅቱ የተዘጋጀውን የኢንስፔክሽን ሪፖርት በመገምገም ግብዓት ተሰጥቷል፡፡

- የፕላን ዝግጅት ሂደቱ አሁን ያለበትን ሁኔታ በተመለከተ የኢንስፔክሽን ሪፖርት 100% ተጠናቋል፡፡ የነባራዊ ሁኔታ ጥናት 90% ተጠናቋል፡፡ ይህም ከአጠቃላይ ስራው 48% ድርሻ ይኖረዋል፡፡ በውሉ መሰረት የፕሮጀክቱ እድሜ 18 ወር ሲሆን ለ6 ወር የተራዘመ በመሆኑ አጠቃላይ ስራው በቀጣዩ በጀት ዓመት እስከ ታህሳስ 30/2016 ዓ/ም የሚጠናቀቅ ይሆናል፡፡

ግብ 10፡- አሳታፊ፣ ጥራት ያለውና ወጭ ቆጣቢ የሆነ የከተማ ፕላን ዝግጅት እንዲኖር በማድረግ 95 ከተሞች መሰረታዊ ካርታ፣ መሰረታዊ የከተማ ፕላን 80፣ መዋቅራዊ ፕላን 15 እንዲሁም 20 የሰፈር ልማት ፕላን (NDP) ማዘጋጀት፣

- በከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈጻጸም ዙሪያ የህብረተሰቡን ተሳትፎና ባለቤትነት ለማሳደግ 42,000 (35% ሴቶች) የከተማው ነዋሪ ህዝብ በፕላን ዝግጅትና ክለሳ ወቅት ግንዛቤ እንዲያገኝ ለማድረግ ታቅዶ በከተሞች በመሠረታዊ ካርታና ፕላን ዝግጅት እንዲሁም በመዋቅራዊ ካርታና ፕላን ዝግጅት ወቅት ወንድ 25,325 ሴት 13,235 ድምር 38,560 (91.80%) ህዝብ ማወያየት ተችሏል፡፡

- ለ95 ከተሞች መሠረታዊ ካርታ (ቅየሳ) ለመስራት ታቅዶ የ95 (100%) ከተሞች (ቁይ፣ ሀገረ ሰላም፣ ማንኩሳ፣ ግምጃ ቤት፣ ሸንዲ፣ ከምር ድንጋይ (ሰ/ሸዋ)፣ ሙጃ ሮቢት፣ ገነት፣ ቆላ ድባ፣ ደጎማ፣ አይሲጋ፣ ድቤት፣ ፈንድቃ/ጃዊ/፣ አለምበር፣ ተንታአጅባር፣ አዳዳ፣ ፋግታ፣ ድማማ አንገረፈ፣ ዋዝ፣ ዝሀራ፣ ገደብዬ፣ ጨረቲ፣ ጨፋሮቢት፣ ባልጪ፣ ሞላሌ፣ አምቦሜዳ፣ ጋብላ፣ ጃንሱማ፣ አርብ

ገበያ/ታች ጋይንት/፣ ደብረ ሲና፣ አቅስታ፣ ማክሰኝት፣ ሀርቡ፣ ጉጉፍቱ፣ ጠባሲት፣ ሜላት፣ ፈንድቃ (ደ/ጎንደር)፣ ዜኖ፣ ቅዳሜ ገበያ፣ ደልጊ፣ ሽከላ፣ ወለዲ፣ ሙሉ ሀሙሲት፣ ገና፣ ሳና፣ አምባ ጊዮርጊስ፣ ጋሸና፣ ዱባባ፣ ነጋዴ ባህር፣ ጊላ፣ ካቤ፣ ሰኞ ገበያ /ደ/ወሎ/፣ ሶሮቃ፣ አልዩ አንባ፣ የትኑራ፣ ምከሬ፣ ይስማላ፣ ሊበን፣ ገነት አቦ፣ አዲስ አለም ዋድ፣ ፍላቂት ገረገራ፣ ጅጋ፣ ደጐሎ፣ አጉት፣ ማሰሮ ደንበ፣ አሸሬ፣ ቆማ፣ እሁዲት፣ ዋብር፣ ሊጫ፣ ጅብ አስራ፣ ዳማ ማርቆስ፣ ሰቀላ፣ ጫት ዋርካ፣ ሀሙስ ገበያ፣ አረፋ መድሃኒአለም፣ ልጓማ፣ ፋጂ፣ ደብረማዊ፣ ጊፍት፣ ቀይ አፈር፣ ሮቢት /ደ/ወሎ/፣ ቦከክሳ፣ ጅሁር፣ ጉዳለማ፣ አባይ አጥር፣ ግራር አንባ፣ ቦረን፣ ወገሬ፣ በኬጃ፣ ጨወድባ፣ ጥራሂና፣ ዲንካራና ማሂን) መሠረታዊ ካርታቸው ተዘጋጅቷል፡፡

- የ33 ከተሞች (አምባ ጊዮርጊስ፣ ፍላቂት ገረገራ፣ ቁይ፣ ማንኩሳ፣ ይስማላ፣ ደልጊ፣ ደጎሎ፣ አርባ ፀጓር፣ ሳሊ፣ ደብረ ማዊ፣ ደብረታቦር፣ ሊበን፣ ድኩል አርባ፣ ሱሉላ፣ ካቤ፣ እነዋሬ፣ የጁቤ፣ ደጋጋ፣ ቦረን፣ ቦከክሳ፣ ይስማላ፣ ሀገረገነት፣ እሁዲትና ጫትዋርካ፣ ቦረን፣ ጊፍት፣ ቀይ አፈር፣ ልጓማ፣ ፋጂ፣ ጨውድባ፣ሀሙስ ገበያና ጅሁር) ከተሞች ከኦርቶ ፎቶ ወደ Line Map የመቀየር ሥራ ተሰርቷል፡፡
- ለ80 ከተሞች መሰረታዊ የከተማ ፕላን ለመስራት ታቅዶ ለ80 (100%) (አምቦ ሜዳ፣ አየሁ፣ ሮቢት፣ ፋግታ፣ አልዩ አምባ፣ ሜላት፣ ሀገረ ሰላም (ምስ/ጐጃም)፣ ድቤት፣ ማንኩሳ፣ ፈንድቃ (ደ/ጎንደር)፣ መሎ ሀሙሲት፣ ጋብላ፣ ጀንግር፣ ቅዳሜ ገበያ፣ ደብረ ዘይት፣ ቱመት፣ ጃንሱማ፣ ገደብዬ፣ ደጐማ፣ ሶሮቃ፣ ገዘህራ፣ ጨረቲ፣ ግራር አምባ፣ ወኸርድ፣ ከምር ድንጋይ ሰ/ሸዋ፣ ልጓማ፣ ጠባሲት፣ ሰኞገበያ፣/ደ/ወሎ/ ጉጉፍቱ፣ ካቤ፣ ሃሮ፣ ፋጂ፣ ቦረን፣ ተኩለሸ፣ ሸርያገነት፣ ነጋዴባህር፣ ባጃ፣ አይሰጋ፣ አፀደማርያም፣ ዱባባ፣ ጨዉድባ፣ የትኑራ፣ ዋብር፣ አባይአጥር፣ ግፋት፣ ቀይ አፈር፣ ቦከክሳ፣ ጥራሂና፣ ጊሳ፣ ወገሬ፣ ጅሁር፣ ሽከላ፣ በኬጃ፣ ገና፣ ዜኖ፣ ደቅ፣ ዳሂ መላ፣ ሀሙሲት፣ ገነት፣ አጉት፣ አዲስ አለም /ዋድ/፣ ገነት አቦ፣ አለም በር፣ ዋዝ፣ ድማማ አንገረፈ፣ ዲንካራ፣ ሙጃ ሮቢት፣ አዳዳ፣ ሊበን፣ ይስማላ፣ ተንታ አጅባር፣ ሰቀላ፣ እሁዲት፣ ደማ ማርቆስ፣ አረፈ መድሃኒዓለም፣ ማክሰኚት፣ ሀሙስ ገበያ፣ ጫት ዋርካ፣ ፅፅቃና ድል ይብዛ) መሠረታዊ ፕላናቸው ተዘጋጅቷል፡፡
- ለ15 ከተሞች መዋቅራዊ ፕላን ለማዘጋጀት ታቅዶ ለ15 ከተሞች (አርብ ገበያ፣ ግምጃ ቤት፣ ትክል ድንጋይ፣ ጅጋ፣ ደ/ሲና፣ ኮምቦልቻ፣ የጁቤ፣ ቁይ፣ ሸንዲ፣ ደልጊ፣ አለም ከተማ፣ ቆላድባ፣ ኢቃስታ፣ ሀርቡና ሞላሌ) አፈጻጸሙም 100% ነው፡፡
- 20 የሠፈር ልማት ፕላን ለማዘጋጀት ታቅዶ ወልዲያ 2 እና መርጡለ ማርያም 2፣ አማኑኤል 2፣ ደ/ኤልያስ 1፣ ግምጃቤት 3፣ ደብረ ማርቆስ 1፣ ሉማሜ 1 ኮምቦልቻ 1 አርበ ገበያ /ታች ጋይንት/ 1፣ የጁቤ 1፣ ፍኖተ ሰላም 1፣ ከሚሴ 2፣ ላሊበላ 1 እና ሞላሌ 1) በድምሩ 20 (100%) የሠፈር ልማት ፕላን ተዘጋጅቷል፡፡
- ለ80 ከተሞች መሠረታዊ መረጃዎችን (Urban Profile) በማሰባሰብና በማደራጀት ለተጠቃሚዎች ዝግጁ ለማድረግ ታቅዶ ለ79 ከተሞች (አምቦ ሜዳ፣ አየሁ፣ ሮቢት፣ ፋግታ፣ አልዩ አምባ፣ ሜላት፣ ሀገረ ሰላም /ምስ/ጐጃም፣ ድቤት፣ የጁቤ፣ማንኩሳ፣ ፈንድቃ /ደ/ጎንደር፣ መሎ ሀሙሲት፣ ጋብላ፣ ጀንግር፣ ቅዳሜ ገበያ፣ ደብረ ዘይት፣ ቱመት፣ ጃንሱማ፣ ገደብዬ፣ ደጐማ፣ ሶሮቃ፣ ገዘህራ፣ ጨረቲ፣ ግራር አምባ፣ ወኸርድ፣ ከምር ድንጋይ (ሰ/ሸዋ)፣ ልጓማ፣ ጠባሲት፣ ሰኞገበያ፣ ጉጉፍቱ፣ ካቤ፣ ሃሮ፣ ፋጂ፣ ቦረን፣ ተኩለሸ፣ ሸርያገነት፣ ነጋዴባህር፣ ባጃ፣ አይሰጋ፣ አፀደማርያም፣ ዱባባ፣ ጨዉድባ፣ የትኑራ፣ ዋብር፣ አባይአጥር፣ ግፋት፣ ቀይ አፈር፣ ቦከክሳ፣ ጥራሂና፣ ጊሳ፣ ወገሬ፣ ጅሁር፣ ሽከላ፣ በኬጃ፣ ገና፣ ዜኖ፣ ደቅ፣ ዳሂ መላ፣ ሀሙሲት፣ ገነት፣ አጉት፣ አዲስ አለም /ዋድ/፣ ገነት አቦ፣ አለም በር፣ ዋዝ፣ ድማማ አንገረፈ፣ ዲንካራ፣ ሙጃ ሮቢት፣ አዳዳ፣ ሊበን፣ ይስማላ፣ ተንታ አጅባር፣ ሰቀላ፣ እሁዲት፣ ደማ ማርቆስ፣ አረፈ መድሃኒዓለም፣ ማክሰኚት፣ ሀሙስ ገበያ፣ ጫት ዋርካና ፅፅቃ) ማሰባሰብና ማደራጀት ተችሏል፡፡ አፈጻጸሙም (98.9%) ነው፡፡

ግብ 11፡- በክልሉ የሚገኙ 665 ከተሞች በተዘጋጀላቸው የማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና አካባቢያዊ ልማትና አገልግሎቶች ቅንጅትና ትግበራ ፕላን እንዲመሩ ማድረግ፣

- አዲስ 24 ከተሞች ወደ ፕላን ትግበራ እንዲገቡ በማድረግ በፕላን የሚመሩ ከተሞች ቁጥር አሁን ካለበት 641 ወደ 665 እንዲያግ ለማድረግ ታቅዶ 35 ከተሞች ወደ ፕላን ትግበራ እንዲገቡ በማድረግ 676 ከተሞች በተዘጋጀላቸው ፕላን እንዲመሩ ተደርጓል፡፡
- ከዞኖችና ከከተሞች ለሚቀርቡ የፕላን ማስተካከያ ጥያቄዎችና የፕላን ምደባ ለውጥ ጥያቄዎች 100% ምላሽ ለመስጠት ታቅዶ ከ38 ከተሞች (ደብረ ኤልያስ፣ ሀሙሲት፣ ክምር ድንጋይ፣ ኩል መስክ፣ ማንኩሳ፣ አዴት፣ ሸዋ ሮቢት፣ ቱሉ አውሊያ፣ የቦቅላ፣ ይፋግ፣ አዘና፣ ደ/ማርቆስ፣ እንጅባራ 2 NDP፣ እንጅባራ SP፣ ጅጋ፣ ኩታበር፣ መተማ ዮሐንስ፣ ወገዳ፣ ዴንሳ፣ ኮቱ፣ ቻግኒ፣ ጎንደር፣ ወጀል፣ ግሼ አባይ፣ ቀራንዮ፣ ኤላ፣ ወይን አምባ፣ ደጋን፣ ጎንደር፣ ጭልጋ፣ ጎርጎራ፣ ቀራኒዮ፣ ዳንግላ፣ መሸሃ፣ አርባያና ቡሬ) ከተሞች ለቀረቡ የፕላን ማስተካከያ ጥያቄዎች ፕላን ምደባ ለውጥን ጨምሮ ተገቢውን ምላሽ መስጠት ተችሏል፡፡
- የፕላን ምደባ ለውጥና ጥሰት በሚታይባቸው 10 ከተሞች የፕላን አፈጻጸም ኦዲት በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ-መልስ ለመስጠት ታቅዶ ለ14 (ከ100% በላይ) ከተሞች (ሞጣ፣ ደብረ ብርሃን፣ ኬሚሴ፣ ሸዋሮቢት፣ ፈረስቤት፣ እና በዞን ደ/ወሎ 1 ከተማ እና ማዕ/ጎንደር 1 ከተማ፣ ደ/ጎንደር አንዳቤትና ጃራገዶ፣ ሰ/ሸዋ አርመንያ፣ ምዕ/ጎጃም ግሽ አባይ፣ መሀል ገነትና ደንበጫ፣ አዊ እንጅባራ) የፕላን አፈጻጸም ኦዲት ተደርጓል፡፡
- የከተሞችን ፕላን አፈፃፀም አቅም ለማሳደግ ለ60 ከተሞች የመስክ ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ71 (ከ100% በላይ) ከተሞች የመስክ ክትትልና ድጋፍ ተደርጎ ግብረ መልስ ተሰጥቷል፡፡

ይሁን እንጅ፡-

- በፕላን ዝግጅት ወቅት የፕላን ጥራት ችግር በመኖሩ ወደ መሬት ለማውረድ አስቸጋሪ መሆኑ፣
- ከጊዜ ወደ ጊዜ የፕላን ጥሰት እና የዞኒንግ ለውጥ ጥያቄዎች መበራከት፣
- የፕላን ዕድሜያቸው የተጠናቀቀ የከተማ ዕድገት ፕላኖችን በወቅቱ ክለሳ አለማድረግና ለዚህም የተሟላ አቅም አለመኖር፣
- የተዘጋጁ ፕላኖችን በወቅቱ አጸድቆ ወደ ተግባር አለመግባት ወይም ሳይፀድቁ ወደ ተግባር መግባት ወዘተ ከፕላን ዝግጅትና አፈፃፀም ጋር የተያያዙ ክፍተቶች ናቸው፡፡
- ለዚህም ዋናው ምክንያት በፕላን ዝግጅት ወቅት የሚከናወኑ የቅየሳና የሶሽዎ-ኢኮኖሚ መረጃዎችን በተገቢው የጥራት ደረጃ በማከናወን ረገድ ጉድለት መኖር እና የከተማ አመራሩም ባለቤት ሆኖ በፕላን ዝግጅት ወቅት ህዝቡን በተሟላ መንገድ በማሳተፍ ችግር ፈቺ ፕላን እንዲዘጋጅ አለማድረጉ ነው፡፡
- ሌላው በፕላን ዝግጅት ወቅት ከሚፈጠረው ክፍተት በተጨማሪ አብዛኛው የከተሞች መሬት በህገ-ወጥ ይዞታዎችና ግንባታዎች ስለሚያዝና በፕላን ምድቡ መሰረት መሬቱን ለማልማት ከባድ ወጪ የሚጠይቅ ሲሆን የተሻለ ቦታ ለማግኘት ሲባል የዞኒንግ ለውጥና የፕላን ጥሰት የሚፈፀምበት ሁኔታ መኖሩ ነው፡፡

በመሆኑም በከተሞች የሚታየውን የፕላን ዝግጅትና አፈፃፀም ውጤታማ ማድረግ በሚያስችል አግባብ የአደረጃጀት ለውጥ በማድረግ ወጥና ተናባቢ መዋቅር በቅርቡ የተዘረጋ ሲሆን በቀጣይ ተያያዥ ችግሮችን ለመፍታት ለፕላን ዝግጅትና አፈፃፀም ስራው ተገቢውን የአመራር ትኩረት መስጠት፣ በዘርፉ የሰለጠነ የሰው ኃይልና ሌሎች ለስራው አስፈላጊ የሆኑ ግብዓቶችን ማሟላት እንዲሁም ተያያዥ ቴክኖሎጅዎችን ማቅረብና በተገቢው መንገድ መጠቀም ያስፈልጋል፡፡

2.3. የከተማ መሬት ልማትና ማኔጅመንት ሥራዎች

ግብ 12፡- በክልሉ የሚገኙ ከተሞች በግልጽ የሚታወቅ የፕላን ወሰን እንዲኖራቸዉ ሆኖ የመሬት ሀብታቸዉን በሚገባ ማስተዳደርና መጠበቅ እንዲችሉ ማድረግ፣

የከተማ መሬት ሃብትን ከንጥቂያና ከወረራ በመከላከል በቁጠባ ለላቀ ልማት ማዋል እጅግ በጣም አስፈላጊ የሆነበት ዘመን ላይ ስለምንገኝ የጠራ የመረጃ ስርዓት በመዘርጋት ሀብቱን ቆጥሮና መዝግቦ ማስተዳደር ይገባል፡፡

- ከዚህም አኳያ ከተሞች በግልጽ የሚታወቅ የፕላን ወሰን እንዲኖራቸው በማድረግ የመሬት ሃብታቸውን በሚገባ ቆጥረውና መዝግበው ማስተዳደር እንዲችሉ የ203 ከተሞችን (77 ከተማ አስተዳደሮችና 126 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች) የፕላን ወሰን እንደገና

እንዲካለል በማድረግ የተሟላ መረጃ ተደራጅቶ ለመያዝ ታቅዶ 378 (ከ100% በላይ) ከተሞች መረጃቸውን አደራጅተው የያዙ ናቸው፡፡

- በ302 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 126 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 99 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የተተከሉ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን መረጃ አደራጅቶ በመያዝ ደህንነታቸው እንዲጠበቅ ለማድረግ ታቅዶ 354 (ከ100% በላይ) ከተሞች በመሬት ላይ የሚገኙ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን በመለየት መረጃቸው ተደራጅቶ እንዲያዝና ደህንነታቸው እንዲጠበቅ ያደረጉ ናቸው፡፡ እንዲሁም በ302 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 126 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 99 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የጠፉትንና የተነቀሉትን 600 የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች በአዲስ እንዲተኩ ለማድረግ ታቅዶ ቀደም ሲል የጠፉ 2,117 (ከ100% በላይ) የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን መተካት ተችሏል፡፡
- በ32 የUIIDP ፕሮግራም ተጠቃሚ ከተሞች የመሬት ሀብት ቆጠራና ምዝገባ ሥርዓት በመዘርጋት በከተሞች የፕላን ወሰን ክልል ውስጥ የሚገኝ 250,000 ሄ/ር ቦታዎችን በአገልግሎት አይነት በመቁጠርና በመመዝገብ ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ለማድረግ ታቅዶ በ208 ከተሞች 115,755.59 ሄ/ር (46.3%) ቁራሽ መሬት መቁጠርና መመዝገብ ተችሏል፡፡
- በ379 ታዳጊ ከተሞች 72,800 ይዞታዎች በመመሪያ ቁጥር 3/13 መሰረት ተጣርተው የከተማ ቦታ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ/ካርታ እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ በ225 ከተሞች ለ41,965 (57.64%) ሰነድ አልባ ይዞታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ ተሰጥቷል፡፡

ሰንጠረዥ 15፡- የሰነድ አልባ ይዞታዎች መረጃ አሰባሰብና መስተንግዶ የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የመምሪያው ስም	የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ/ሰነድ የሰጡ ከተሞች በቁጥር			የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ/ሰነድ የተሰጣቸው ብዛት			ደረጃ
		እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	
1	ደ/ወሎ	54	63	116.67	1,135	7,888	694.98	1ኛ
2	አዊ	39	9	23.08	8,353	12,595	150.78	2ኛ
3	ሰ/ሸዋ	31	33	106.45	6,909	5,846	84.61	3ኛ
4	ኦሮሞ	15	7	46.67	3,582	1,599	44.64	4ኛ
5	ሰ/ወሎ	34	7	21	7,577	3,300	43.55	5ኛ
6	ምዕ/ጎንደር	9	15	166.67	2,579	1,033	40.05	6ኛ
7	ደ/ጎንደር	38	31	81.58	8,296	3,214	38.74	7ኛ
8	ሰ/ጎንደር	16	9	56.25	4,075	1,255	30.80	8ኛ
9	ዋግ	14	1	7.14	3,476	1,003	28.86	9ኛ
10	ማዕ/ጎንደር	34	20	58.82	7,361	1,709	23.22	10ኛ
11	ምዕ/ጎጃም	49	9	18.37	10,252	1,357	13.24	11ኛ
12	ምስ/ጎጃም	46	21	45.65	9,205	1,166	12.67	12ኛ
	ድምር	**379**	**225**	**59.37**	**72,800**	**41,965**	**57.64**	

- በ302 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 126 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 99 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) አስተዳደር ወሰን ውስጥ የሚገኙ 97,345 ህገ-ወጥ ይዞታና ግንባታዎችን በተላከው ፎርማት መሰረት በመለዩት መረጃው ተደራጅቶ እንዲያዝ እና እንዲያፈርሱ (ሥርዓት እንዲይዙ) ለማድረግ ታቅዶ በ319 ከተሞች 101,193 ህገወጥ ይዞታዎች ተደራጅተው የተያዙ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ 23,018 (18.01%) ህገ-ወጥ ግንባታዎች እንዲወገዱ በማድረግ 141.961 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል፡፡

ሠንጠረዥ 16፡- ህገ-ወጥ ይዞታዎችንና ግንባታዎችን ስርዓት ማስያዝ የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞኑ/ የከተማው ስም	ህገወጥ ግንባታን የለዩ ከተሞች በቁጥር			የተደራጀ ህገወጥ መረጃ በቁጥር			የፈረሰ ህገ-ወጥ ግንባታ	ወደ መሬት ባንክ የገባ መሬት በሄ/ር	አፈጻጸም በመቶኛ	ደረጃ
		እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም				
1	ባ/ዳር	4	1	25	4,583	2,100	45.82	2,364	7	112.57	1ኛ

2	ደ/ታቦር	1	1	100	4,583	2,481	54.13	2,481		100	2ኛ
3	ሰ/ሸዋ	39	38	97.44	7,791	4,549	58.39	3,921	9.9072	86.19	3ኛ
4	ደ/ብርሃን	1	1	100	4,583	2,105	45.93	1,648	6.28	78.29	4ኛ
5	ዋግ	11	2	18.18	1,835	1254	68.34	851	5	67.86	5ኛ
6	ደሴ	1	1	100	4,583	482	10.52	277		57.47	6ኛ
7	ጎንደር	1	1	100	4,583	990	21.60	546	0.65	55.15	7ኛ
8	ሰ/ጎንደር	7	7	100	1,375	960	69.82	400	5.45	41.67	8ኛ
9	ደ/ወሎ	44	46	104.55	11,366	13,083	115.11	5,082	30.7	38.84	9ኛ
10	ኦሮሞ	12	7	58.33	2,566	731	28.49	269	2.82	36.80	10ኛ
11	ኮምቦልቻ	1	1	100	4,583	644	14.05	205	1	31.83	11ኛ
12	ማዕ/ጎንደር	32	31	96.88	4,400	4,464	101.45	874	6.48	19.58	12ኛ
13	ወልድያ	1	1	100	4,583	107	2.33	19	0.3	17.76	13ኛ
14	አዊ	20	16	80	4,308	4,580	106.31	522	9.9139	11.40	14ኛ
15	ምዕ/ጎንደር	14	8	57.14	2,291	476	20.78	50	8.44	10.50	15ኛ
16	ደ/ማርቆስ	1	1	100	4,583	2,220	48.44	205	10	9.23	16ኛ
17	ደ/ጎንደር	28	33	117.86	6,416	10,283	160.27	862	8.22	8.38	17ኛ
18	ምዕ/ጎጃም	33	48	145.45	5,775	13,641	236.21	1,133	5.15	8.31	18ኛ
19	ሰ/ወሎ	21	17	80.95	6,875	11,115	161.67	672	8.81	6.05	19ኛ
20	ምስ/ጎጃም	30	58	193.33	5,683	24,928	438.64	637	15.84	2.56	20ኛ
	ድምር	**302**	**319**	**102.98**	**97,345**	**101,193**	**103.95**	**23,018**	**141.961**	**22.75**	

- ወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን በከተሞች የተለዩ 99 ህገ-ወጥ ይዞታዎችን በተቀመጠው የአሰራር ስርዓት መሰረት 100% እንዲፈርሱና ሥርዓት እንዲይዙ ለማድረግ ታቅዶ ዳንሻ 18፣ ቆራሪት 8፣ ቃብትያ 10 እና ሁመራ 6 በድምሩ 42 ህገ-ወጥ ግንባታዎችን በማፍረስ ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል፡፡ ሁመራ ከተማ ላይ የእግረኛ መንገድ ዘግተው ሻይ ቡና የሚሰሩ 15 ሠዎችን ሥርዓት ማስያዝ ተችሏል፡፡

ይሁን እንጅ በአብዛኞቹ ከተሞች ህገ-ወጥ የመሬት ወረራና ግንባታ ከጊዜ ወደ ጊዜ መበራከቱና ማስቆም አለመቻሉ እንዲሁም ከሌሎች ተቋማት ጋር በቅንጅት አለመሰራቱና መገፋፋት የሚስተዋልበት መሆኑ ችግሩን ለመቀልበስ በሚደረገው ጥረት ውስጥ ዋንኞቹ ተግዳሮቶች ናቸው፡፡

ግብ 13፡- በ77 ከተማ አስተዳደሮች የሚገኙ ይዞታ ፋይሎችንና ሰነዶችን በሀርድና በሶፍት ኮፒ እንደገና በማደራጀት ለአጠቃቀምና ለአገልግሎት አሰጣጥ ምቹ ማድረግ፣

- የከተማ መሬት ፋይል አደረጃጀትና አያያዝን በተመለከተ በ77 ከተማ አስተዳደሮች 450,000 የነባር እና ሊዝ ይዞታ ማህደሮች በሃርድና በሶፍት ኮፒ በተገቢው መንገድ ተደራጅተው እንዲያዙ ለማድረግ ታቅዶ በ217 ከተሞች 568,956 (ከ100% በላይ) ፋይሎች በሃርድ ኮፒ የተደራጁ ሲሆን በ154 ከተሞች 510,266 (ከ100% በላይ) ፋይሎችን በሶፍት ኮፒ ማደራጀት ተችሏል፡፡
- ወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን 52,620 ነባርና የሊዝ የይዞታ ፋይሎችንና ሰነዶችን በሀርድና በሶፍት ኮፒ በአዲስ መልክ በማደራጀት ለአጠቃቀምና ለአገልግሎት አሰጣጥ ምቹ ለማደረግ ታቅዶ 8,707 (16.54%) ይዞታዎች በሀርድ ኮፒ ተደራጅተዋል፡፡

ግብ 14፡- በከተሞች ማስፋፊያና በመሃል ከተማ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 5,500 ሄ/ር መሬት መሰረተ ልማት ተሟልቶለት እንዲዘጋጅ በማድረግ 4,000 ሄ/ር መሬት ለተጠቃሚ ማስተላለፍ፣

- ከመሬት ዝግጅት አኳያ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 500 ሄ/ር መሬት ለጨረታ ለማዘጋጀት ታቅዶ 459 (91.79%) ሄ/ር መሬት ማዘጋጀት ተችሏል፡፡
- 2,800 ሄ/ር መሬት ከህብረት ስራ ማህበራት ውጭ ለምደባ ለማዘጋጀት ታቅዶ 4,253 ሄ/ር (ከ100% በላይ) መሬት ማዘጋጀት ተችሏል፡፡
- ለህብረት ስራ ማህበራት 2,200 ሄ/ር መሬት ለማዘጋጀት ታቅዶ 3,672 ሄ/ር (ከ100% በላይ) ማዘጋጀት ተችሏል፡፡

ሠንጠረዥ 17፡- ለጨረታና ለምደባ የተዘጋጀ ቦታ በሄ/ር የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞኑ/ከተማው ስም	በጨረታ ዝግጅት			በምደባ ዝግጅት (ከህ/ስ/ማ ውጭ)			በምደባ ዝግጅት (ለህበረት ሥራ ማህበራት)			ድምር		
		ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	አዊ	20	16	82.35	90	242	269.40	67	208	310.81	177	467	263.94
2	ምዕ/ጎጃም	80	43	53.20	352	728	206.88	278	674	242.56	710	1,445	203.53
3	ምስ/ጎጃም	80	72	90	354	233	65.82	279	660	236.48	713	965	135.32
4	ደ/ጎንደር	80	29	36.23	291	112	38.55	230	593	258.06	601	734	122.21
5	ደ/ወሎ	80	91	114.05	279	279	100	220	309	140.41	579	679	117.30
6	ሰ/ሸዋ	80	88	110.36	422	383	90.84	333	359	107.77	835	830	99.46
7	ደ/ብርሃን	5	8	166	500	930	186	458			963	938	97.44
8	ኮምቦልቻ	5	2	40	200	351	175.50	200			405	353	87.16
9	ሰ/ወሎ	65	20	30.63	140	110	78.27	110	140	127.27	315	269	85.55
10	ደ/ታቦር	3	3	100	50	77	154.50	50			103	80	77.91
11	ደ/ማርቆስ	5	5	100	500	293	58.60	500	280	56.00	1,005	578	57.51
12	ምዕ/ጉንደር	10	10	100.40	100	70	70.44	79	22	27.62	189	102	54.13
13	ኦሮሞ	15	4	23.73	58	4	6.66	45	41	90.93	118	48	40.97
14	ሰ/ጉንደር	10	6	62.39	96	10	10.21	76	56	73.84	182	72	39.62
15	ማዕ/ጎንደር	80	18	22.13	376	149	39.63	297	122	40.99	753	288	38.30
16	ጎንደር	15	12	80.67	500	194	38.80	500	174	34.80	1,015	380	37.45
17	ደሴ	5	7	136	100	11	10.74	100	24	24.13	205	42	20.33
18	ዋግ	10	14	140	80	3	3.75	63	10	15.87	153	27	17.65
19	ባ/ዳር	15	9	61	500	72	14.44	458			973	81	8.36
20	ወልድያ	3	2	53	50	0	0.92	50			103	2	1.99
	ድምር	**500**	**459**	**91.79**	**2,800**	**4,253**	**151.88**	**2,200**	**3,672**	**166.90**	**5,500**	**8,383**	**152.42**

- በ77 ከተሞች የመሬት ዝግጅት እና ማስተላለፍ አሰራራቸው በመሬት ባንክ የአሰራር ሥርዓት እንዲመራ በማድረግ 4,000 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ለማድረግ ታቅዶ 4,027 ሄ/ር (ከ100% በላይ) መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል፡፡
- ከተዘጋጀው መሬት ውስጥም ለተለያየ አገልግሎት የሚውል 200 ሄ/ር ቦታ በጨረታ ለማስተላለፍ ታቅዶ 121.612 ሄ/ር (60.81%) መሬት ለተጠቃሚዎች ተላልፏል፡፡
- ከማህበራት ውጪ በምደባ 2,000 ሄ/ር መሬት ለማስተላለፍ ታቅዶ 1,453.61 ሄ/ር (72.68%) መሬት ለተጠቃሚዎች ተላልፏል፡፡

ሰንጠረዥ 18፡- በጨረታ እና በምደባ የተላለፈ ቦታ በሄ/ር የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞኑ/ከተማው ስም	በጨረታ			በምደባ (ከህብረት ስ/ማ/ውጭ)			ድምር (ጨረታ + ምደባ)			ደረጃ
		ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	
1	ኮምቦልቻ	2			50	94	188.00	52	94	180.77	1ኛ
2	ደ/ታቦር	2	1.58	79.00	10	14.3	143.00	12	15.88	132.33	2ኛ
3	አዊ	10	6.1472	61.47	200	243.22	121.61	210	249.3672	118.75	3ኛ
4	ምስ/ጎጃም	20	16.296	81.48	80	102.06	127.58	100	118.356	118.36	4ኛ
5	ደ/ወሎ	13	15.34	118.00	150	159	106.00	163	174.34	106.96	5ኛ
6	ምዕ/ጎጃም	20	10.03	50.15	246	272.69	110.85	266	282.72	106.29	6ኛ

7	ደ/ብርሃን	5	5.54	110.80	150	148	98.67	155	153.54	99.06	7ኛ
8	ደ/ማርቆስ	5	2.51	50.20	100	96.44	96.44	105	98.95	94.24	8ኛ
9	ምዕ/ጎንደር	10	6.24	62.40	39	39.5	101.28	49	45.74	93.35	9ኛ
10	ደ/ጎንደር	20	13.184	65.92	104	57.25	55.05	124	70.434	56.80	10ኛ
11	ሰ/ሸዋ	20	13.453	67.27	195	99.95	51.26	215	113.403	52.75	11ኛ
12	ደሴ	5	3.1	62.00	20	9.9885	49.94	25	13.0885	52.35	12ኛ
13	ኦሮሞ	5	2.94	58.80	20	6.105	30.53	25	9.045	36.18	13ኛ
14	ማዕ/ጎንደር	20	5.24	26.20	41	13.9	33.90	61	19.14	31.38	14ኛ
15	ባ/ዳር	10	4.5	45.00	200	53.18	26.59	210	57.68	27.47	15ኛ
16	ሰ/ወሎ	10	3.76	37.60	98	24.6	25.10	108	28.36	26.26	16ኛ
17	ጎንደር	10	8.77	87.70	200	15.85	7.93	210	24.62	11.72	17ኛ
18	ሰ/ጎንደር	6	2.85	47.50	67	1.715	2.56	73	4.565	6.25	18ኛ
19	ዋግኽምራ	5	0.132	2.64	20	1.411	7.06	25	1.543	6.17	19ኛ
20	ወልድያ	2			10	0.45	4.50	12	0.45	3.75	20ኛ
	ድምር	**200**	**121.612**	**60.81**	**2,000**	**1,453.61**	**72.68**	**2200**	**1,575.22**	**71.60**	

- ሌላው ለ1,800 መኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህበራት 1,800 ሄ/ር ቦታ ለማስተላፍ ታቅዶ በ3,029 የቤት ስራ ማህበር ለተደራጁ ወንድ 46,397 ሴት 17,487 በድምሩ ለ63,884 ተጠቃሚዎች 1,817.99 ሄ/ር መሬት ማስተላለፍ የተቻለ ሲሆን አፈጻጸሙም 101 % ነው፡፡

ሰንጠረዥ 19፡- ለቤት ህብረት ሥራ ማህበራት የተላለፈ ቦታ በሄ/ር የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞኑ/ከተማው ስም	የማህበር ብዛት			ቦታ ያገኙ			የተሰጠ መሬት በሄ/ር		
		እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	ወንድ	ሴት	ድምር	እቅድ	ክንዉን	አፈጻጸም
1	አዊ	29	159	548.28	2,318	927	3,245	29	126.731	437
2	ምስ/ጎጃም	95	444	467.37	5,405	2,680	8,085	95	280.715	295.49
3	ሰ/ሸዋ	74	295	398.65	3,186	2,434	5,620	74	216.952	293.18
4	ደ/ወሎ	95	289	304.21	4,567	2,196	6,763	95	266.5	280.53
5	ደ/ማርቆስ	79	497	629.11	10,010		10,010	79	170.71	216.09
6	ምዕ/ጎጃም	95	235	247.37	5,064	2,018	7,082	95	200.44	210.99
7	ደ/ብርሃን	210	453	215.71	7,032	3,250	10,282	210	315.3	150.14
8	ደ/ጎንደር	95	160	168.42	1,551	1,001	2,552	95	97.44	102.57
9	ምዕ/ጎንደር	29	42	144.83	755	104	859	29	16.79	57.90
10	ደሴ	42	97	230.95	1,020	660	1,680	42	23.28	55.43
11	ማዕ/ጎንደር	95	107	112.63	1,440	762	2,202	95	50.39	53.04
12	ሰ/ወሎ	95	120	126.32	1,933	946	2,879	95	25.98	27.35
13	ኦሮሞ	27	60	222.22	966	473	1,439	27	5.61	20.78
14	ጎንደር	210	16	7.62	264	36	300	210	16	7.62
15	ዋግኽምራ	29	55	189.66	886	433	886	29		
16	ደብረታቦር	26						26	2.5	9.62
17	ሰ/ጎንደር	29						29	1.71	5.90
18	ኮምቦልቻ	210						210	0.945	0.45
19	ባ/ዳር	210						210		
20	ወልድያ	26						26		
	ድምር	**1,800**	**3,029**	**168.28**	**46,397**	**17,487**	**63,884**	**1,800**	**1,817.99**	**101**

ግብ 15፡- በከተሞች በጨረታ እና በምደባ ለተጠቃሚዎች የተላለፉ ቦታዎች ለታለመላቸው ጥቅም እንዲውሉ ማድረግ፣

- በ77 ከተማ አስተዳደሮች በጨረታ እና በምደባ ቦታ ለተለያየ አገልግሎት ተወስደው በውላቸው መሰረት ጥቅም ላይ ያልዋሉ (ወደ ልማት ያልገቡ) 400 ቦታዎችን በመንጠቅ 25 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ ገቢ ለማድረግ ታቅዶ በ140 ከተሞች ወደ ልማት ያልገቡ 367 ቦታዎችን በመለየትና በመንጠቅ 50.85 (ከ100% በላይ) ሄ/ር ያለማ መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 20:- የልማት ክትትል የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞኑ/ የከተማ ስም	ክትትልና ድጋፍ ያደረጉ ከተሞች			የተነጠቁ ቦታዎች በቁጥር			የተነጠቁ ቦታ መጠን በሄ/ር		
		እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም
1	ምዕ/ጎንደር	3	8	266.67	12	43	354.75	1	3.181	598.03
2	አዊ	7	7	100	9	23	243.96	1	4.1752	784.94
3	ምስ/ጎጃም	8	23	287.50	32	19	58.78	2	10.307	645.91
4	ማዕ/ጎንደር	4	7	175	16	98	606.38	1	1.08	203.04
5	ሰ/ጎንደር	2	5	250	8	10	123.75	1	3.1	582.80
6	ደ/ወሎ	9	28	311.11	36	49	134.75	2	7.6	476.27
7	ሰ/ሸዋ	9	26	288.89	36	53	145.75	2	7.067	442.87
8	ምዕጎጃም	8	16	200	32	16	49.50	2	5.8845	368.76
9	ሰ/ወሎ	6	7	116.67	24	27	111	1	2.6419	248.34
10	ደ/ጎንደር	7	8	114.29	28	14	49.50	2	2.2087	138.41
11	ዋግ	2			8	2	24.75	1	1.307	245.72
12	ኦሮሞ	4	4	100	16	2	12.38	1	0.3	56.40
13	ባ/ዳር	1			24	11	45.38	2	2	94
14	ጎንደር	1	1	100	24			2		
15	ደሴ	1			18			2		
16	ደ/ብርሃን	1			18			2		
17	ደ/ማርቆስ	1			18			2		
18	ኮምቦልቻ	1			18			2		
19	ወልድያ	1			11			1		
20	ደ/ታቦር	1			11			1		
	ድምር	**77**	**140**	**181.82**	**400**	**367**	**91.75**	**25**	**50.852**	**203.41**

- 110 ከተሞች በፕላን ወሰን ክልል ውስጥ የሚገኝ ቦታቸውን የቦታ ደረጃ እና የቀጠና ዋጋ አሻሽለው ወደ ተግባር እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ 151 (ከ100% በላይ) ከተሞች የቀጠና ዋጋ እና የቦታ ደረጃቸውን ያሻሻሉ ናቸው፡፡

- እንዲሁም ሌሎች 110 ከተሞች የቀጠና ዋጋና የቦታ ደረጃ በአዲስ አዘጋጅተው ወደ ተግባር እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ 101 (91.81%) ከተሞች የቀጠና ዋጋ እና የቦታ ደረጃ በአዲስ አዘጋጅተው አጸድቀው ወደ ተግባር እንዲገቡ ማድረግ ተችሏል፡፡

- በክልል ደረጃ በ2 ከተሞች በዞን ደረጃ በ20 ከተሞች በድምሩ በ22 ከተሞች የሊዝ አዋጅ አፈጻጸም ኦዲት ለማድረግ ታቅዶ 11 ከተሞች ኦዲት ያደረጉ ሲሆን አፈጻጸሙም 52.38% ነው፡፡

- በዞን ደረጃ በደ/ጎንደር ዞን ዉስጥ ንፋስ መዉጫ፣ እብናት፣ መካነእየሱስ እና አዲስ ዘመን፣ በአዊ ዞን ፈንድቃ ከተማ፣ ደ/ወሎ ዞን 2፣ ሰ/ሸዋ ቱለፋ፣ ሰ/ጎንደር ዳባት፣ ኦሮሚያ ከሚሴ ከተማ፣ ማዕከላዊ ጎንደር ትክል ድንጋይ 1 ከተማ ኦዲት የተደረጉ ናቸው፡፡

- በ302 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 126 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 99 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) በሊዝና በኪራይ ለተጠቃሚዎች የተላለፉ ይዞታዎች በውላቸው መሰረት ተገቢውን የሊዝና የቦታ ኪራይ ክፍያ በወቅቱ እንዲፈፅሙ በማድረግ ከሊዝ ይዞታዎች 1.5 ቢሊዮን ከኪራይ ይዞታዎች 200 ሚሊየን በድምሩ 1.7 ቢሊዮን ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ በ343 ከተሞች ከሊዝ ይዞታዎች 2.235 (ከ100% በላይ) ቢሊየን ብር የተሰበሰበ ሲሆን ከኪራይ ይዞታዎች 195.728 (97.86%) ሚሊየን ብር መሰብሰብ ተችሏል፡፡

ግብ 16፡- ወደ ሊዝ ስርዓት ያልገቡና መስፈርቱን የሚያሟሉ 20 ከተሞች ወደ ሊዝ ስርዓት እንዲገቡ በማድረግ የሊዝ ከተሞች ብዛት ከነበረበት 347 ወደ 367 እንዲያድግ ማድረግ፣

- ወደ ሊዝ ስርዓት ያልገቡና መስፈርቱን የሚያሟሉ 20 ከተሞች ወደ ሊዝ ስርዓት እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ 60 ከተሞች ወደ ሊዝ ስርዓት እንዲገቡ ተደርጓል፡፡
- የ48 የሊዝ ከተሞች የጨረታ ማስታወቂያ እና ውጤታቸውን በሚ/ር መ/ቤቱ ዌብ ሳይት እና ፖርታል ላይ እንዲጫን በማድረግ ለህዝቡ ተደራሽ እንዲሆን ለማድረግ ታቅዶ 47 ከተሞች የጨረታ መረጃቸውን ወደ 3ኛ ወገን ከመተላለፋቸው በፊት ለህዝብ ይፋ እንዲሆን በዌብ ሳይት የለቀቁ ሲሆን አፈጻጸሙም 99% ነው፡፡

ግብ 17፡- በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞችና በ6 የዞን መቀመጫ ከተሞች) የደቀቁና የተጎሳቆሉ የከተማ አካባቢዎችን በመለየት 10 ሄ/ር መሬት በመልሶ ማልማትና 25 ሄ/ር ከተማ ማደስ እንዲለማ ይደረጋል፡፡

- የከተሞች መልሶ ማልማትና ማደስ ላይ ከተሞች ወደስራ ያልገቡ ቢሆንም በደ/ወሎ ዞን ወግዲ 0.112 ሄ/ር፣ ወረኢሉ 0.15 ሄ/ር፣ ደጎሎ 0.138 ሄ/ር እና ወረባቦ (በቢስቲማ) 0.1 ሄ/ር በድምሩ 0.5 ሄ/ር፤ በምስ/ጐጃም ዞን የእድውሃ 0.095 ሄ/ር፣ ሰዴ 0.0161 ሄ/ር እና ደጀን 0.07205 ሄ/ር በድምሩ 0.18315 ሄ/ር እንዲሁም በአዊ ዞን ዳንግላ 0.716 ሄ/ር፣ እንጅባራ 0.81 ሄ/ር እና ቻግኒ 0.671 ሄ/ር በድምሩ 2.197 ሄ/ር በአጠቃላይ 2.88015 ሄ/ር መሬት የመልሶ ማደስ ስራ ተሰርቷል፡፡

ግብ 18፡- የዘርፉን አገልግሎት አሰጣጥ በተለይም በስመ-ንብረት ዝውውር፣ በካሳና ትክ ቀልጣፋ፣ ከብልሹ አሰራር የፀዳና ስታንዳርዱን መሰረት ያደረገ አገልግሎት በመስጠት የተገልጋዮ እርካታ በአማካይ 55% ማድረስ፣

- የስመ-ንብረት ዝውውርን በተመለከተ በበጀት ዓመቱ ለሚቀርቡ 30,000 የስመ-ንብረት ዝውውር አገልግሎት ፈላጊዎች በስታንዳርዱ መሰረት አገልግሎት እንዲያገኙ በማድረግ 400 ሚሊዮን ብር የአገልግሎት ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ በዞኖችና ከተሞች ለ41,210 ተገልጋዮች የስመ ንብረት ዝውውር አገልግሎት በመስጠት ብር 1,390,092,482 ገቢ ከአገልግሎቱ መሰብሰብ ተችሏል፡፡
- በ681 ከተሞች በልማት ምክንያት ከይዞታቸው ለሚነሱ 5,000 ግለሰቦች ማህበራዊ እንቅስቃሴያቸውን በማያዛባ ሁኔታ 351 ሄ/ር ትክ ቦታ እና ካሳ ለመስጠት ታቅዶ ለ7,855 የልማት ተነሽዎች 370.609 ሄ/ር ትክ ቦታ እና 2,774,120,968.16 ብር ካሳ መክፈል ተችሏል፡፡

ይሁን እንጅ ከላይ የተጠቀሱ ዋና ዋና ተግባራት የተከናወኑ ቢሆንም የህዝብና የመንግስት የሆነውን ውስን የመሬት ሀብት በተገኘው አጋጣሚ ሁሉ አላግባብ ይዞ (ህገ-ወጥ ግንባታና መሬት ወረራ በማካሄድ) በአቋራጭ ለመበልፀግ የሚደረገው እንቅስቃሴ የዘርፉ ዋና ተግዳሮት ነው፡፡

2.4. የቤቶች ልማትና አስተዳደር ስራዎች

ግብ 20:- በተለያዩ የመኖሪያ ቤት ልማት አማራጮች 81,067 መኖሪያ ቤቶች ተገንብተው አገልግሎት እንዲሰጡ ማድረግ፣

በከተሞች እድገትና በተለያዩ ገፊ ምክያቶች ከገጠር ወደ ከተሞች የሚደረግ ፍልሰትን ተከትሎ የመኖሪያ ቤት አቅርቦት ልዩ ትኩረት ማግኘት ያለበት ተግባር ነው፡፡

- በመሆኑም በተለያዩ የቤት ልማት ስትራቴጂዎች ማለትም
  - ✓ በሪል ስቴት 3,610 ቤቶች ለመገንባት ታቅዶ 166 (4.6%) ቤቶች፣
  - ✓ በመኖሪያ ቤት ህብረት ሥራ ማኀበራት 38,261 ቤቶች ለመገንባት ታቅዶ 29,555 (77.25%) ቤቶች፣
  - ✓ በግለሰቦች 25,500 ቤቶች ለመገንባት ታቅዶ 27,725 (108.73%) ቤቶች፣
  - ✓ ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው 6,060 የኪራይ ቤቶች ለመገንባት ታቅዶ 1,668 (27.52%) የኪራይ ቤቶች
  - ✓ በጠቅላላው 81,067 ቤቶችን ለመገንባት ታቅዶ 59,114 (72.92%) ቤቶችን መገንባት ተችሏል፡፡
- በበጀት ዓመቱ 97,542 ወንዶች እና 50,113 ሴቶች በድምሩ 147,655 የመኖርያ ቤት ፈላጊዎችን በ7,056 በመኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህራት እንዲደራጁ ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 21:- በተለያዩ የቤት ልማት አማራጮች የተገነቡ ቤቶች የዞኖችና ከተሞች አፈፃፀም

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	በሪል ስቴት የተገነቡ ቤቶች			በመኖሪያ ቤት በህ/ሥ/ማህ/ የተገነቡ			በግለሰቦች የተገነቡ			ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው			በሽርክና	ድምር		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ሰ/ሸዋ	300	35	11.67	3,779	6,835	180.87	2,502	4,648	185.77	740	207	27.97		7,321	11,725	160.16
2	ምስ/ጎጃም				3,574	5,323	148.94	1,872	4,173	222.92	560	117	20.89		6,006	9,613	160.06
3	ደ/ጎንደር				3,183	3,804	119.51	1,746	4,614	264.26	520	41	7.88		5,449	8,459	155.24
4	ምዕ/ጎጃም				3,990	4,968	124.51	2,462	2,933	119.13	640	238	37.19		7,092	8,139	114.76
5	አዊ				2,736	2,579	94.26	1,472	1,483	100.75	360	75	20.83		4,568	4,137	90.56
6	ሰ/ወሎ				2,695	1,414	52.47	1,850	2,260	122.16	460	108	23.48		5,005	3,782	75.56
7	ወልድያ				600	269	44.83	640	606	94.69	80	6	7.50		1,320	881	66.74
8	ደ/ወሎ	300			4,741	2,212	46.66	2,286	2,360	103.24	680	49	7.21		8,007	4,621	57.71
9	ደ/ብርሃን	602	6	1.00	600	475	79.17	640	525	82.03	80	76	95.00		1,922	1,082	56.30

10	ምዕ/ጎንደር				1,376	187	13.59	1,112	968	87.05	240	6	2.50		2,728	1,161	42.56
11	ኦሮሞ				1,430		0.00	1,022	978	95.69	220	33	15.00		2,672	1,011	37.84
12	ዋግኽምራ				1,314	225	17.12	986	590	59.84	200	11	5.50		2,500	826	33.04
13	ሰ/ጎንደር				1,130	251	22.21	986	394	39.96	200	4	2.00		2,316	649	28.02
14	ባህርዳር	602	66	10.96	805	245	30.43	784	609	77.68	120	51	42.50	3,818	6,129	971	15.84
15	ማዕ/ጎንደር				3,308	701	21.19	1,944	146	7.51	560	66	11.79		5,812	913	15.71
16	ኮምቦልቻ	602	1	0.17	600	29	4.83	640	254	39.69	80	7	8.75		1,922	291	15.14
17	ደሴ	602	55	9.14	600	30	5.00	640	165	25.78	80	23	28.75		1,922	273	14.20
18	ጎንደር	602	3	0.50	600		0.00	640			80	447	558.75	3,818	5,740	450	7.84
19	ደ/ማርቆስ				600		0.00	640			80	103	128.75		1,320	103	7.80
20	ደብረታቦር				600	8	1.33	640	19	2.97	80		0.00		1,320	27	2.05
	ድምር	**3,610**	**166**	**4.60**	**38,261**	**29,555**	**77.25**	**25,500**	**27,725**	**108.73**	**6,060**	**1,668**	**27.52**	**7,636**	**81,067**	**59,114**	**72.92**

- ቦታ ከተረከቡ ማህበራት ውስጥ 3,110 የማህበር አባላት የግንባታ ፈቃድ የወሰዱ ሲሆን 2,162 የማህበር አባላት ደግሞ ግንባታ ጀምረዋል፡፡ በተያያዘም 1,664 ግለሰቦች በግል ቤቶችን ለመገንባት የግንባታ ፈቃድ ወስደዋል፡፡
- በተለያዩ የቤት ልማት ፕሮግራሞች ተጠቃሚ ለመሆን የተመዘገቡ ቤት ፈላጊዎች 15 ቢሊዮን ብር እንዲቆጥቡ ለማድረግ ታቅዶ 8.644 (57.63%) ቢሊዮን ብር እንዲቆጥቡ ተደርጓል፡፡
- ሌላው 121,200,000 ብር በህብረተሰብ ተሳትፎ በማሰባሰብ የዝቅተኛ ነዋሪዎች ቤት ግንባታ ለማከናወን ታቅዶ በህ/ሰብ ተሳትፎ በገንዘብ 10,691,692.00 ብር፣ በጉልበት 16,357,439.00 ብር፣ በቁሳቁስ 11,690,803.00 ብር፣ በእውቀት 1,532,820.00 ብር በድምሩ 40,272,754.00 (33%) ብር መሰብሰብ ችለዋል፡፡
- በተያያዘም በከተሞች 90.9 ሚሊዮን ብር በመበጀት እና 90.9 ሚሊዮን ብር ደግሞ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችንና ባለሀብቶችን በማሳተፍ ገንዘብ በመሰብሰብ የዝቅተኛ ነዋሪዎች ቤት ግንባታ ለማከናወን ታቅዶ በከተሞች 86,018,543.00 ብር በመበጀት 9,270,524 ብር ስራ ላይ እንዲዉን የተደረገ ሲሆን መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችንና ባለሀብቶችን በማሳተፍ ደግሞ 96,2239,880.62 ብር በድምሩ 182,258,423.62 ያህል ገንዘብ ማሰባሰብ የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙ 60% መሰብሰብ ተችሏል፡፡

ይሁን እንጅ፡-

- ከችግሩ ስፋት አንጻር በክልላችን የቤት ልማት አማራጮችን መለዬትና ችግር ፈች የሆኑ አቅጣጫዎችን አስቀምጦ በመስራት ረገድ አሁንም ውስንነቶች አሉ፡፡

ግብ 21፡- በክልሉ ከሚገኙ 56,292 የመንግስት ቤቶች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ የሚያስፈልጋቸውን፣ የኪራይ ዋጋ የሚሻሻልላቸውን፣ የውል እድሳት የሚያስፈልጋቸውን፣ ያለአግባብ የተያዙ ቤቶችን እና በቤቶች ላይ የሚደረጉ ህገወጥ ተግባራትን ስርዓ በማስያዝ የቤት አስተዳደር ስርዓቱ እንዲጠናከር ማድረግ፣

- ከደረጃ በታች የሆኑ ቤቶች የማሻሻያ ልማት (ጥገና) ለማካሄድ የሚያስችል 17.7 ሚሊየን ብር በከተሞች እንዲበጀት በማድረግ 3,540 ቤቶች ደረጃቸው እንዲሻሻል ለማድረግ ታቅዶ 33,514,620.00 ብር በመበጀት ለ2,096 (59.2%) ቤቶች እድሳት እና ጥገና በማድረግ ደረጃቸው እንዲሻሻል ተደርጓል፡፡
- የመንግስት ቤቶች መካከል ካርታ ያልወጣላቸው 14,364 የመንግስት ቤቶችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲኖራቸው ለማድረግ ታቅዶ 21,349 ቤቶች ካርታ የተሰራላቸው ሲሆን አፈፃፀሙም ከእቅዱ ጋር ሲነፃፀር ከ100% በላይ ነው፡፡

ሰንጠረዥ 22፡- እድሳትና ጥገና የተደረገላቸው እና የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ የተዘጋጀላቸው ቤቶች

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	ለጥገና የተበጀተ በጀት በብር			እድሳት እና ጥገና የተደረገላቸው ቤቶች ብዛት			የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ የተዘጋጀላቸው ቤቶች ብዛት		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም

1	ጎንደር	600,000	6,109,234	1,018.21	120	273	227.50	1,000	6,810	681
2	ባህርዳር	600,000	10,000,000	1,666.67	120	9	7.50	1,000	1,127	112.70
3	ምስ/ጎጃም	1,600,000	5,942,936	371.43	320	39	12.19	1,000	3,296	329.60
4	አዊ	1,600,000	6,438,000	402.38	320	265	82.81	1,000	901	90.10
5	ሰ/ሸዋ	1,600,000	1,360,000	85.00	320	481	150.31	1,000	1,546	154.60
6	ዋግኽምራ	100,000	175,850	175.85	20	25	125	200	1	0.50
7	ደ/ወሎ	1,600,000	1,874,600	117.16	320	247	77.19	1,000	1,025	102.50
8	ኦሮሚያ	100,000		0.00	20	10	50.00	291	703	241.58
9	ደሴ	600,000		0.00	120	70	58.33	1,000	1,785	178.50
10	ወልድያ	600,000	335,600	55.93	120	71	59.17	500	507	101.40
11	ማዕ/ጎንደር	350,000		0.00	70	126	180	391	11	2.81
12	ምዕ/ጎጃም	1,600,000	278,400	17.40	320	155	48.44	1,000	1,008	100.80
13	ሰ/ጎንደር	1,050,000		0.00	210	10	4.76	391	624	159.59
14	ደ/ጎንደር	1,600,000	1,000,000	62.50	320	145	45.31	1,000	417	41.70
15	ደ/ብርሃን	600,000		0.00	120	82	68.33	600	212	35.33
16	ኮምቦልቻ	600,000		0.00	120	30	25.00	600	356	59.33
17	ሰ/ወሎ	1,600,000		0.00	320	31	9.69	1,000	531	53.10
18	ደብረታቦር	600,000		0.00	120	20	16.67	500	225	45
19	ደ/ማርቆስ	600,000		0.00	120	7	5.83	600	214	35.67
20	ምዕ/ጎንደር	100,000			20			291	50	17.18
	ድምር	17,700,000	33,514,620	189.35	3,540	2,096	59.21	14,364	21,349	148.63

- በመንግስት ባለቤትነት የሚከራዩ 56,292 ቤቶችን የኪራይ ዋጋ ለማሻሻል የሚያስችል የቤቶች ፍረጃ ለማድረግ ታቅዶ የ36,239 ቤቶች ፍረጃ የተከናወነ ሲሆን አፈፃፀሙም 64.38% ነው፡፡
- በተያያዘም 56,292 ቤቶችን የኪራይ ዋጋ እንዲሻሻልላቸው ለማድረግ ታቅዶ የ18,150 ቤቶች የኪራ ዋጋቸው የተሻሻለላቸው ሲሆን አፈፃጸሙም 32.24% ነው፡፡
- ያለአግባብ የመንግስት ቤት የያዙ 600 ተጠቃሚዎች ላይ ርምጃ በመውሰድ በህጉ መሰረት ለሌሎች አዲስ ተከራዮች እንዲተላለፍ ለማድረግ ታቅዶ 358 (59.66%) ያለአግባብ የተያዙ ቤቶችን በማስለቀቅ ለተጠቃሚዎች ማስተላለፍ ተችሏል፡፡
- በመንግስት ቤቶች ላይ ህገወጥ ተግባር የሚፈጽሙ 1,000 ተከራዮችን በመለየት የማስተካከያ ርምጃ ለመውሰድ ታቀዶ 787 (78.7%) ህገወጥ ተግባር የተፈፀመባቸውን ቤቶች በመለየት በ261 (33.16%) ቤቶች ላይ እርምጃ መውሰድ ተችሏል፡፡
- በመንግስት ባለቤትነት የሚከራዩ 56,292 ቤቶች የዉል እድሳት እንዲካሄዲላቸው ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ 34,182 (60.72%) ቤቶች የውል እድሳት ማድረግ ተችሏል፡፡
- የ56,292 መኖሪያ ቤቶችን መረጃ ለሶፍትዌሩ ግብዓት በሚሆን መንገድ በማደራጀት 28,151 ቤቶች ወደ ዘመናዊ የመረጃ ቋት (ሶፍትዌር) እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ የ46,934 (83.38%) ቤቶችን መረጃ በማደራጀት ከዚህም ውስጥ በድምሩ 3,497 (12.42%) ቤቶችን ማስገባት ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 23፡- ለሶፍትዌሩ ግብዓት የሚሆን የቤት መረጃ አደረጃጀት የዞኖችና የከተሞች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	የተፈረጁ ቤቶች ብዛት በቁጥር			ለሶፍትዌሩ ግብዓት በሚሆን መንገድ የተደራጀ የቤት መረጃ ብዛት በቁጥር			ወደ ሶፍትዌሩ የገቡ የቤት ብዛት በቁጥር		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃጸም	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ክንውን	አፈፃጸም
1	ምዕ/ጎንደር	43	50	116.28	43	62	144.19	22	41	186.36
2	አዊ	1,233	1,411	114.44	1,233	1,789	145.09	617	764	123.82
3	ወልድያ	1,300	1,364	104.92	1,300	1,418	109.08	650	740	113.85
4	ባህርዳር	3,619	507	14.01	3,619	1,587	43.85	1,810	649	35.86
5	ደ/ጎንደር	2,118	2,318	109.44	2,118	2,318	109.44	1,059	287	27.10

6	ሰ/ጎንደር	790	886	112.15	790	886	112.15	395	103	26.08
7	ኮምቦልቻ	1,236	1,185	95.87	1,236	1,236	100	618	156	25.24
8	ደ/ወሎ	2,720	2,676	98.38	2,720	3,231	118.79	1,360	233	17.13
9	ጎንደር	11,407	10,528	92.29	11,407	8,032	70.41	5,704	301	5.28
10	ደሴ	9,798	9,301	94.93	9,798	9,344	95.37	4,899	147	3
11	ምዕ/ጎጃም	2,839			2,839	2,894	101.94	1,420	40	2.82
12	ደ/ብርሃን	2,975	1,900	63.87	2,975	2,546	85.58	1,488	36	2.42
13	ምስ/ጎጃም	2,122	805	37.94	2,122	3,296	155.33	1,061		
14	ደብረታቦር	580	520	89.66	580	535	92.24	290		
15	ማዕ/ጎንደር	3,203	2,438	76.12	3,203	3,134	97.85	1,602		
16	ደ/ማርቆስ	1,637			1,637	1,646	100.55	819		
17	ዋግኽምራ	115			115	102	88.7	58		
18	ኦሮሚያ	588			588	367	62.41	294		
19	ሰ/ሸዋ	6,326	350	5.53	6,326	2,158	34.11	3,163		
20	ሰ/ወሎ	1,643			1,643	353	21.49	822		
	ድምር	**56,292**	**36,239**	**64.38**	**56,292**	**46,934**	**83.38**	**28,151**	**3,497**	**12.42**

ይሁን እንጅ፡-

- የመንግስት/የቀበሌ ቤቶች መረጃ በተገቢው መንገድ ተደራጅቶ ባለመያዙ ምክንያት ለስርቆት የተጋለጡበት እና ያላግባብ ወደ ግል ይዞታነት የሚዞሩበት ሁኔታ መኖሩ፣
- የቀበሌ ቤቶችን መመሪያው ከፈቀደላቸው ውጪ ለማይገባቸው ተጠቃሚ ማድረግ፣
- እንዲሁም መካከለኛና ዝቅተኛ ነሪዎች መጠለያ የሚያገኙበት አማራጭ ላይ በስፋት አለመሰራት ወይም የመንግስት/የቀበሌ ቤቶች ተጠቃሚ እንዲሆኑ አለማድረግ፣ ወዘተ የመኖሪያ ቤት አቅርቦት እና አስተዳደር ስራው ችግር ያለበት መሆኑን ያሳያል፡፡
- በመሆኑም የመንግስት ቤቶችን በመልሶ ማልማት ግንባታ ዘመናዊ ማድረግና ዝቅተኛ ገቢ ያላቸውን የቅድሚያ ተጠቃሚ ማድረግ ችግሩን ለመቅረፍ የመፍትሄ አቅጣጫዎች ናቸው፡፡

2.5. የከተማ መሰረተ- ልማት ስራዎች

ግብ 22፡- በ32 UIIDP ከተሞች፣ በ45 ፈርጅ ሁለት (አነስተኛ) ከተሞች እና በ126 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤቶች) የሚገነቡ ሁሉም ፕሮጀክቶች የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት ማሟላታቸው እየተረጋገጠ እንዲገነቡ ማድረግ፣

ከተሞች የልማት ማዕከልነታቸውን በብቃት እንዲወጡ ለማስቻል የክልሉ መንግስት ከፍተኛ በጀት መድቦ ዘርፈ-ብዙ የመሰረተ-ልማት አውታሮችን የማስፋፋት ሥራዎችን እያከናወነ ይገኛል፡፡ ሌላው UIIDP ፕሮግራም ከአለም ባንክ፣ ከከተሞች፣ ከክልሉ መንግስት እና ከህብረተሰቡ ተሳትፎ በሚገኝ ገንዘብ የሚከናወን ነው፡፡

በዚህም በ2015 በጀት ዓመት በ32 UIIDP ፕሮግራም ተጠቃሚ ከተሞች ከአለም ባንክ ድጋፍ፣ ከክልሉ መንግስት ድጎማ፣ ከከተሞችና ከህዝቡ በተገኘ 4.8 ቢሊየን ብር ካፒታል በጀት 1,034 ፕሮጀክቶችን እንዲሁም የአለም ባንክ ድጋፍ በሌለባቸው 380 ከተሞች በህዝብ እና በከተሞች የውሰጥ ገቢ 848 አዲስ ፕሮጀክቶችን በድምሩ በ412 ከተሞች 1,882 የመሰረተ ልማት ግንባታ ፕሮጀክቶች በማከናወን የህዝባችን የልማት ጥያቄ ለመመለስ ጥረት እያደረግን እንገኛለን፡፡

- የ32 UIIDP ፕሮግራም ተጠቃሚ ከተሞች የ2015 በጀት ዓመት የCIP እቅድ በወቅቱና በጥራት በማቀድ እንዲፀድቅ የተደረገ ሲሆን በ32 UIIDP ተጠቃሚ ከተሞች በ2015 በጀት ዓመት 680 ግንባታ ፕሮጀክቶችን (102 ከባለፈው ዓመት የተሻገሩና 578 አዲስ) እና 354 የመሰረተ ልማት ጥገና ፕሮጀክቶችን ለማከናወን ታቅዷል፡፡
- በ32 UIIDP ከተሞች፣ በ45 ፈርጅ ሁለት (አነስተኛ ከተሞች) እና በ126 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤት) ከተሞች የሚገነቡ 1,500 ፕሮጀክቶች ወደ ግንባታ ከመገባቱ በፊት የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት የጥናት ሰነድ በማዘጋጀት የግንባታ ይሁንታ ፈቃድ

እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ በ32 UIIDP ከተሞች የአካባቢ ጥበቃ ይሁንታ ፈቃድ ማግኘት ከሚገባቸው 537 ፕሮጀክቶች ውስጥ እስካሁን 524 (97.57%) ያህሉ ይሁንታ ፈቃድ አግኝተዋል፡፡

ሰንጠረዥ 24:- በUIIDP ፕሮግራም የሚሰሩ የመሰረተ ልማት ፕሮጀክቶች አፈፃፀም

የፕሮጀክቶች አፈፃፀም ሁኔታ	በየከተሞች የፕሮጀክቶች ብዛት			
	ከ2013 እና ከ2014 በጀት ዓመት የዞሩ	በ2015 በጀት ዓመት በአዲስ የታቀዱ	የጥገና ፕሮጀክቶች	የፕሮጀክቶች ድምር
የተጠናቀቁ ፕሮጀክቶች ብዛት	69	508	305	882
ከ50% - 80% አፈፃፀም ያላቸው	27	32	29	88
ከ50% በታች አፈፃፀም ያላቸው	6	38	20	64
ድምር	**102**	**578**	**354**	**1034**

- በ11 ከተሞች የመልሶ ማስፈር እቅድ የሚያስፈልጋቸው 18 ፕሮጀክቶች የተለዩ ሲሆን 16 ፕሮጀክቶች የመልሶ ማስፈር ዕቅድ ተዘጋጅቶላቸው እና ዕቅዱ በየደረጃው በሚገኝ የአካባቢ ጥበቃ ተቋም ፀድቆ ለግለሰቦች ካሳና ትክ ቦታ እንዲሰጥ ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 25:- በUIIDP ፕሮግራም ለፕሮጀክቶች የተያዘ የካፒታል በጀት ዓፈፃፀም

የበጀት ዓይነት	በ2015 በጀት ዓመት የካፒታል በጀት መጠን	ስራ ላይ የዋለ	አፈፃፀም
UIIDP በጀት	2,637,633,061.08	1,586,356,287.58	60.14
Non UIIDP በጀት	1,655,735,049.89	1,085,812,933.05	65.58
CIP	**4,293,368,110.97**	**2,672,169,220.63**	**62.24**
የጥገና በጀት	467,953,641.41	301,416,919.22	64.41
ድምር	**4,761,321,752.38**	**2,973,586,139.85**	**62.45**

- በ380 ከተሞች የአካባቢ እና ማህበራዊ ተፅዕኖ ግምገማ የሚያስፈልጋቸው 848 ከUIIDP ፕሮግራም ውጭ የተያዙ የመሰረተ ልማት ግንባታ ፕሮጀክቶች የተለዩ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ ለ842 ፕሮጀክቶች ሰነድ በማዘጋጀትና ለተቆጣጣሪ መስሪያ ቤት በማቅረብ 803 (95.36%) ፕሮጀክቶች የግንባታ ይሁንታ ፈቃድ /ምስክር ወረቀት/ እንዲያገኙ ማድረግ ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 26:- ከUIIDP ከፕሮግራም ውጭ የሚሰሩ የመሰረተ ልማት ፕሮጀክቶች አፈፃፀም

የፕሮጀክቶች አፈፃፀም ሁኔታ	በየከተሞች የፕሮጀክቶች ብዛት				የፕሮጀክቶች ድምር	ለፕሮጀክቶች የተያዘ የካፒታል መጠን
	ከተማ አስተዳደር	መሪ ማዘጋጃ	ንዑስ ማዘጋጃ	ታዳጊ ከተማ		
የተጠናቀቁ ፕሮጀክቶች ብዛት	253	275	62	74	664	723,898,168.66
ከ50% - 80% አፈፃፀም ያላቸው	49	48	15	19	131	184,578,566.3
ከ50% በታች አፈፃፀም ያላቸው	19	31	3	2	55	69,958,554.42
ድምር	**321**	**354**	**80**	**95**	**850**	**978,435,289.38**

- የክልሉ መንግስት ለ126 መሪ መዘጋጃ ቤቶች (126 ሚሊየን) እንዲሁም ወረዳዎች ለመሪ መዘጋጃ ቤቶቻቸው አንድ ሚሊየን የመሰረተ ልማት የድጎማ በጀት መበጀታቸውን እና ከማህበረሰብ ተሳትፎ የሚሰበሰብ ብር ክትትል እንዲደረግ ለማድረግ ታቅዶ እስከ አሁን በተደረገው ክትትል ከወረዳ ብር 102,745,597.00፣ ከማህበረሰቡ 68,459,641.51 የተሰበሰበ እና ከውስጥ ገቢ 55,921,488.33 ብር በድምሩ 353,126,726.83 ብር ለመሰረተ ልማት ግንባታ የሚውል ገቢ የተሰበሰበ ሲሆን ከዚህም ውስጥ 220,779,159.42 ብር ወጪ በማድረግ ስራ ላይ እንዲውል ተደርጓል፡፡

- በዚህም 9.76 ኪ.ሜ ጌጠኛ መንገድ፣ 202.48 ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ፣ 25.48 ተፋሰስ ግንባታ እና 4 ከልቨርት የተጠናቀቀ ሲሆን 0.224 ኪሜ ካናል፣ 1 መለስተኛ ድልድይ፣ 3 የመብራት መስመር ዝርጋታ፣ 10.4 ኪ.ሜ መንገድ ከፈታ፣ 1 ውሃ መስመር ጥገና፣ 0.6 መብራት መስመር ጥገና   እና 5.5 ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ ጥገና በግንባታ ላይ ያሉ ናቸው፡፡ በዚህም ለ11,155 ወንድ ለ8,096 ሴት በድ/ምሩ ለ19,251 ወጣቶች የስራ ዕድል ተፈጥሯል፡፡
- የመንገድና ተያያዥ መሰረተ ልማቶች ግንባታን በተመለከተ 200 ኪ.ሜ የጌጠኛ ድንጋይ (Cobblestone) ንጣፍ መንገድ ለመገንባት ዕቅድ ተይዞ 88.82 ኪ.ሜ (44.41%) ተገንብቷል፡፡ ጎንደር (9.98)፣ ምስ/ጎጃም (6.26)፣ ማርቆስ (4.6)፣ ምዕ/ጎጃም (7.31)፣ ኢዊ (6.56)፣ ደ/ጎንደር (9.06)፣ ባ/ዳር (1.88)፣ ሰ/ሸዋ (13.48)፣ ሰ/ወሎ (3.93)፣ ደ/ብርሃን (3.85)፣ ደ/ታቦር (4.15) ማዕ/ጎንደር (3.21)፣ ወልድያ (0.95)፣ኦሮሞ (4.17)፣ ደ/ወሎ (2.32)፣ ደሴ (3.09)፣ ሰ/ጎንደር (1.98) እና ምዕ/ጎንደር (2.06) ገንብተዋል፡፡
- 790 ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ ለመገንባት ታቅዶ 700.36 (88.65%) ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ የተገነባ ሲሆን ደ/ወሎ (162.59)፣ ሰ/ሸዋ (115.36)፣ ምስ/ጎጃም (92.88)፣ ምዕ/ጎጃም (72.65)፣ ደ/ጎንደር (57.56)፣ አዊ (50.82)፣ ሰ/ወሎ (45.71)፣ ባህርዳር (22.25)፣ ደ/ማርቆስ (19.2)፣ ጎንደር (18.5)፣ ደ/ታቦር (10.5)፣ ማዕ/ጎንደር (6.84)፣ ደሴ (5.29)፣ ደ/ብርሃን (3.1)፣ ሰ/ጎንደር (3.84)፣ ኦሮሞ (5.3)፣ ምዕ/ጎንደር (4.94)፣ ወልድያ (1.45) እና ዋግኽምራ (1.3) ገንብተዋል፡፡
- 962 ኪ.ሜ መንገድ ለመክፈት ታቅዶ 1,124.83 (ከ100% በላይ) ኪ.ሜ መንገድ መክፈት የተቻለ ሲሆን ደ/ወሎ (266.13)፣ ምስ/ጎጃም (157.13)፣ ሰ/ሸዋ (131.34)፣ ሰ/ወሎ (142.35)፣ ምዕ/ጎጃም (143.35)፣ ደ/ጎንደር (101.43)፣ አዊ (85.05)፣ ምዕ/ጎንደር (36.91)፣ ኦሮሞ (15.03)፣ ደ/ማርቆስ (14.55)፣ ማዕ/ጎንደር (12.09)፣ ሰ/ጎንደር (5.77)፣ ዋግኽምራ (3.94)፣ ደ/ብርሃን (3)፣ ባ/ዳር (2.89)፣ ደሴ (2.34) እና ወልድያ (1.9) ገንብተዋል፡፡
- 45 ኪ.ሜ አስፓልት መንገድ ለመገንባት በዕቅድ ተይዞ 33.31 (74.02%) ኪ.ሜ የተገነባ ሲሆን ደ/ጎንደር (8)፣ ሰ/ሸዋ (6.48)፣ ደ/ወሎ (6.61)፣ ደሴ (4.5)፣ ባ/ዳር (5.88)፣ ማዕ/ጎንደር (1.3) እና ደ/ማርቆስ (0.54) ገንብተዋል፡፡
- 345 ኪ.ሜ የጎርፍ ማስወገጃና መከላከያ ግንብ ለመገንባት ታቅዶ 161.94 (46.94%) ኪ.ሜ ያህል የተገነባ ሲሆን ሰ/ሸዋ (36.68)፣ ምስ/ጎጃም (22.71)፣ ሰ/ወሎ (18.05)፣ ደ/ወሎ (15)፣ ደ/ጎንደር (11.39)፣ ምዕ/ጎጃም (10.09)፣ አዊ (10.25)፣ ደ/ማርቆስ (7.8)፣ ጎንደር (5.2)፣ ባ/ዳር (3.93)፣ ማዕ/ጎንደር (3.77)፣ ደ/ብርሃን (3.3)፣ ግኽምራ (2.84)፣ ምዕ/ጎንደር (2.68)፣ ኦሮሞ (2.24)፣ ሰ/ጎንደር (2.49)፣ ወልድያ(1.3)፣ ኮምቦልቻ (0.65)፣ ደሴ (0.7) እና ደ/ታቦር (0.87) ገንብተዋል፡፡
- በቁጥር 13 መካከለኛ ድልድይ ለመገንባት ዕቅድ ተይዞ 41 (ከ100% በላይ) የተገነባ ሲሆን አዊ (7)፣ ሰ/ሸዋ (9)፣ ምስ/ጎጃም (4)፣ ደ/ጎንደር (4)፣ ምዕ/ጎጃም (3)፣ ጎንደር (2)፣ ሰ/ወሎ (2)፣ ደ/ብርሃን (1)፣ ደ/ወሎ (2)፣ ዋግኽምራ (1) ምዕ/ጎንደር (3)፣ ደሴ (1)፣ ኮምቦልቻ (1) እና ወልድያ (1) ተገንብቷል፡፡
- 489 ደረጃውን የጠበቀ ስላብ ከልቨርት ለመገንባታ ታቅዶ በቁጥር 436 (89.16%) የተገነባ ሲሆን ሰ/ሸዋ (117)፣ ደ/ወሎ (62)፣ ምዕ/ጎጃም (45)፣ አዊ (9)፣ ምስ/ጎጃም (41)፣ ደሴ (34)፣ ደ/ጎንደር (42)፣ ሰ/ወሎ (32)፣ ኦሮሞ (17)፣ ደ/ማርቆስ (11)፣ ደ/ብርሃን (7)፣ ማዕ/ጎንደር (5)፣ ወልድያ (5)፣ ሰ/ጎንደር (4)፣ ምዕ/ጎንደር (2)፣ ጎንደር (2) እና ዋግኽምራ (1) ተገንብቷል፡፡
- 1,587 ኪ.ሜ የከተማ ውስጥ ለውስጥ መንገድ መብራት ለመዘርጋት ታቅዶ 798.09 (50.29%) ኪ.ሜ የተዘረጋ ሲሆን ደ/ወሎ (163.95)፣ ሰ/ሸዋ (156.56)፣ ምስ/ጎጃም (142.94)፣ ምዕ/ጎጃም (118.29)፣ አዊ (63.49)፣ ደ/ጎንደር (46.46)፣ ሰ/ወሎ (40.53)፣ ሰ/ጎንደር (17.4)፣ ምዕ/ጎንደር (4.63)፣ ዋግኽምራ (12.85)፣ ደ/ማርቆስ (5.2)፣ ጎንደር (20)፣ ማዕ/ጎንደር (4.48) እና ደ/ብርሃን (1.33) ተዘርግቷል፡፡

- 1,368 ኪ.ሜ የውሃ መስመር ለመዘርጋት ታቅዶ 834.74 (61.02%) ኪ.ሜ ተዘረጋ ሲሆን ሰ/ሸዋ (223.48)፣ ደ/ወሎ (174.54)፣ ምስ/ጎጃም (122.6)፣ ምዕ/ጎጃም (95.05)፣ ሰ/ወሎ (65.06)፣ ደ/ጎንደር (43.98)፣ አዊ (35.59)፣ ማዕ/ጎንደር (18.71)፣ ዋግኸምራ (19.15)፣ ሰ/ጎንደር (16.61)፣ ኦሮሞ (5.17)፣ ወልድያ (5.1)፣ ደ/ታቦር (5.9) እና ምዕ/ጎንደር (3.79) ተዘርግቷል፡፡
- በቁጥር 402 የውሃ ቦኖ ለመገንባት ታቅዶ 232 (57.71%) የተገነባ ሲሆን ምስ/ጎጃም (50)፣ ሰ/ሸዋ (45)፣ ደ/ወሎ (44)፣ ሰ/ወሎ (20)፣ አዊ (28)፣ ሰ/ጎንደር (18)፣ ማዕ/ጎንደር (6)፣ ምዕ/ጎጃም (14) ደ/ጎንደር (5) እና ዋግኸምራ (2) ተገንብቷል፡፡
- 1,815 የመስሪያና የመሸጫ ሸድ ለመገንባት ታቅዶ በቁጥር 1,525 (84.02%) ሼድ የተገነባ ሲሆን ምስ/ጎጃም (350)፣ ደ/ወሎ (260)፣ ሰ/ሸዋ (232)፣ አዊ (157)፣ ደ/ጎንደር (186)፣ ምዕ/ጎጃም (149)፣ ማዕ/ጎንደር (67)፣ ሰ/ወሎ (57)፣ ምዕ/ጎንደር (32)፣ ዋግኸምራ (12)፣ ኦሮሞ (7)፣ ደ/ማርቆስ (6)፣ ደ/ታቦር (5)፣ ወልድያ (2)፣ ደሴ (2) እና ደ/ብርሃን (1) ተገንብቷል፡፡
- 401 የጋራ መፀዳጃ ቤት ለመገንባት ታቅዶ 288 (71.82%) የተገነባ ሲሆን ሰ/ሸዋ (62)፣ ምስ/ጎጃም (52)፣ ደ/ወሎ (40)፣ ምዕ/ጎጃም (33)፣ ሰ/ወሎ (29)፣ አዊ (25)፣ ደ/ጎንደር (23)፣ ኦሮሞ (10)፣ ምዕ/ጎንደር (6)፣ ሰ/ጎንደር (1)፣ ወልድያ (2)፣ ዋግኸምራ (2)፣ ደ/ታቦር (1)፣ ደ/ብርሃን (1) እና ኮምቦልቻ (1) ተገንብቷል፡፡
- 10 ደረጃውን የጠበቀ የገበያ ማዕከል ለመገንባት ታቀዶ በቁጥር 8 (80%) የተገነባ ሲሆን ሰ/ሸዋ (4)፣ አዊ (2)፣ ደ/ታቦር (1) እና ደ/ወሎ (1) ተገንብቷል፡፡
- ደረጃውን የጠበቀ የወጣት ማዕከል 2 ለመገንባት ታቀዶ በቁጥር 22 (ከ100% በላይ) የተገነባ ሲሆን ምስ/ጎጃም (4)፣ ሰ/ጎንደር (3)፣ ሰ/ወሎ (3)፣ አዊ (3)፣ ማዕ/ጎንደር (2)፣ ደ/ጎንደር (2)፣ ምዕ/ጎንደር (2)፣ ምዕ/ጎጃም (1)፣ ሰ/ሸዋ (1) እና ደ/ታቦር (1) ገንብቷል፡፡

ግብ 23፡- በክልሉ ከተሞች የተገነቡ መንገዶችን ዘላቂነት ለማስጠበቅ ጥገና የሚያስፈልጋቸው ጌጠኛ መንገድ፣ ጠጠር መንገድ እና የአስፋልት መንገድ በመለየት ጥገና ማድረግ፣

- በዕቅድ ዘመኑ 20 ኪ.ሜ ጌጠኛ መንገድ ጥገና ለማድረግ ታቅዶ 12.98 (64.9%) ኪ.ሜ የተጠገነ ሲሆን ምስ/ጎጃም (2.6)፣ ምዕ/ጎጃም (2.45)፣ ባ/ዳር (2.2)፣ ሰ/ሸዋ (1.74)፣ ደ/ጎንደር (0.71)፣ ደ/ማርቆስ (0.71)፣ ጎንደር (0.69)፣ ሰ/ወሎ (0.52)፣ ኦሮሞ (0.47)፣ ደሴ (0.28)፣ ኮምቦልቻ (0.26)፣ ወልድያ (0.12)፣ ደ/ታቦር (0.16) እና ደ/ወሎ (0.08) ተጠግኗል፡፡

- 610 ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ ጥገና ለማድረግ ታቅዶ 565.25 (92.35%) ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ የተጠገነ ሲሆን ደ/ወሎ (157.06)፣ ሰ/ሸዋ (83.88)፣ ምስ/ጎጃም (71.22)፣ ምዕ/ጎጃም (69.53)፣ አዊ (54.67)፣ ሰ/ወሎ (34.95)፣ ደ/ጎንደር (31)፣ ባ/ዳር (20)፣ ደ/ብርሃን (9.5)፣ ደሴ (9.44)፣ ኦሮሞ (5.71)፣ ሰ/ጎንደር (3.51)፣ ደ/ማርቆስ (4.6)፣ ምዕ/ጎንደር (1.65)፣ ዋግኽምራ (3.23)፣ ማዕ/ጎንደር (2.17)፣ ወልዲያ (2.35) እና ምቦልቻ (0.8) ተጠግኗል፡፡

- 40 ኪ.ሜ የአስፋልት መንገድ ጥገና ለማድረግ ታቅዶ 4.99 (11.19%) ኪ.ሜ የተጠገነ ሲሆን ባ/ዳር (0.51)፣ ሰ/ሸዋ ዞን ደ/ሲና (3.5)፣ ሰላድንጋይ (0.525) እና ባልጪ (0.45) ተጠግኗል፡፡

- ከዚህ በተጨማሪም ወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን ዳንሻ ከተማ 7 ኪ.ሜ የውስጥ ለውስጥ መንገድ በጌጠኛ ድንጋይ ለማንጠፍና በጠጠር ለመስራት ወደ ተግባር ተገብቷል፡፡ አዲረመጥ /ወፍአርግፍ የጌጠኛ ድንጋይ ንጣፍ 0.653 ኪ.ሜ፣ የውስጥ ለውስጥ የጠጠር መንገድ ሥራ 2 ኪ.ሜ፣ ነባር የውስጥ ለውስጥ መንገድ ከፈታ እየተሰራ ይገኛል፡፡ ቃብትያ የውስጥ ለውስጥ መንገድ 4 ኪ.ሜ የተገነባ ሲሆን 0.6 ኪ.ሜ የመንገድ ጥገና ተሰርቷል፡፡ ማክሰኞ ገበያ 0.7 ኪ.ሜ የኮብል ስቶን ንጣፍ ተጠናቆ አገልግሎት እንዲሰጥ ተድርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 27:- በUIIDP ፕሮግራም እና ከፕሮግራሙ ውጭ የተሰሩ የመሰረተ ልማት ግንባታዎች

ተ.ቁ	የመሰረተ ልማት አይነቶች	መለኪያ	እቅድ	ክንውን			አፈፃፀም
				በUIIDP ፕሮግራም በታቀፉ 32 ከተሞች	ከፕሮግራሙ ውጭ ባሉ ሌሎች ከተሞች	ድምር	
1	የተገነባ የጌጠኛ ድንጋይ (Cobblestone)	በኪ/ሜ	200	51.99	36.83	88.82	44.41
2	የተገነባ ጠጠር መንገድ	በኪ/ሜ	790	100.87	599.489	700.36	88.65
3	የተገነባ ፓርኪያ መንገድ	በኪ/ሜ	962	59.68	1,065.15	1,124.83	116.93
4	የተገነባ የአስፓልት መንገድ	በኪ/ሜ	45	10.92	22.39	33.31	74.02
5	የተገነባ ጎርፍ ማስወገጃና መከላከያ ግንብ	በኪ/ሜ	345	55.27	106.67	161.94	46.94
6	የተገነባ ከፍተኛና መለስተኛ ድልድይ	በቁጥር	13	11	30	41	315.38
7	የተገነባ ስላብ ከልቨርት	በቁጥር	489	88	348	436	89.16
8	የተዘረጋ የመንገድ ሙብራት መስመር	በኪ/ሜ	1,587	91.66	706.43	798.09	50.29
9	የተዘረጋ የውሃ መስመር	በኪ/ሜ	1,368	33.83	800.91	834.74	61.02
10	የተገነባ የውሃ ቦኖ	በቁጥር	402	-	232	232	57.71
11	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ሽድ	በከፍል ቁጥር	1,815	48	1,477	1,525	84.02
12	የተገነባ የህዝብ መፀዳጃ ቤት	በቁጥር	401	14	274	288	71.82
13	የተገነባ የገበያ ማዕከል	በቁጥር	10	1	7	8	80
14	ደረጃዉን የጠበቀ የወጣት ማዕከል	በቁጥር	2	16	6	22	1100
15	የተጠገነ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ	በኪ..ሜ	20	9.58	3.41	12.99	64.95
16	የተጠገነ የጠጠር መንገድ	በኪ.ሜ	610	86.69	478.56	565.25	92.66
17	የተጠገነ የአስፋልት መንገድ	በኪ/ሜ	40	0.51	4.48	4.99	12.48

ግብ 24:- በ77 ከተሞች የመሠረተ-ልማት ሀብት ምዝገባ ስርዓት በመዘርጋት የተገነቡ ሁሉም የከተማ መሰረተ ልማቶችን መረጃ በተገቢው መንገድ አደራጅቶ በመያዝ ደህንነታቸው ማስጠበቅ፣

- በ77 ከተሞች የመሰረተ ልማት ሃብት ቆጠራና ምዝገባ በማድረግ መረጃውም ወቅታዊ ሆኖ በቢሮ ደረጃ ተደራጅቶ እንዲያዝ ታቅዶ የ32 ከተሞች ሃብት ቆጠራና ምዝገባ ተደርጓል፡፡
- በከተሞች የመሰረተ ልማት ሀብት ቆጠራ፣ ምዝገባ እና በየከተሞች በየዓይነታቸው ጥቅል ሽፋንን በሚያሳይ መንገድ ተደራጅቶ እንዲያዝ ለማድረግ የሚያስችል ቅጽ ተዘጋጅቶ ለመምሪያዎቹ የተላከ ሲሆን የደ/ወሎ፣ ምዕ/ጎንደር፣ ሰ/ጎንደር፣ ዋግኽምራ እና ሰ/ሸዋ ዞን የመንገድ ዓይነቶች በመዘርዘር በተዘጋጀው ቅፅ መሰረት ልከዋል፡፡

ይሁን እንጅ፡-

- ከከተሞች መስፋፋትና እድገት እንዲሁም ከከተማው ነዋሪ የመልማት ፍላጎት ጋር ተያይዞ በአብዛኛው ከተሞች የመሰረተ-ልማት አቅርቦት ተደራሽነትና እና የጥራት ችግር በስፋት ይስተዋላል፡፡
- ለዚህም ዋናው ምክንያት ከተሞቻችን የመሰረተ-ልማት ፕሮጀክቶችን ፋይናንስ ለማድረግ በቂ አቅም የሌላቸውና የፕሮጅክት ሥራ አመራር አቅማቸውም ጠንካራ አለመሆኑ፣
- በመሰረተ-ልማት አቅራቢ ተቋማት መካከል (መንገድ፣ መብራ፣ ቴሌና ውሀ) ያለመናበብ ሁኔታ በመኖሩ ቀድመው የተሰሩ መሰረተ-ልማቶች የሚፈርሱበት ሁኔታ መኖሩ፣ እንዲሁም በቂ የፕሮጀክት በጀት አለመመደብ ዋናው ችግር ነው፡፡
- የግንባታ ግብዓቶች (ብረትና ሲሚንቶ) ወቅታዊ የገቢያ ዋጋ አለመረጋጋትና የአቅርቦት ችግር መኖር፣ በመንግስት እና በህብረተሰብ ተሳትፎ በሚከናወኑ የልማት ስራዎች ላይ ከህብረተሰቡ (በጥሬ ገንዘብ፣ በጉልብትና በቁሳቁስ) የሚጠበቀው ድጋፍ በሚፈለገው ደረጃ አለመሆን እንዲሁም እነዚህን ችግሮች ለመፍታት የሚደረገው ክትትልና ድጋፍ በሚጠበቀው ልክ አለመሆኑ ሌላው ችግር ነው፡፡
- ለዚህም ዋናው እና ዘላቂው መፍትሄ
    - በከተሞች የሚሰሩ መሰረተ-ልማቶች ከመጀመራቸው በፊት ቅድመ-ዝግጅት ማድረግ (መሰረተ-ልማቱ የሚያርፍበትን ቦታ ከሶስተኛ ወገን ነፃ ማድረግ፣
    - በቂ የፕሮጀክት በጀት መመደብ፣
    - ተገቢውን ዲዛይን ማዘጋጀትና ዲዛይኑን መሰረተ-ልማቱ ከሚያርፍበት ቦታ ጋር የማጣጣም ስራ መስራት፣
    - የአካባቢና ማህበራዊ ተፅዕኖ ግምገማ ማድረግ፣
    - የሚሰሩ መሰረተ ልማቶች የህዝቡን /የከተማውን ፍላጎት ያማከሉ እንዲሆኑ ማድረግ እና ጥራታቸውን ጠብቀው በታቀደላቸው ጊዜ ውስጥ ተሰርተው እንዲጠናቀቁ የቁጥጥር ስራ መስራት፣
    - ተሰርተው የተጠናቀቁ መሰረተ-ልማቶችን በሀብትነት መዝግቦ ለመያዝ በቴክኖሎጂ የታገዘ የመረጃ ስርዓት እንዲኖር ማድረግና ደህንነታቸውን መከታተል ያፈልጋል፡፡

2.6. የከተሞች ጽዳት፣ አረንጓዴ ልማትና ውበት ሥራዎች

ግብ 25፡- በከተሞች የብዙሃን መገናኛ እና ህዝባዊ መድረኮችን በማመቻቸት እንዲሁም አጫጭር የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠናዎችን በመስጠት 826,000 የከተማ ነዋሪ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራ ላይ በቀጥታ እንዲሳተፉ ማድረግ፣

- ✓ ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስርዓት ማሻሻያ ሥራዎች አንዱ በከተማ ፅዳትና ውበት ስራዎች ዙሪያ የተለያዩ የንቅናቄ ሰነዶችን በማዘጋጀትና የከተማውን ህዝብ በማወያየት በአብዛኛው ከተሞች የጽዳት ቀን ተወስኖ ነዋሪው ሰፈሩንና አካባቢውን እንዲያጸዳ በማድረግ በፅዳት ስራ እንዲሳተፍ ማድረግ ነው፡፡
- ✓ ከዚህም አንፃር በ660 ከተሞች ለወንድ 413,000 እና ለሴት 413,000 በድምሩ 826,000 ነዋሪዎች ግንዛቤ በመፍጠር በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራ ላይ ለማሳተፍ ታቅዶ በ341 ከተሞች ለወንድ 512,061 እና ለሴት 495,602 በድምሩ 1,007,663 (ከ100% በላይ) ግንዛቤ የተፈጠረ ሲሆን ወንድ 461,671 እና ሴት 460,351 በድምሩ 922,022 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍል በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራ ላይ ወርሃዊና ሳምንታዊ የፅዳት ቀን ወስኖ ተሳትፏል፡፡
- ✓ በ210 ከተሞች የሚገኙ 5,150 ተቋማትና ግለሰቦች ከ20 - 50 ሜትር ርቀት ግቢያቸውንና አካባቢያቸውን (የውሃ ማፋሰሻ ቦዮችን) እንዲያፀዱ ለማድረግ ታቅዶ በ265 (ከ100% በላይ) ከተሞችና ከ/ከተሞች የሚገኙ 8,640 (ከ100% በላይ) ተቋማትና ግለሰቦች ግቢያቸውንና አካባቢያቸውን ማጽዳት ችለዋል፡፡
- ✓ በክልሉ በሚገኙ 77 ከተማ አስተዳደሮች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት ስርዓትን ለማሻሻል የተዘጋጁ ስታንዳርዶችና የአሰራር ማኑዋሎች በአግባቡ እንዲተገበሩ ለማድረግ በ89 (100%በላይ) ከተሞች ተግባራዊ ተደርጓል፡፡

ግብ 26፡- በሁሉም ከተሞች ከሚመነጨው ደረቅ ቆሻሻ 800,000 ሜትር ኪዩብ የሚሆነው በተገቢው ቦታ እንዲወገድ ማድረግ፣

- ✓ ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ጋር በተያያዘ የግሉን ዘርፍ በማሳተፍ በ79 ከተሞች 199 ነባር ማህበራትን በማጠናከር እና ማህበራት የሌላቸው 68 ከተሞችን በመለየትና 134 አዲስ ማህበራት በማደራጀትና ወደ ስራ በማስገባት በከተሞች ከሚመነጨው ደረቅ ቆሻሻ 800,000 ሜትር ኪዩብ (60 በመቶ) የሚሆነው በተገቢው ቦታ እንዲወገድ ለማድረግ ታቅዶ በ96 ከተሞች በ234 ነባር ማህበራት የተደራጁ ወንድ 1,895 እና ለሴት 4,129 በድምሩ 6,024 ነባር አባላትን በማጠናከር እና ማህበራት በሌላቸው 59 ከተሞች 100 አዲስ ማህበራትን በማደራጀት ወንድ 687 ሴት 830 በድምሩ ለ1,517 ዜጎችን በማሳተፍ 1,052,668 (ከ100% በላይ) ሜ/ኪዩብ ደረቅ ቆሻሻ ማስወገድ ተችሏል፡፡
- ✓ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በቅንጅት በመስራት በ109 ከተማ አስተዳደሮች የግንባታ ፍርስራሽ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እንዲሻሻል ታቅዶ በ124 (ከ100% በላይ) ከተሞች ተግባሩን ማከናወን ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 28፡- ደረቅ ቆሻሻን በአይነት መለየት፣ መልሶ መጠቀምና በአግባቡ ማስወገድ አተገባበር

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	ቆሻሻን መልሶ መጠቀም ስርዓት የተገበሩ ከተሞች ብዛት			የተወገደ ደረቅ ቆሻሻ መጠን በሜትር ኩብ			የግንባታ ፍርስራሽ ቆሻሻን በአግባቡ ማስተዳደር		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ምዕ/ጎጃም	5	6	120	57,831	73,129	126.45	9	9	100
2	ምስ/ጎጃም	4	4	100	57,831	49,700	85.94	9	7	77.78
3	ሰ/ጎንደር	1	2	200	28,916	14,694	50.82	7	4	57.14
4	ማዕ/ጎንደር	2	4	200	48,193	34,700	72	8	11	137.5
5	ምዕ/ጎንደር	2	3	150	28,917	11,049	38.21	2	3	150
6	ደ/ጎንደር	2			48,193	45,880	95.2	4	11	275
7	ሰ/ወሎ	2	2	100	48,193	37,786	78.41	3	3	100
8	ደ/ወሎ	3	5	166.67	57,831	93,503	161.68	7	6	85.71
9	ሰ/ሸዋ	3	7	233.33	57,831	48,305	83.53	9	14	155.56
10	አዊ	1	1	100	38,554	44,817	116.24	4	4	100
11	ኦሮሚያ	1	2	200	28,916	71,088	245.84	2	4	200
12	ዋግ ከምራ	1	1	100	28,916	14,855	51.37	9	13	144.44
13	ባ/ዳር	1	1	100	57,831	137,500	237.76	5	5	100
14	ጎንደር	1	1	100	57,831	124,228	214.81	6	6	100

15	ደሴ	1	1	100	57,831	55,000	95.1	6	6	100
16	ደ/ማርቆስ	1	1	100	19,277	81,063	420.52	4	3	75
17	ደ/ብርሃን	1	1	100	19,277	15,413	79.96	5	5	100
18	ኮምቦልቻ	1	1	100	19,277	47,413	245.96	4	4	100
19	ደ/ታቦር	1	1	100	19,277	34,645	179.72	3	3	100
20	ወልዲያ	1	1	100	19,277	17,900	92.86	3	3	100
	ድምር	**35**	**45**	**128.57**	**800,000**	**1,052,668**	**131.58**	**109**	**124**	**113.76**

ሰንጠረዥ 29:- በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ የተደራጁ ነባርና አዲስ ማህበራት ብዛት

ተ.ቁ	የዞን /ከተማ/ ስም	ነባር ማህበራት ያላቸው ከተሞች	የነባር ማህበራት ብዛት በቁጥር	የነባር አባላት ብዛት በቁጥር			አዲስ ማህበራትን ያደራጁ ከተሞች	የአዲስ ማህበራት ብዛት በቁጥር	የአዲስ አባላት ብዛት በቁጥር		
				ወንድ	ሴት	ድምር			ወንድ	ሴት	ድምር
1	ምዕ/ጎጃም	15	31	371	443	814	7	11	84	81	165
2	ምስ/ጎጃም	11	22	91	149	240	8	8	23	61	84
3	ሰ/ጎንደር	5	8	42	29	71	1	1	8	2	10
4	ማዕ/ጎንደር	13	17	149	160	309	6	10	33	70	103
5	ምዕ/ጎንደር	3	10	56	276	332					
6	ደ/ጎንደር	12	15	103	122	225	2	6	54	30	84
7	ሰ/ወሎ						9	12	58	71	129
8	ደ/ወሎ	7	9	64	36	100	9	9	61	32	93
9	ሰ/ሸዋ	7	7	59	31	90	5	17	82	115	197
10	አዊ	3	19	249	234	483	2	9	49	46	95
11	ኦሮሚያ	7	7	38	31	69	2	2	72	1	73
12	ዋግ ከምራ	5	5	68	33	101	2	2	72	152	224
13	ባ/ዳር	1	20	86	502	588					
14	ጎንደር	1	13	92	736	828					
15	ደሴ	1	14	299	987	1286					
16	ደ/ማርቆስ	1	9	34	201	235					
17	ደ/ብርሃን	1	18	33	69	102					
18	ኮምቦልቻ	1	5	50	33	83	1	9	88	42	130
19	ደ/ታቦር	1	1	7	23	30	2	3	3	118	121
20	ወልዲያ	1	4	4	34	38	2	1		9	9
	ድምር	**96**	**234**	**1,895**	**4,129**	**6,024**	**59**	**100**	**687**	**830**	**1,517**

- ✓ በ35 ከተሞች ደረቅ ቆሻሻን ቤት ለቤት በዓይነት በመለየት 10 በመቶ ከምንጩ በመቀነስ፣ 15 በመቶ ቆሻሻን መልሶ በመጠቀም ዑደት (ኮምፖስት ዝግጅት፣ ፕላስቲክ መሰብሰብ እና ሌሎች ስርዓቶችን) ተግባራዊ ለማድረግ ታቅዶ በ45 ከተሞች ተግባራዊ በማድረግ የእቅዱን ከ100% በላይ መፈፀም ተችሏል፡፡

- ✓ በ84 ከተሞች የሞዴል መንደር መመልመያ መስፈርትን መሰረት በማድረግ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ሞዴል የሆኑ 168 ሞዴል መንደሮችን ለመፍጠር ታቅዶ የሞዴል መንደር መምረጫ መስፈርት በማዘጋጀት በ116 (ከ100% በላይ) ከተሞች 176 (100% በላይ) (ምዕ/ጎጃም 17፣ ምስ/ጎጃም 4፣ ማዕ/ጎንደር 8፣ ሰ/ወሎ 9፣ ደ/ወሎ 24፣ ደ/ጎንደር 10፣ ሰ/ሸዋ 23፣ አዊ 4፣ አሮሞ 2፣ ባህርዳር 57፣ ጎንደር 3፣ ደ/ማርቆስ 2፣ ደሴ 5፣ ኮምቦልቻ 1 እና ደ/ታቦር 7) ሞዴል መንደሮችን መፍጠር ተችሏል፡፡

- ✓ በ79 ከተሞች 594 አዲስ እና 2,305 ነባር የመንገድ ላይ ደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች ተቀምጠው ተገቢውን አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ታቅዶ በ95 ከተሞች 799 አዲስ (ከ100% በላይ) እና 1,993 (86.46%) ነባር የደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች ተቀምጠው አገልግሎት እንዲሰጡ ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 30:- ነባርና አዲስ የደረቅ ቆሻሻ ቅርጫቶችን ተግባራዊ ያደረጉ ዞኖችና ከተሞች

ተ.ቁ	የዞኑ /ከተማው ስም	የደረቅ ቆሻሻ ደስት ቢን የተገበሩ ከተሞች ብዛት			በአዲስ የተቀመጡ ደስት ቢኖች ብዛት በቁጥር			አገልግሎት እየሰጡ ያሉ ነባር ደስት ቢኖች ብዛት		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም

1	ምዕ/ጎጃም	9	10	111.11	48	61	127.08	218	218	100
2	ምስ/ጎጃም	6	8	133.33	54	42	77.78	153	153	100
3	ሰ/ጎንደር	1	9	900	12	31	258.33	95	5	5.26
4	ማዕ/ጎንደር	3	2	66.67	24	76	316.67	150	150	100
5	ምዕ/ጎንደር	2	3	150	18	7	38.89	160	133	83.13
6	ደ/ጎንደር	6	2	33.33	48	20	41.67	50	50	100
7	ሰ/ወሎ	6	4	66.67	42	56	133.33	56	52	92.86
8	ደ/ወሎ	6	16	266.67	44	118	268.18	224	230	102.68
9	ሰ/ሸዋ	7	22	314.29	54	255	472.22	433	347	80.14
10	አዊ	5	4	80	40	10	25	32	32	100
11	ኦሮሚያ	3	2	66.67	24	18	75	56	56	100
12	ዋግ ኽምራ	1	1	100	12					
13	ባ/ዳር	6	1	16.67	36	10	27.78	200	209	104.50
14	ጎንደር	4	1	25	36	0		235	165	70.21
15	ደሴ	3	2	66.67	30	75	250	40	35	87.50
16	ደ/ማርቆስ	3	3	100	24	0		80	80	100
17	ደ/ብርሃን	4	1	25	24	5	20.83	63	43	68.25
18	ኮምቦልቻ	3	1	33.33	24	15	62.50	40	15	37.50
19	ደ/ታቦር	1	3	300				20	20	100
20	ወልዲያ									
	ድምር	**79**	**95**	**120.25**	**594**	**799**	**134.51**	**2,305**	**1,993**	**86.46**

- ✓ በ8 ከተሞች (ጎንደር፣ ባህርዳር፣ ደሴ፣ ደ/ማርቆስ፣ ፍኖተ ሰላም፣ ደ/ብርሃን፣ ኮምቦልቻ እና ደ/ታቦር) የደረቅ ቆሻሻ አሰባሰብና አያያዝ ሽፋን 80% ስለመድረሱ በጥናት ለማረጋገጥ ታቅዶ ባህርዳር 80%፣ ጎንደር 80%፣ ወልደያ 74%፣ ደሴ 60%፣ ደ/ብርሃን 60%፣ ደ/ማርቆስ 50%፣ ምዕ/ጎንደር 85%፣ ደ/ጎንድር 65% ደ/ታቦር 48%፣ ኮምቦልቻ እና ምዕ/ጎጃም 56% በማስወገድ በአማካኝ 68% በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡

ግብ 27፡- በ64 ነባር እና 30 አዲስ ከተሞች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራን ውጤታማ ለማድረግ የሚያስችል ቀጣይነት ያለው እና የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት መዘርጋት፣

- ✓ የፋይናንስ ስርዓት ያላቸው 64 ነባር ከተሞች እንዲጠናከሩ እና 30 አዲስ ከተሞች (ከውሃ ቢልና ከሌሎች አማራጮች ጋር ማስተሳሰር) ቀጣይነት ያለው የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት እንዲኖራቸው ለማድረግ ታቅዶ 61 (95.31%) ነባር ከተሞችን የማጠናከር ስራ የተሰራ ሲሆን 40 (ከ100% በላይ) ከተሞች ደግሞ በአዲስ የደረቅ ቆሻሻ ፋይናንስ ስርዓት እንዲዘረጉ ማድረግ ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 31፡- ቀጣይነት ያለው የተመቻቸ የደረቅ ቆሻሻ ፋይናንስ ስርዓት ተግባራዊ ያደረጉ ከተሞች

ተ.ቁ	የዞኑ/ከተማው ስም	ነባሮችን ማጠናከር			በአዲስ የጀመሩ ከተሞች		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ደ/ወሎ	1	8	800	1	9	900
2	ደ/ጎንደር	1	10	1000	1	3	300
3	ማዕ/ጎንደር	6	12	200	3	6	200
4	ሰ/ሸዋ	1			1	4	400
5	ሰ/ወሎ	2	5	250	2	2	100
6	ምስ/ጎጃም	12	6	50	3	6	200
7	ምዕ/ጎጃም	6	7	116.67	4	4	100
8	ምዕ/ጎንደር	3	1	33.33	1	1	100
9	ደ/ማረቆስ	1	1	100	3	1	33.33

10	ዋግ ከምራ				1	1	100
11	ጎንደር	1	1	100			
12	ደሴ	1	1	100			
13	ባ/ዳር	1	1	100			
14	ደ/ብርሃን	1	1	100		1	
15	ኮምቦልቻ	1	1	100	1		
16	አዊ	12	3	25	2	1	50
17	ሰ/ጎንደር	7	3	42.86	4	1	25
18	ኦሮሚያ	6			3		
19	ደ/ታቦር	1					
20	ወልዲያ	1					
	ድምር	**64**	**61**	**95.31**	**30**	**40**	**133.33**

ግብ 28፡- በ8 ከተሞች እንደ የከተሞች የእድገት ደረጃ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ በመስፈርቱ ከ3ኛ ወገን ነጻ ማድረግ፣

- ✓ ከ20,000 በላይ ህዝብ በሚኖርባቸው 8 ከተሞች በስታንዳርዱ መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነፃ እንዲያደርጉ ታቅዶ 20 (ከ100% በላይ) ከተሞች ተግባራዊ ማድረግ ተችሏዋል፡፡ ከ20,000 በታች ህዝብ በሚኖርባቸው አዲስ 8 ከተሞች በስታንዳርዱ መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነፃ እንዲያደርጉ ታቅዶ ምዕ/ጎንደር በ14 (ከ100% በላይ) ከተሞች ተግባራዊ ማድረግ ተችሏል፡፡
- ✓ በ6 ሪጅዮፖሊታን ከተሞች አቅማቸውን ታሳቢ ያደረጉ 10 ጊዜያዊ የቆሻሻ ማቆያ ቦታ (የቅብብሎሽ ጣብያ) ለማዘጋጀት ታቅዶ ባህርዳር 7፣ ደ/ማርቆስ 11፣ ደ/ታቦር 10 እና ወልድያ 12 በድምሩ 40 ጊዜያዊ ማቆያ ቦታዎችን በማዘጋጀት የእቅዱ ከ100% በላይ ማከናወን ተችሏል፡፡
- ✓ በ155 ከተሞች ጊዜያዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ እንዲያዘጋጁ ለማድረግ ታቅዶ ምዕ/ጎጃም 22፣ ምስ/ጎጃም 33፣ ማዕ/ጎንድር 9፣ ምዕ/ጎንደር 3፣ ሰ/ጎንደር 15፣ ሰ/ወሎ 19፣ ደ/ወሎ 24፣ ሰ/ሸዋ 30፣ ኦሮሞ 2፣ አዊ 12፣ ባህርዳር 12፣ ደ/ታቦር 1 እና ወልደያ 3 በድምሩ 185 ጊዜያዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታን ማዘጋጀት ተችሏል፡፡

ይሁን እንጅ፡-

- ✓ በክልላችን ሁሉም ከተሞች የተቀናጀ የደረቅና ፍሳሽ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስርዓት አልተፈጠረም፡፡
- ✓ በከተሞች የሚከናወኑ የፅዳት ተግባራትም የእለት ተለት ተግባር ከመሆን ይልቅ የዘመቻ ሥራዎች በመሆናቸው ቀጣይነት የላቸውም፡፡ ሁሉም የክልላችን ከተሞች በሚባል ደረጃ ዘመናዊ የደረቅና ፍሳሽ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ (ዘመናዊ ሳኒተሪ ላንድፊል) የላቸውም፡፡
- ✓ አብዛኞቹ ከተሞች ቋሚ የደረቅና ፍሳሽ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ የላቸውም፡፡
- ✓ ያላቸውም ቢሆን በአብዛኛው ከከተማው ክልል ውጭ የተዘጋጁ በመሆናቸው ደህንነታቸው የተጠበቀና ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ የተዘጋጁ አይደሉም፡፡
- ✓ ህብረተሰቡም ቢሆን ቆሻሻን ከምንጩ በመለየት በመቀነስና መልሶ በመጠቀም በኩል ያለው ግንዛቤ በጣም አናሳ በመሆኑ እና ደረቅ ቆሻሻ በየአካባቢው ሲጣል እያየ የተለመደ አድረጎ የሚቆጥር (ቆሻሻን የመጠየፍ ባህሉ የዳበረ ባለመሆኑ) በመኖሪያና በሥራ ቦታዎች አካባቢውን ውብ፣ ጽዱና ሳቢ በማድረግ በኩል የድርሻውን እየተወጣ አይደለም፡፡
- ✓ ለዚህም ዋናው ምክንያት ህብረተሰቡን እና ባለድርሻ አካላትን በተደራጀና በተቀናጀ አግባብ በማሣተፍ፣ የተደራጁ ማህበራትን በመደገፍና በማብቃት፣ እንዲሁም ቆሻሻን የሚጠየፍ ህብረተሰብ በመፍጠር በኩል አመራሩም ሆነ ባለሙያው በቂ ግንዛቤ ኑሮት እና ትኩረት ሰጥቶ የሚጠበቀውን ያህል አለመስራቱ ነው፡፡
- ✓ በመሆኑም ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ጋር በተያያዘ የሚስተዋሉ ችግሮችን በዘላቂነት ለመፍታት በከተማ ነዋሪው በኩል የአመለካከት ለውጥ ማምጣት መተኪያ የሌለው መፍትሄ ነው፡፡
- ✓ የህብረተሰቡን ግንዛቤ ለማሳደግም በተከታታይነት የግንዛቤ ፈጠራ ስራ መስራትና ለዚህም የተለያዩ ሚዲያዎችን ሽፋን በስፋት መጠቀም ተገቢ ነው፡፡
- ✓ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ዙሪያ የተዘጋጁ ህጎችንና ስታንዳርዶችን በተገቢው መንገድ መተግበር ትኩረት መስጠት ይገባል፡፡

ግብ 29፡- በ500 ከተሞች ህብረተሰቡንና ተቋማትን በማስተባበር በፓርኮች፣ በመንገድ አካፋዮችና በወንዞች ዳርቻ 22.25 ሚሊየን ችግኝ በመትከልና በመንከባከብ የከተሞችን ገጽታ ማሻሻል፣

- ✓ በከተማ ውበትና አረንጓዴ ልማት ስራዎች በሁሉም ከተሞች ለ800,000 (50% ሴቶች) የከተማ ነዋሪዎች በአረንጓዴ ልማት፣ በችግኝ ተከላ እና እንክብካቤ ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር በችግኝ ተከላ እና እንክብካቤ በቀጥታ እንዲሳተፍ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 570,931 ሴት 499,739 በድምሩ ለ1,070,670 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍሎች ግንዛቤ በመፍጠር 743,728 ወንድ እና 602,496 ሴት በድምሩ 1,346,224 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍሎችን በአረንጓዴ ልማት ስራ (በችግኝ ተከላ እና እንክብካቤ) በቀጥታ ማሳተፍ ተችሏል፡፡
- ✓ በ500 ከተሞች በክረምት ወራት በህብረተሰብ ተሳትፎ ንቅናቄ በመፍጠር 22.25 ሚሊዮን የተለያዩ የውበት ችግኞችን በመትከል በ1,510 ሄ/ር አረንጓዴ ቦታዎችን በአዲስ ለማልማት ታቅዶ በ412 (82.4%) ከተሞች 20,031,494 (90.03%) የውበት ችግኞችን በመትከል 2,416 (ከ100% በላይ) ሄ/ር አረንጓዴ ቦታ ማልማት ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 32፡- የዞኖች እና ከተሞች ችግኝ ተከላ እቅድ አፈጻጸም በደረጃ

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	በችግኝ ተከላው			የችግኝ ተከላ እቅድ አፈጻጸም			የለማ አረንጓዴ ቦታ በሄ/ር		
		መሳተፍ ያለባቸው	የተሳተፉ ከተሞች	አፈጻጸም	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ምዕ/ጎጃም	55	23	41.82	2,000,000	2,430,784	121.54	140	145	103.57
2	ምስ/ጎጃም	55	26	47.27	2,300,000	1,801,135	78.31	145	556	383.45
3	አዊ/ብ/ዞን	30	16	53.33	800,000	307,202	38.40	80	30	37.50
4	ደ/ጎንደር	55	55	100	2,350,000	1,212,720	51.61	150	101	67.33
5	ሰ/ጐንደር	20	20	100	700,000	325,598	46.51	60	32	53.33

6	ማእ/ጎንደር	45	6	13.33	2,500,000	843,446	33.74	140	140	100
7	ምዕ/ጎንደር	20	8	40	600,000	565,066	94.18	40	63	157.50
8	ሰ/ወሎ	44	44	100	1,850,000	1,153,923	62.37	90	151	167.78
9	ደ/ወሎ	55	75	136.36	2,500,000	4,552,946	182.12	130	204	156.92
10	ኦሮሞ	20	27	135	900,000	750,655	83.41	60	55	91.67
11	ዋግኽምራ	15	18	120	500,000	324,556	64.91	40	46	115
12	ሰ/ሸዋ	55	58	105.45	2,500,000	2,002,977	80.12	160	236	147.50
13	ጎንደር	6	6	100	600,000	429,161	71.53	60	52	86.67
14	ባ/ዳር	6	6	100	600,000	1,055,684	175.95	70	234	334.29
15	ደሴ	5	5	100	500,000	1,026,915	205.38	60	171	285
16	ደ/ብርሀን	5	5	100	200,000	212,450	106.23	20	30	150
17	ደ/ማርቆስ	4	4	100	300,000	812,202	270.73	15	81	540
18	ኮምቦልቻ	4	4	100	250,000	166,824	66.73	30	45	150
19	ወልዲያ	3	3	100	150,000	20,250	13.50	10	44	440
20	ደብረታቦር	3	3	100	150,000	37,000	24.67	10		
	ድምር	**505**	**412**	**81.58**	**22,250,000**	**20,031,494**	**90.03**	**1,510**	**2,416**	**160**

- ✓ በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ126 መሪ መዘጋጃ ቤቶች የሚገኙ 4,000 ተቋማት ግቢና አካባቢያቸውን በ50 ሜትር ራዲየስ እና በ210 ከተሞች የሚገኙ ነዋሪዎች ደግሞ መኖሪያ ቤታቸውን በ20 ሜትር ራድየስ በአረንጓዴ እንዲያለሙ ለማድረግ ታቅዶ 10,026 (ከ100% በላይ) ተቋማት እና በ265 ከተሞች የሚገኙ የከተማ ነዋሪዎች አካባቢያቸውንና የመኖሪያ ቤታቸውን ዙሪያ በአረንጓዴ እንዲያለሙ ተደርጓል፡፡
- ✓ 4,240 ሄ/ር ነባር አረንጓዴ ቦታዎች እንዳይጠፉና ጉዳት እንዳይደርስባቸው ለመንከባከብ ታቅዶ 4,155 ሄ/ር (98%) እንክብካቤ እየተደረገ ይገኛል፡፡
- ✓ የአለም ባንክ ፕሮጀክት ተግባራዊ በተደረገባቸው 32 ከተሞች 36 አዲስ አገልግሎት የሚሰጡ የመዝናኛ ፓርኮች በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ እና ለ175 ነባር የመዝናኛ ፓርኮች እንክብካቤ ለማድረግ ታቅዶ 40 (ከ100% በላይ) አዲስ የመዝናኛ ፓርኮች የለሙ ሲሆን ለ171 (97.71%) ነባር የመዝናኛ ፓርኮችን እንክብካቤ ማድረግ ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 33:- የዞኖችና ከተሞች አዲስ እና ነባር ፓርክ ልማት አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	እንክብካቤ አረንጓዴ ቦታ በሄክታር			ነባር ፓርክ በቁጥር			አዲስ ፓርክ ልማት		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ምዕ/ጎጃም	299.69	299.69	100	13	13	100	4	4	100
2	ምስ/ጎጃም	547.6	547.644	100	27	32	118.52	3	8	266.67
3	አዊ/ብ/ዞን	64	57.3	90	4	4	100	3	3	100
4	ደ/ጎንደር	369	369	100	7	6	85.71	3	2	66.67
5	ሰ/ጐንደር	12	12	100	1	3	300	1	1	100
6	ማዕ/ጎንደር	258.7	258.7	100	7			1		
7	ምዕ/ጎንደር	39	30	77	19	19	100.0	2	3	150
8	ሰ/ወሎ	18.8	18.8	100	10	8	80	4	1	25
9	ደ/ወሎ	299.7	301.3	101	4	4	100	2	3	150
10	ኦሮሞ/ብ/ዞን	84	84	100	3	3	100	2	1	50
11	ዋግኽምራ	54	54	100	4	4	100	1	4	400
12	ሰ/ሸዋ	541	541	100	10	11	110	2	4	200
13	ጎንደር	120	120	100	8	8	100	1		
14	ባ/ዳር	580	575	99	24	24	100	1	3	300
15	ደሴ	251	208	83	9	9	100	1		
16	ደ/ብርሃን	620	620	100	1	1	100	1	1	100

17	ደ/ማርቆስ	31	25	81	3	2	66.67	1	1	100
18	ኮምቦልቻ	15.6	15.6	100	8	8	100	2		
19	ወልዲያ	5	5	100	11	11	100	1	1	100
20	ደብረታቦር	30	30	100	2	1	50			
	ድምር	**4,240**	**4,172**	**98.39**	**175**	**171**	**97.71**	**36**	**40**	**111.11**

- ✓ ለ163 ነባር ችግኝ ጣቢያዎች እንክብካቤ ለማድረግ እና 41 አዲስ ችግኝ ጣቢያ ለማልማት ታቅዶ 157 (96.91%) እንክብካቤ የተደረገ ሲሆን 41 (100%) አዲስ ችግኝ ጣቢያዎች ለምተዋል፡፡

ሰንጠረዥ 34:- የዞኖችና ከተሞች የነባር እና አዲስ ችግኝ ጣቢያ እንክብካቤና ልማት አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞን /ከተማ/ስም	ነባር ችግኝ ጣቢያ እንክብካቤ			የለሙ አዲስ ችግኝ ጣቢያዎች		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ምዕ/ጎጃም	20	20	100	4	13	325
2	ሰ/ሸዋ	28	28	100	2	4	200
3	ምዕ/ጎንደር	5	5	100	2	3	150
4	ጎንደር	14	14	100	1	1	100
5	ደሴ	6	6	100	1	1	100
6	ደ/ብርሀን	1	1	100	1	1	100
7	ደ/ወሎ	37	37	83.78	2	2	100
8	ምስ/ጎጃም	10	10	100	4	4	100
9	ማእ/ጎንደር	2	2	100	4	3	75
10	ሰ/ወሎ	6	6	60	4	6	150
11	ደ/ጎንደር	10	9	90	4	1	25
12	አዊ/ብ/ዞን	4	4	100	4	2	
13	ሰ/ጎንደር	3	3	100	2		
14	ኦሮሞ/ብ/ዞን	1	1	100	2		
15	ደ/ማርቆስ	1	1	100	1		
16	ኮምቦልቻ	4	4	100	1		
17	ደብረታቦር	1	1	100			
18	ወልዲያ	2	2	100			
19	ባ/ዳር	8	3	37.5	1		
20	ዋግኽምራ				1		
	ድምር	**163**	**157**	**96.32**	**41**	**41**	**100**

ግብ 30:- በፕላን የተመላከቱ አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት 1,000 አረንጓዴ ቦታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲያገኙ እና በስታንዳርድና ዲዛይን እንዲለሙ ማድረግ፣

- ✓ በ229 ከተሞች በፕላን የተመላከቱ 1000 አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ለመስጠት ታቅዶ በ228 ከተሞች 2,026 አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት ለ1,349 (70.22%) የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ መስጠት ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 35:- በፕላን ለተመላከቱ አረንጓዴ ቦታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ የሰጡ ዞኖችና ከተሞች

ተ.ቁ	ዞን/ከተማ	አረንጓዴ ቦታዎችን የለዩ ከተሞች			የተለዩ አረንጓዴ ቦታዎች ብዛት በቁጥር			ከተለዩት ውስጥ ካርታ የተሰራላቸው ቦታዎች		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ደ/ብርሀን	5	5	100	10	25	250	25	33	132
2	ደ/ወሎ	25	25	100	80	81	101.25	80	81	101.25
3	ባ/ዳር	6	6	100	20	54	270	54	54	100
4	ደብረታቦር	3	3	100	15	15	100	15	15	100
5	ምዕ/ጎጃም	23	27	117.39	100	107	107	101	101	100
6	ዋግኽምራ	7	18	257.14	50	63	126	63	54	85.71
7	ደ/ጎንደር	19	19	100	80	75	93.75	65	58	89.23

ተ.ቁ	ዞን/ከተማ	አረንጓዴ ቦታዎችን የለዩ ከተሞች			የተለዩ አረንጓዴ ቦታዎች ብዛት በቁጥር			ከተለዩት ውስጥ ካርታ የተሰራላቸው ቦታዎች		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
8	ጎንደር	6	6	100	20	25	125	25	21	84
9	አዊ	10	10	100	65	142	218.46	56	58	103.57
10	ሰ/ጎንደር	7	6	85.71	50	88	176	88	77	87.5
11	ሰ/ሸዋ	28	29	103.57	90	203	225.56	203	155	76.35
12	ምስ/ጎጃም	20	15	75	70	694	991.43	694	525	75.65
13	ኦሮሞ	6	3	50	50	19	38	19	19	100
14	ወልዲያ	3	3	100	20	46	230	46	19	41.30
15	ምዕ/ጎንደር	8	9	112.5	50	50	100	50	20	40
16	ደሴ	5	5	100	20	5	25	5	1	20
17	ሰ/ወሎ	16	35	218.75	50	213	426	211	43	20.38
18	ማዕ/ጎንደር	24	4	16.67	100	121	121	121	15	12.40
19	ደ/ማርቆስ	4			30					
20	ኮምቦልቻ	4			30					
	ድምር	**229**	**228**	**99.56**	**1,000**	**2,026**	**202.6**	**1,921**	**1,349**	**70.22**

- ✓ በ59 ከተሞችና ክ/ከተሞች የመንገድ ዳርቻ፣ አካፋይና አደባባዬች እንዲሁም የውሃ አካላትና ዳርቻ ቦታዎች ውበት በሚያጐናጽፍ መልኩ በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ ለማድረግ ታቅዶ በ94 ከተሞች (ምዕ/ጐጃም 9፣ ማዕ/ጎንደር 7፣ ደ/ወሎ 10፣ ሰ/ወሎ 8፣ ምስ/ጐጃም 2፣ ሰ/ጐንደር 4፣ ኦሮሞ 2፣ ደ/ጎንደር 4፣ ሰ/ሸዋ 15፣ ዋግኽምራ 2፣ ምዕ/ጐንደር 5፣ ደ/ታቦር 3፣ ጎንደር 6፣ ደ/ብርሀን 5፣ ደሴ 5፣ ኮምቦልቻ 1 እና ባህርዳር 6 ክ/ከተሞች) ለማልማት ተችሏል፡፡

ይሁን እንጅ፡-

- ➢ የአረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት ሳይትና ካርታ ተዘጋጅቶላቸው እንዲለሙ በማድረግ በኩል በአንጻራዊ ከጊዜ ወደ ጊዜ አዳጊ የሆነ ለውጥ የታየ ቢሆንም አረንጓዴ ቦታዎችን (በተለይም የውሃ አካላትና ዳርቻ ቦታዎች እና ዘላቂ ማረፊያዎችን) በማልማትና ለመዝናኛና መናፈሻነት በመጠቀምና ውብና ማራኪ በማድረግ ረገድ የግንዛቤና የአፈፃፀም ችግሮች መኖራቸው፣
- ➢ በፕላን የተመላከቱ አረንጓዴ ቦታዎች በአብዛኛው በሶስተኛ ወገን የተያዙ (በጊዜዊነት የተሰጡ፣ የግንባታ ቁሳቁስ የተቀመጠባቸው…ወዘተ) በመሆናቸው በታቀደው መሠረት ለማልማት አለመቻሉ፣
- ➢ እንዲሁም ካሳና ትክን በመፍራት ለሌላ አገልግሎት የፕላን ምደባ ለውጥ እየተደረገባቸው መሆኑ፣ ከሶስተኛ ወገን ነፃ የሆኑትም ቢሆን በተገቢው አለመልማታቸው እና በስትራቴጂው ላይ የተቀመጠውን የቦታ አጠቃቀም ምጣኔ (40/30/30) በመተግበር በኩል ችግሮች አሉ፡፡ ይህም የከተሞች መተንፈሻ ሳንባ የሆነውን አረንጓዴ ልማት ከመጉዳቱም በላይ ከተሞች ለተፈጥሮና ለሰው ሰራሽ አደጋ ተጋላጭነታቸውን እያፋጠነው ይገኛል፡፡

በመሆኑም ከአረንጓዴ ልማት አኳያ የሚስተዋሉ ችግሮችን ለመፍታት በከተማው ፕላን የተመላከቱ /የተቀመጡ አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ማዘጋጀት፣ በሶስተኛ ወገን የተያዙትን አረንጓዴ ቦታዎች በመለየት ነፃ ማድረግ እና ማልማት፣ የፕላን ጥሰት እንዳይፈፀምባቸው ክትትል ማድረግ፣ የለሙትንም ቢሆን በዘላቂነት እንክብካቤ በማድረግ ለታለመላቸው አላማ እንዲውሉ ማድረግ፣ በአረንጓዴ ልማቱ ባለድርሻና አጋር አካላትን ማሳተፍ እንዲሁም በቂ የአመራር ትኩረት መስጠት ይገባል፡፡

2.7. የከተማ ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ስራዎች

ግብ 31፡- የከተማ ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ተጠቃሚ በሆኑ 17 ከተሞች ለምግብ ዋስትና ተጋላጭ የሆኑ 83,752 ዜጎችን በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ በማሳተፍ የምግብ ዋስትናቸውን ማረጋገጥ፣

በከተሞች በዝቅተኛ የኑሮ ደረጃ የሚገኙና ለምግብ እጥረት ተጋላጭ የሆኑ ዜጎችን የምግብ ዋስትና ለማረጋገጥ እንዲቻል የኢፌዲሪ መንግስት የከተሞች የምግብ ዋስትና ስትራቴጂ ተቀርጾ ተግባራዊ እየተደረገ ያለ ሲሆን በ2015 በጀት ዓመት በክልላችን ባሉ 17 ከተሞች (16 አዲስና

በነባሩ በደሴ ከተማ) በኑሮ ደረጃቸው ከድህነት ወለል በታች የሆኑና የመስራት አቅም ያላቸው የከተማ ነዋሪዎች በህብረተሰብ ልማት ስራዎች ማለትም በከተማ አረንጓዴ ልማት፣ በተፋሰስ ልማት፣ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ፣ በከተማ ማህበራዊ መሰረተ ልማት ግንባታና ጥገና ስራዎች፣ በከተማ ግብርና እና በሌሎችም የቤተሰብ ኑሮ ማሻሻያ ስራዎች በማሳተፍና የስራ እድል በመፍጠር ገቢ እንዲያገኙና ከሚያገኙት ገቢም ቆጥበው ዘላቂነት ያለው የራሳቸውን ስራ እንዲሰሩ ለማስቻል እየተሰራ ይገኛል፡፡

- ✓ በምግብ ዋስትና ፕሮጀክት ምንነት፣ የተጠቃሚዎች ምልመላ፣ ቅሬታ አቀራረብ፣ የተጠቃሚዎች መብትና ግዴታ፣ ወዘተ ላይ ለ336,000 ተጠቃሚዎች፣ ሕ/ሰብ፣ ባለድርሻ አካላት፣ አመራር እና ባለሙያ ወዘተ የግንዛቤ ማስጨበጫ ሥራ ለመስራት ታቅዶ ለ350,035 ለከተማና ለቀበሌ አመራር፣ ለባድርሻ አካላትና ለሕብረተሰቡ ግንዛቤ ማስጨበጥ ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 36:- በምግብ ዋስትና ፕሮግራሙ ዙሪያ የተፈጠረ ግንዛቤ የከተሞች አፈፃፀም

ተ.ቁ	ከተማ	ለከተማ አስተዳደር አመራር			ለክፍለ ከተማና ቀበሌ አመራር			ለባለድርሻ አካላት			ለከተማው ነዋሪ ህብረተሰብ			ጠቅላላ ድምር
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	
1	ጎንደር	12	3	15	33	16	49	36	36	72	10,480	12,363	22,843	22,979
2	ባህርዳር	134	53	187	42	36	78	114	91	205	11,582	13,978	25,560	26,030
3	ደ/ብርሃን	22	11	33	21	10	31	21	23	44	7,854	3,411	11,265	11,373
4	ደ/ማርቆስ	79	34	113	21	21	42	104	132	236	67,298	106,727	174,025	174,416
5	ደ/ታቦር	28	8	36	33	9	42	20	15	35	3,300	5,271	8,571	8,684
6	ኮምቦልቻ	15	3	18	26	11	37	17	15	32	31,300	44,670	75,970	76,057
7	ወልዲያ	18	4	22	12	4	16	10	10	20	6,182	4,963	11,145	11,203
8	ደሴ	46	6	52	53	13	66	102	98	200	7,760	11,215	18,975	19,293
ድምር		**354**	**122**	**476**	**241**	**120**	**361**	**424**	**420**	**844**	**145,756**	**202,598**	**348,354**	**350,035**

- ✓ በ17 ከተሞች በ1ኛው ዙር ምልመላ 34,870 ዜጎች የምግብ ዋስትና ፕሮጀክት ተጠቃሚ የሆኑ ሲሆን በ2015 ዓ/ም 48,882 ተጠቃሚዎች በ2ኛ እና 3ኛ ዙር የምልመላ እና ልየታ ስራ ለመስራት ታቅዶ 40,727 (83.31%) ተጠቃሚዎች ተለይተዋል፡፡ በተጨማሪ የፋይናንስ ድጋፍ የሚሳተፉ 8,163 የአካባቢ ልማት ተጠቃሚዎች ልየታና ምልመላ ስራ ለመስራት ታቅዶ 6,378 (78.13%) ተጠቃሚዎች ተለይተዋል፡፡

ሰንጠረዥ 37:- በ1ኛ፣ 2ኛ፣ 3ኛ ዙር እና በተጨማሪ ፋይናንስ የከተማ ልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች

ተ.ቁ	የከተማ ስም	የመጀመሪያ ዙር የአካባቢ ልማት ተጠቃሚዎች			የ2ኛና 3ኛ ዙር የአካባቢ ልማት ተጠቃሚዎች			የተጨማሪ ፋይናንስ ተጠቃሚዎች			ጠቅላላ ድምር			ስራ ሃይል		
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር
1	ጎንደር	1,660	2,742	4,402	5,066	8,142	13,208	427	1,588	2,015	7,153	12,472	19,625	1,084	4,639	5,723
2	ባህርዳር	1,247	2,058	3,305	4,065	5,850	9,915	286	816	1,102	5,598	8,724	14,322	765	3,634	4,399
3	ደ/ብርሃን	570	817	1,387	1,665	2,496	4,161	141	309	450	2,376	3,622	5,998	500	1,294	1,794
4	ደ/ማርቆስ	497	832	1,329	1,315	2,672	3,987	199	338	537	2,011	3,842	5,853	530	1,267	1,797
5	ደሴ	2,193	2,574	4,767				415	493	908	2,608	3,067	5,675	799	943	1,742
6	ኮምቦልቻ	557	690	1,247	1,310	2,432	3,742	205	382	587	2,072	3,504	5,576	668	929	1,597
7	ደ/ታቦር	480	762	1,182	1,468	2,087	3,555	145	230	375	2,093	3,079	5,112	672	1,016	1,688
8	ወልዲያ	965	1,071	1,766	734	1,425	2,159	147	257	404	1,846	2,753	4,329	274	1,028	1,302
11	ሞጣ	828	1,399	2,227							828	1,399	2,227	200	550	750
10	ፍ/ሰላም	883	1,321	2,204							883	1,321	2,204	211	470	681
12	ሰቆጣ	746	1,155	1,901							746	1,155	1,901	149	413	562
11	እንጂባራ	683	1,109	1,792							683	1,109	1,792	155	412	567
13	ደባርቅ	678	1,094	1,772							678	1,094	1,772	107	386	493
14	ከሚሴ	704	948	1,652							704	948	1,652	167	286	453
15	ላሊይበላ	686	791	1,477							686	791	1,477	169	241	410
16	ሸዋሮቢት	647	848	1,495							647	848	1,495	164	347	511
17	ገንዳውሃ	399	564	965							399	564	965	39	250	289
	ድምር	**14,423**	**20,775**	**34,870**	**15,623**	**25,104**	**40,727**	**1,965**	**4,413**	**6,378**	**32,011**	**50,292**	**81,975**	**6,653**	**18,105**	**24,758**

የአካባቢ ልማት ስራዎች:-

- በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራዎች ላይ 11,849 ሰሪ ሀይሎችን በማሳተፍ 36,483 (43.56%) ዜጎች ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 14,033 (118.43%) የቤተሰብ ተጠሪዎችን በማሳተፍ 35,081 (96.15%) የቤተሰብ አባላት ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡
- በከተሞች ውበትና አረጓዴ ልማት ስራዎች ላይ 6,071 ሰሪ ሀይሎችን በማሳተፍ 18,693 (22.32%) ዜጎች ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 4,820 (79.39%) የቤተሰብ ተጠሪዎች በማሳተፍ 12,409 (66.38%) የቤተሰብ አባላትን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡
- በተቀናጀ የተፋሰስ ልማት ስራዎች ላይ 4,472 ሰሪ ሀይሎችን በማሳተፍ 13,769 (16.44%) ዜጎች ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 6,164 (137.83%) የቤተሰብ ተጠሪዎችን በማሳተፍ 15,410 (111.91%) የቤተሰብ አባላትን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡
- በማህበራዊ የመሰረተ ልማት ግንባታና ጥገና ስራዎች ላይ 2,410 ሰሪ ሀይሎችን በማሳተፍ 7,420 (8.86%) ዜጎች ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 2,230 (92.53%) የቤተሰብ ተጠሪዎች በማሳተፍ 5,574 (75.12%) የቤተሰብ አባላትን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡
- በከተማ ግብርና ምቹ የስራ ሁኔታ በመፍጠር 2,399 ሰሪ ሀይሎችን በማሳተፍ 7,387 (8.82%) ዜጎች ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 5,574 (232.34%) የቤተሰብ ተጠሪዎችን በማሳተፍ 13,934 (188.62%) የቤተሰብ አባላትን ተጠቃሚ ለማድረግ ተችሏል፡፡
- በአካባቢ ልማት ስራዎች ተሳታፊ ለሆኑ 83,752 የፕሮግራሙ ተጠቃሚዎች ብር 388,546,560 ወርሃዊ ክፍያ እንዲተላለፍላቸው ለማድረግ ታቅዶ በዚህ ወር ይተላለፋል ተብሎ ከተያዘው ዕቅድ ብር 219,704,4000 ውስጥ 216,305,742 (98.48 %) በወቅቱ ክፍያ እንዲፈፀም ተደርጓል፡፡
- በጠቅላላው በ17 ከተሞች የመስራት አቅም ያላቸው እና ከድህነት ወለል በታች የሚገኙ 27,200 ሰሪ ሀይሎችን በአካባቢ ልማት ስራዎች በማሳተፍ 83,752 የቤተሰብ አባላትን ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ በመጀመሪያው ዙር በተካተቱ 17 ከተሞች እና በ2ኛ እና 3ኛ ዙር እንዲሁም በተጨማሪ ፋይናንስ በተካተቱ 8 ከተሞች 24,758 (91.02%) (ወንድ 6,653 ሴት 18,105) ሰሪ ኃይሎችን በአካባቢ ልማት ስራዎች በማሳተፍ 81,975 (97.87%) (ወንድ 32,011 ሴት 50,292) ዜጎችን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

ግብ 32፡- ከድህነት ወለል በታች የሚኖሩና በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ የሆኑ 27,200 የቤተሰብ ሃላፊዎች በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም እንዲታቀፉ ማድረግ፣

የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ሥራዎች፡-

- በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የሚታቀፉ 27,200 ዜጎች እንዲለዩ ለማድረግ ታቅዶ 25,643 (94.28%) ሰሪ ሃይሎች በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም እንዲታቀፉ ተደርጓል፡፡
- በዘላቂ የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ለማግኘት የተለዩ ተጠቃሚዎች 77,709,312 ብር እንዲቆጥቡ ለማድረግ ታቅዶ 73,136,310 ብር (94.11%) እንዲቆጥቡ ተደርጓል፡፡
- በቁጠባ ዙሪያ የሴቶች ተሳትፎ 50 በመቶ እንዲሆን ታቅዶ እስከዚህ ወር አፈጻጸም 59.79% ነው፡፡
- በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የሚታቀፉ 27,200 ዜጎች የድጋፍና ምክር አገልግሎት እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 2,890 ሴት 7,852 ድምር 10,742 ተጠቃሚዎች የምክርና ድጋፍ አገልግሎት ያገኙ ሲሆን አፈጻጸሙ (39.49%) ነው፡፡
- በመጀመሪያው ምዕራፍ 3ኛ ዙር 1,858 ተጠቃሚዎች ወርሃዊ የምክርና ድጋፍ እና ስልጠና አገልግሎት እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 606 ሴት 887 ድምር 1,493 (80.4%) ተጠቃሚዎች የምክርና ድጋፍ አገልግሎት እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡
- የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች በተጨማሪ ገቢ ማስገኛ ስራዎች ተሰማርተው በዘላቂነት ኑሯቸውን እንዲደጉሙ ከማድረግ አኳያ 10,720 የቤተሰብ ተጠሪዎችን በከተማ በግብርና እና በሌሎች ስራዎች በማሳተፍ ብር 47,016,398.00 እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

- ሌላው በሁሉም ከተሞች መረዳጃ እና እቁብ አደረጃጀት የተፈጠረ ሲሆን በዚህ አደረጃጀት እስካሁን ብር 9,018,500.00 ገንዘብ በመሰብሰብ መቆጠብና ለችግራቸው የመጠቀም ባህል ዳብሯል፡፡

ይሁን እንጅ በዋናነት ከድህነት ወለል በታች የሚገኙና ለተለያዩ ማህበራዊ ችግሮች ተጠቂ የሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎችን ማለትም፡-

  - እጅግ አነስተኛ ገቢ ያላቸው ቤተሰቦችን፣
  - የጎዳና ተዳዳሪዎችን፣
  - ሴተኛ አዳሪዎችን፣
  - መስራት እየቻሉ ወደ ስራ ያልገቡ ስራ ፈላጊ ዜጎችን፣
  - አካል ጉዳተኞችን፣
  - የአደንዛዥ ዕጽ ተጠቃሚዎች፣
  - ጠዋሪና ደጋፊ የሌላቸው አረጋውያንና ህጻናትን
  - በአጠቃላይ ድጋፍ የሚያስፈልጋቸው ዜጎችን በአግባቡ በመለየትና በጥራት በመመልመል በኩል ችግሮች ተስተውለዋል፡፡

- ሌላው ከአካባቢ ልማት ስራዎች አኳያ በተሽከርካሪ እጥረት ምክንያት በሁሉም ከተሞች በአካባቢ ልማት ስራው የተሰበሰበን ቆሻሻ በወቅቱ በማንሳት እና ለከተማ ግብርና እና ለተጨማሪ ገቢ ማስገኛ ስራዎች የሚውል ከ3ኛ ወገን ነፃ የሆነ የከተማ ቦታ በማቅረብ በኩል ችግሮች ተስተውለዋል፡፡
- በመሆኑም ከምልመላና መረጣ ጋር ተያይዞ የሚስተዋሉ ችግሮችን አሰራሩን ተከትሎ በወቅቱ እየገመገሙ ማስተካከል ይገባል፡፡
- የቆሻሻ ማንሻ ተሽከርካሪዎችንም ከሚመለከተው አካል ጋር በመነጋገር ማሟላት ያስፈልጋል፡፡

2.8. የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ሬጉላቶሪና አቅም ግንባታ ስራዎች

ግብ 33፡- በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የተሰማሩ 6,100 ባለሙያዎች በተሰማሩበት ዘርፍ የተሟላ ዕውቀት እና ክህሎት ያላቸው መሆኑን በሙያ ብቃት ምዘና ማድረግ፣

የክልሉን የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ጤናማ በማድረግ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው ማበርከት የሚጠበቅበትን ሚና መጫዎት እንዲቻል የሚገነቡ ግንባታዎች የህዝቡን ደህንነትና ጤንነት ያገናዘቡ እንዲሆኑና ለአካል ጉዳተኞችና ለአቅመ ደካሞች አካታች መሆናቸውን ለማረጋገጥ እንዲሁም ፕሮጀክቶች በተያዘላቸው ጥራት ጊዜና በጀት እንዲጠናቀቁ ለማስቻል የሬጉላቶሪ እና በዘርፉ የአቅም ግንባታ ሥራዎችን ማከናወን ከቢሮው ከኮንስትራክሽን አንጻር የሚጠበቁ ቁልፍ ሥራዎች ናቸው፡፡

ሌላው የዚህ ዘርፍ ዋና ተልዕኮ የክልሉን ተቋራጮችና አማካሪዎች ቁጥር በማሳደግ ተወዳደሪ ስራ ተቋራጮችን መፍጠር፣ የሚገነቡ ግንባታዎች የአገሪቱን ህንፃ ኮድና ስታንዳርዶች ያሟሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ እንዲሁም ጥራታቸውን ጠብቀው እንዲገነቡና በዘርፉ የሚስተዋለውን ሌብነት ለመታገል የሚያስችል ምቹ ሁኔታዎችን መፍጠር ነው፡፡

- ✓ በመሆኑም የኮንስትራክሽን ዘርፉን የሰው ሀይል ልማት በስልጠና አመለካከቱንና ክህሎቱን በማሳደግ የመፈፀምና የማስፈፀም አቅሙን ለማጎልበት እንዲቻል ከምዘና ማዕከላት ጋር በቅንጅት በመስራት 46 አዲስ መሪ መዛኞችን ለማፍራት ታቅዶ 41 (89.13%) ማፍራት ተችሏል፡፡
- ✓ በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የተሰማሩ ለ6,100 አነስተኛና መለስተኛ ባለሙያዎች ምዝገባ በማድረግ ለመመዘን ታቅዶ 5,435 (89.09%) ባለሙያዎችን በመመዝገብ ከተመዘገቡት ውስጥ 3,160 (58.14%) ባለሙያዎች ተመዝነው 1,815 (57.43%) ምዘናውን ያለፉ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ 188 አነስተኛ (10.35%) መለስተኛ ባለሙያዎች ከፍ ወዳለ ደረጃ እንዲያድጉ ናቸው፡፡
- ✓ ምዘናውን ያላለፉ 1,345 አነስተኛና መለስተኛ ባለሙያዎች ከአሰሪዎቻቸው ጋር በሚደረግ ስምምነት መሠረት የክህሎት መሟያ የኩባንያ እና ትብብር ሥልጠና እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ 439 (32.63%) ባለሙያዎች እንዲሰለጥኑ ተደርጓል፡፡

ግብ 34፡- በክልሉ በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የሚታየዉን የአቅም ክፍተት በመሙላት 350 ተቋራጮች እና 84 አማካሪዎች አገር አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ማድረግ፣

- ✓ ለ350 ሥራ ተቋራጮችና ለ84 አማካሪ ድርጅቶች በሰው ሃይል ማብቃት፣ በግብዓት፣ በአደረጃጀትና በክህሎት የሚስተዋሉ ችግሮችን ለመቅረፍ ድጋፍና ክትትል ለማድረግ ታቅዶ ለ186 (53.14%) ሥራ ተቋራጮችና ለ68 (80.95%) አማካሪ ድርጅቶች ድጋፍ ተደርጓል፡፡
- ✓ 10 ስራ ተቋራጮች እና 3 የአማካሪ ድርጅቶች ዘመናዊ የኮንስትራክሽን አመራርና አደረጃጀት (ISO) እንዲኖራቸው እና ዓለም አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ለማድረግ ለISO የሚያበቃ ስታንዳርድ በማዘጋጀት እና በስታንዳርዱ መሰረት በመለየት የተለዩትን ለማብቃት ታቅዶ ለ8 (80%) ስራ ተቋራጮች ድጋፍ ተደርጓል፡፡

ግብ 35፡- የኮንስትራክሽን ኢንደስትሪ ብቃት ማረጋገጫና ምዝገባ ስርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ለሚንቀሳቀሱ የዘርፉ ተዋናዮች በግብዓት፣ በአደረጃጀት እና በክህሎት ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ማድረግ፣

- ✓ የክልሉን ተቋራጮችና አማካሪዎች ቁጥር ከማሳደግ እና ተወዳዳሪ ስራ ተቋራጮችን እና አማካሪዎችን ከመፍጠር አንፃር 4,186 (አዲስ 2,000፣ እድሳት 2,013፣ እድገት 173) ሥራ ተቋራጮችን ብቃት በማረጋገጥ ለመመዝገብ ታቅዶ ለ1,688 (40.32%) ሥራ ተቋራጮች (አዲስ 502፣ እድሳት 1,127፣ እድገት 59) ምዝገባ ተደርጓል፡፡
- ✓ ለ403 (አዲስ 100፣ እድሳት 300 እድገት 3) አማካሪዎች ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ለማድረግ ታቅዶ 217 (52.92%) አማካሪዎች (አዲስ 62፣ እድሳት 99፣ እድገት 56) ምዝገባ ተደርጓል፡፡
- ✓ ሌላው ለ3,000 ኮንስትራክሽን ባለሙያዎች የሙያ ፍቃድ ምዝገባ ለማድረግ ታቅዶ ለ3,979 (ከ100% በላይ) ባለሙያዎች ምዝገባ ተደርጓል፡፡
- ✓ ለ300 ሥራ ተቋራጮች እና ለ100 አማካሪዎች በመስከ ድጋፍና ኢንስፔክሽን ለማድረግ ታቅዶ ለ215 (71.66%) ሥራ ተቋራጮች እና ለ128 (ከ100% በላይ) አማካሪዎች የመስክ ድጋፍና ኢንስፔክሽን ተደርጓል፡፡

ግብ 36፦- በክልሉ የሚከናወኑ ሁሉም ግንባታዎች ከቅድመ ግንባታ እስከ ድህረ ግንባታ ድረስ በህንፃ አዋጁ ኮድና ስታንዳርዶች መሰረት እንዲከናወኑ ማድረግ፣

ሰንጠረዥ 38፡- የተሰጠው የግንባታ ፈቃድና የግንባታ ቁጥጥር የዞኖችና ከተሞች አፈፃፀም

ተ.ቁ	ዞን	የተሰጠው የግንባታ ፈቃድ			የተደረገ ግንባታ ቁጥጥር			የመንግስት ግንባታዎች ቁጥጥር		
		እቅድ	ክከንውን	አፈፃፀምበ%	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀምበ%	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀምበ%
1	ምስ/ጎጃም	3,300	3,323	100.70	2,240	2,400	107.14	20	38	190
2	ምዕ/ጎጃም	3,900	7,098	182	2,700	5,038	186.59	20	18	90
3	አዊ ዞን	2,500	2,193	87.72	1,710	2,547	148.95	20		
4	ደ/ጎንደር	3,150	5,479	173.94	2,150	4,649	216.23	20	22	110
5	ማዕ/ጎንደር	3,400	3,170	93.24	2,320	2,450	105.60	20	20	100
6	ምዕ/ጎንደር	1,900	968	50.95	1,170	418	35.73	20	22	110
7	ሰ/ጎንደር	1,200	1115	92.92	900	899	99.89	20	5	25
8	ዋግኽምራ	1,400	1265	90.36	980	757	77.24	20	19	95
9	ሰ/ወሎ	2,750	5,498	199.93	1,960	6,188	315.71	20		
10	ደ/ወሎ	4,450	3,995	89.78	2,930	3,345	114.16	20	134	670
11	ኦሮሞ	1,600	1,615	100.94	1,110	838	75.50	20	11	55
12	ሰ/ሸዋ	4,250	6,914	162.68	2,900	8,069	278.24	20	5	25
13	ባህርዳር	8,250	4,129	50.05	7,160	3,729	52.08	20		
14	ደሴ	3,000	395	13.17	2,700	587	21.74	20	6	30
15	ጎንደር	3,000	1,823	60.77	2,700	1,530	56.67	20		
16	ደ/ማርቆስ	1,500	4,331	288.73	1,300	1,366	105.08	20		
17	ደ/ብርሃን	1,500	3,262	217.47	1,300	2,313	177.92	20	13	65
18	ኮምቦልቻ	1,500	1375	91.67	1,300	3076	236.62	20	17	85
19	ደ/ታቦር	1,000	558	55.80	800	324	40.50	20		
20	ወልዲያ	1,000	815	81.50	800	816	102	20	2	10
21	ቢሮ							100	72	72
	ድምር	**54,550**	**59,321**	**108.75**	**41,130**	**51,339**	**124.82**	**500**	**404**	**80.8**

- ✓ የህንጻ አዋጅ አደረጃጀት የተፈጠረባቸው 206 ከተሞች፣ ክፍለ ከተሞች እና መሪ ማዘጋጃ ቤቶች ለ54,350 ፕሮጀክቶች የፕላን ስምምነትና የግንባታ ፈቃድ በመስጠት ለ41,120 ፕሮጀክቶች የግንባታ ወቅት ቁጥጥር በማድረግ አዋጁን መሰረት አድርገው እንዲተገበሩ ለማድረግ ታቅዶ ለ70,901 (ከ100% በላይ) የፕላን ስምምነት እና ለ59,321 (ከ100% በላይ) ፕሮጀክቶች የግንባታ ፈቃድ የተሰጠ ሲሆን ለ51,112 (ከ100% በላይ) ግንባታዎች ቁጥጥር ማድረግ ተችሏል፡፡
- ✓ በነዚህ ከተሞች ተገንብተው ለተጠናቀቁ 60 ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ ለ126 (ከ100% በላይ) ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ መስጠት ተችሏል፡፡
- ✓ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ፖሊሲ ማስፈጸሚያ፣ የህግና አሠራር ሥርዓት ከማበልፀግ አኳያ የህንጻ አዋጅ አደረጃጀት በተቋቋመባቸው በ206 ከተሞች፣ ክ/ከተሞችና መሪ ማዘጋጃ ቤቶች በተፈጠረው አደረጃጀት መሰረት የሰው ሃይል አሟልተው ወደ ስራ እንዲገቡ ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ በ280 (ከ100% በላይ) ከተሞች ክትትልና ድጋፍ ተደርጓል፡፡

ግብ 37፡- በክልሉ የሚከናወኑ የመንግስት ግንባታዎች በተያዘላቸው ጊዜ፣ ወጪ እና ጥራት እንዲከናወኑ ቁጥጥር ማድረግ፣

- ✓ በክልሉ በመንግስት በጀት ለሚሰሩ 50 ሕንፃዎች የውለታና የዲዛይን ዝግጅት ወቅት ሙያዊ ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ118 ከ100% በላይ) ፕሮጀክቶች ድጋፍ ተደርጓል፡፡
- ✓ በክልሉ ኮንስትራክሽን ፕሮጀክቶች የሚያስፈልገውን ወቅታዊ የግንባታ ዋጋ በየሩብ ዓመቱ 52 የዋጋ ጥናት ሰነድ ተጠንቶ ለሚመለከታቸው ክፍሎች እንዲደርስ ለማድረግ ታቅዶ 48 ጊዜ ተጠንቷል፡፡
- ✓ በሌሎች የመንግስት ሴክተር መ/ቤቶች የተዘጋጁ 80 የጨረታ ዶክመንቶችን በግንባታ በህጉ መሰረት መሆኑን በምርመራ ለማረጋገጥ ታቅዶ 228 (ከ100% በላይ)፣ 150 የጊዜ ማራዘሚያ ጥያቄዎችን መርምሮ ለማፅደቅ ታቅዶ 155 (103%)፣ 60 የአማካሪ ክፍያ መርምሮ ለማፅደቅ ታቅዶ 79 (ከ100% በላይ)፣ በመንግስት ተቋማት ለሚከናወኑ100 የግንባታ ፕሮጀክቶች ተጨማሪ ስራ (varation) ለመመርመር ታቅዶ ለ95 (95%) ምርመራ ማድረግ ተችሏል፡፡
- ✓ የመንግስት ሴክተር መስሪያ ቤቶች ለሚያስገነቡት ግንባታ የዲዛይን ዝግጅት እና አማካሪ ለመቅጠር የሚያስችል 35 ዝክረ ተግባር ለማዘጋጀት ታቅዶ 48 (ከ100% በላይ) ተዘጋጅቷል፡፡
- ✓ በመንግስት በጀት ለሚገነቡ 60 ግንባታዎች ጊዜያዊ እና የመጨረሻ ርክክብ በሚደረግበት ወቅት ሙያዊ ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ71 (ከ100% በላይ) የመንግስት ግንባታዎች የመጨረሻ ርክክብ ወቅት ሙያ ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡
- ✓ በመንግስት በጀት በሚገነቡ 500 ግንባታዎች ከጊዜ፣ ከበጀትና ከጥራት አኳያ በመስክ በመገኘት ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ 404 የቁጥጥር ስራ የተሰራ ሲሆን አፈፃፀሙም 81% ተከናውኗል፡፡
- ✓ በቤቶች ልማት ባለቤትነት ለሚገነባው 200 የአመራር መኖሪያ ቤት ግንባታ አስፈላጊውን ክትትልና ቁጥጥር ለማድረግ ተሞክሯል፡፡

- ✓ የባህር ዳር ስቴዲዮም የዓለም አቀፍ ስታንዳረድን ያሟላ ሆኖ እንዲገነባ ለማድረግ በተቋራጩ በኩል የተጠየቀውን 3 ቢሊየን የገንዘብ መጠን በአግባቡ የነጠላ ዋጋ በማጥናት እና አላስፈላጊ ስራዎች እንዲወጡ ማድረግ 1.2 ቢሊየን ብር እንዲቀንስ ማድረግ ተችሏል፡፡
- ✓ በክልሉ ውስጥ በግንባታ ዋጋ ንረት ምክንያት ተጓተው የነበሩ ከ700 በላይ ፕሮጀክቶች የዋጋ ንረት ማካካሻ (Price Escalation) ጥናት በማጥናትና በሚመለከታቸው አካላት በማስወሰን ወደ ስራ እንዲገቡ ማድረግ ተችሏል፡፡
- ✓ የአማራ ልማት ማህበር (አልማ) የዋንዛየ ሎጅ እና የጢስ አባሊማ የመጠጥ ውሃ ፋብሪካ ዲዛይን በቢሮው በኩል ተመርምሮ እንዲሠጠው ጥያቄ አቅርቦ በህንፃ አዋጅ፣ ደንብና መመሪያው መሰረት የፕላን መገምገሚያ ክፍያ የሚፈፀም ቢሆንም አልማ በክልሉ ማህበራዊ የልማት ችግርን ለመፍታት የተቋቋመ መሆኑ ክፍያ ሳይፈፅም ዲዛይኑ ተመርምሮ ተሰጥቷል፡፡
- ✓ በክልሉ የሚገነቡ ሜጋ ፕሮጀክቶችን በተመለከተ የስሚንቶ ፍላጎታቸው በቢሯችን በኩል እየተረጋገጠ እንዲሄድ በተሰጠው አቅጣጫ መሰረት ከ200 ሚሊዮን በላይ ውለታ የተያዙትን የመንግስት ፕሮጀክቶች የስራ መጠን እና አመታዊ እና ወርሃዊ የስሚንቶ ፍላጎት የመለየት ስራ ተሰርቷል፡፡
- ✓ በዚህም ለ18 ፕሮጀክቶች የስራ ዝርዝር ከስሚንቶ ፍላጎታቸው ጋር የተጣጣመ መሆኑን በማረጋገጥ ለ2015 በጀት ዓመት የሚያስፈልጋቸውን 417,841 ኩንታል የስሚንቶ ፍላጎት ተረጋግጦ ለንግድ ቢሮ ተልኳል፡፡

ይሁን እንጅ የኮንስትራክሽን ዘርፉ በአዋጅ የተሰጠውን ስልጣንና ተግባር በአግባቡ እየተወጣ ባለመሆኑ፡-

- ➢ ምክንያት የመንግስት ግንባታዎች /ፕሮጀክቶች መጓተት እና የጥራት ችግር ይስተዋላል፡፡
- ➢ ይህን ችግር ለመፍታት የሚደረጉ የቁጥጥር ሥራዎችና የሚወሰዱ የማስተካከያ ርምጃዎችም ጠንካራ አይደሉም፡፡
- ➢ በመንግስት በጀት የሚገነቡ ፕሮጀክቶች ጨረታ ከመውጣቱ በፊት የግንባታ ዲዛይንና ስራ ዝርዝር ለሚመለከተው የህንፃ ሹም እየቀረበ የግንባታ ፈቃድ በመውሰድ ወደ ስራ መግባት የሚጠበቅ ቢሆንም ይህን በማድረግ በኩል አሁንም ችግሮች ይስተዋላሉ፡፡
- ➢ በኮንስትራክሽን ግብዓቶች ላይ በተለይም በሲሚንቶ፣ በብረት፣ በኤሌክትሪካል እና ሳኒተሪ እቃዎች ላይ የሚስተዋለው የዋጋ ንረትና የአቅርቦት እጥረት የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪውን እየጎዳው ያለ ከመሆኑም በላይ ለስራው መቀዛቀዝ እና በስራ እድል ፈጠራው ላይም አሉታዊ ተፅዕኖ እያሳደረ ይገኛል፡፡

በመሆኑም ከዚህ ችግር ለመውጣት

- ✓ በግንባታው ዘርፍ የተሰማሩ መለስተኛና አነስተኛ ባለሙያዎችን ባለድርሻና አጋር አካላትን (የግንባታ ፕሮጀክት አሰሪዎችን፣ አማካሪዎችን፣ ተቋራጮችን፣ ባለሙያዎችን፣ ግብዓት አቅራቢዎችን፣ የስልጠና እና ምርምር ተቋማትን ወዘተ) ማስተባበር ተናበው እንዲሰሩ መከታተል፣ መደገፍና ማብቃት ይጠበቅበታል፡፡
- ✓ ሌላው መፍትሄ በክልሉ የሚገነቡ ግንባታዎች ላይ የጨረታ ሂደቱን ማስተካከል፣
- ✓ በቢሮው እና በዞኖች ያሉ ፈፃሚዎችን አቅም መገንባት እና ጠንካራ የቁጥጥር ስራ እንዲሰሩ ማስቻል፣
- ✓ የሕንፃ አዋጅ ደንብና መመሪያን በማይፈፅሙ እና በማያስፈፅሙ ተቋማት እና ፈፃሚዎች ላይ ተመጣጣኝ እርምጃ መውሰድ
- ✓ እንዲሁም አማካሪ ድርጅቶች በሚሰሩት ዲዛይን እና የስራ ዝርዝር ላይ የሚፈጠሩ ክፍተቶች ለግንባታ መጓተት መንስኤ በመሆናቸው በሰሩት ስራ ልክ የሚጠየቁበት አግባብ ተጠናክሮ መቀጠል አለበት፡፡

ግብ 39፡- ከምርምር ተቋማትጋር በመቀናጀት 1 አዲስ የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጅ ጥናትና ምርምር በማካሄድ አዋጭነቱ ተረጋግጦ ለተጠቃሚዎች እንዲተላለፍ ማድረግ፣

- ✓ ከተለያዩ የምርምር ተቋማት፣ ዩኒቨርስቲዎችና ቴክኒክና ሙያ ኮሌጆች 1 አዲስ ወጪ ቆጣቢና የተሻለ የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጅ በመቅዳት እና አዋጭነቱን በጥናትና ምርምር በማረጋገጥ ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ለማድረግ ታቅዶ 1 የግንባታ ቴክኖሎጅ ማስተላለፍ ተችሏል፡፡
- ✓ በክልሉ 250 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በማፈላለግና ከሶስተኛ ወገን ነፃ በማድረግ ካርታና ፕላን እንዲዘጋጅላቸው ለማድረግ ታቅዶ ለ40 (16%) የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎች ካርታና ፕላን ተዘጋጅቶላቸዋል፡፡
- ✓ በክልሉ 60 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በአዲስ በማልማት ጥቅም ላይ እንዲውሉ ለማድረግ ታቅዶ 20 (33.33%) የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎች ተለይተው ጥቅም ላይ እንዲውሉ ተደርጓል፡፡

2.9. የባለብዙ ዘርፍ ስራዎች አፈፃፀም

- ✓ በተቋሙ የሚወጡ ዕቅዶች የስርዓተ-ጾታ፣ የህፃናት፣ የወጣቶች፣ የአካል ጉዳተኞች፣ የአቅመ- ደካሞችና አረጋዊያን፣ የሰብዓዊ መብትና ህገ-ወጥ የሰዎች ዝውውር ጉዳዮች እና የኤች አይ ቪ/ኤድስ መከላከል ...ወዘተ ጉዳዮች በተቋሙ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በወጡ እቅዶችና ሪፖርቶች እንዲካተት የተደረገ ሲሆን በዘርፉ በሚከናወኑ የአቅም ግንባታ ስራዎች (ሥልጠና እና ትምህርትን) 35% ሴቶችን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡
- ✓ በተቋሙ ኤች.አይ.ቪ/ኤድስን ስርጭትን ለመግታት በተቋሙ የኤች.አይ.ቪ/ኤድስ ፈንድ ተጠቃሚ ለሆኑ 2 ግለሰቦች በየወሩ 1,000.00 ብር የገንዘብ ድጋፍና ክትትል እየተደረገላቸው ይገኛል፡፡
- ✓ በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው በግንባታ ፕሮጀክቶች ላይ የተሰማራው የሰው ሀይል 100% ደህንነቱ እንዲጠበቅ እና የሚከናወኑ ግንባታዎች ለአረጋዊያንና ለአካል ጉዳተኞች ተደራሽ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ ከ50 በላይ ሰራተኞች የተሰማሩባቸው የኮንስትራክሽን ፕሮጀክቶች በስራ ቦታ ላይ የሠራተኞችን ደህንነት መጠበቂያ አልባሳትና መሳሪያ እንዲያሟሉ ቁጥጥር ተደርጓል፡፡
- ✓ ሌላው ከተሞች የሚሰሩ ሁሉም ግንባታዎች ለአካል ጉዳተኞችና አረጋዊያን ተደራሽ ስለመሆናቸው እና ዲዛይን ሲፀድቅም አካል ጉዳተኞችን ታሳቢ እያደረገ መፅደቁን ክትትልና ቁጥጥር ተደርጓል፡፡
- ✓ የኮንስትራክሽን ላይሰንስ ያወጡ ወጣት ባለሙያወች ወንድ 2,798 ሴት 1,181 ድምር 3,979 ናቸው፡፡

2.10. የስራ እድል ፈጠራ ስራዎች

ግብ 42፡- በቤቶች ልማት፣ በመሰረተ ልማት፣ በኮንስትራክሽን ዘርፍ፣ በደረቅ ቆሻሻና አረንጓዴ ልማት ዘርፎች ላይ ለ282,981 ዜጎች ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል መፍጠር፣

- ✓ በከተማ ፕላን ዝግጅ፣ በቤት ልማት፣ በመሰረተ ልማት፣ በኮንስተራክሽን፣ በደረቅ ቆሻሻ እና በአረንጎዴ ልማት ስታዎች ለ282,981 ዞጎች (151,771 ወንድ እና 131,210 ሴት) ከዚህም ውስጥ 70% ለወጣቶች በጊዜያዊነትና በቆሚነት የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ 279,602 (99%) ዜጎች (ለ166,638 ወንዶችና ለ112,964 ሴቶች) ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል መፍጠር ተችሏል፡፡
- ✓ በመሰረተ ልማት ስራዎች ከተፈጠረው የስራ እድል ውስጥ የወጣቶች ድርሻ 70,073 (75.84%) ሲሆን በኮንስተራክሽን ዘርፍ ከተፈተረው ስራ እድል ውስጥ የወጣቶች ድርሻ 64,983 ነው፡፡

ሰንጠረዥ 39፡- ለዜጎች በጊዜያዊነትና በቆሚነት የተፈጠሩ የስራ እድሎች

ተ.ቁ	የስራ ዕድል መፍጠሪያ ዘርፍ	የአመቱ እቅድ			የአመቱ ክንውን			አፈፃፀም
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	
1	በከተሞች ስኬች፣ ፕላን ዝግጅትና ክለሳ ስራዎች	269	268	537	1,687	656	2,343	436

2	በከተሞች በሚሰሩ የተለያዩ የመንግስትና የግል ግንባታዎች	61,680	41,120	102,800	64,983	45,801	110,784	108
3	በከተሞች በሚሰሩ የመሰረተ ልማት ስራዎች (ወጣቶች = 92,400)	66,000	66,000	132,000	60,863	43,755	104,618	79
4	ቤቶች ልማት	20,000	20,000	40,000	33,774	18,501	52,275	131
5	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ	722	722	1,444	687	830	1,517	105
6	ኮምፖስት በማምረት	100	100	200				
7	በከተማ ግብርና፣ በተፋሰስ ልማትና በተለያዩ የአረንጓዴ ልማት ስራዎች	3,000	3,000	6,000	4,644	3,421	8,065	134
	ጠቅላላ ድምር	151,771	131,210	282,981	166,638	112,964	279,602	99

2.11. የክትትልና ድጋፍ ስራዎች

- ✓ በዝግጅት ምዕራፍም ይሁን በተግባር ምዕራፍ የሚከናወኑ ተግባሮቻችን በታቀደላቸው አግባብ ግባቸውን እንዲመቱ ጠንካራ፣ ወጥነትና ተከታታይነት ያለው የድጋፍና ክትትል ስርዓት መዘርጋት ልዩ ትኩረት ከሚሰጣቸው ተግባራት ውስጥ አንዱ ነው፡፡
- ✓ ምንም እንኳን ከወቅታዊ ሁኔታው አንፃር በተፈለገው ወቅትና ጊዜ የሚፈለገውን የሰው ኃይል እያገኙ መወያየት ባይቻልም አሉ የሚባሉ አማራጮችን በመጠቀም ጠንካራ የክትትልና ድጋፍ ስርዓት በመዘርጋት ተግባሩን ለመምራት ተሞክሯል፡፡
- ✓ በመሆኑም ከክረምት ሥራዎቻችንን አኳያ በዙም ኮንፈረንስ፣ በቴሌ ኮንፈረንስ፣ በዋትስአፕና በቴሌግራም ግሩፕ የዞኖችንና የሪጂዮፖሊታን ከተሞችን አመራሮች በተደጋጋሚ ለማወያየት ጥረት ተደርጓል፡፡
- ✓ ወጥ የሆነ ቼክ ሊስትና የሪፖርት ቢጋር በማዘጋጀት በቴሌግራምና በስልክ የሳምንታዊ ሪፖርት ቅብብሎሽ ስርዓት ተዘርግቷል፡፡
- ✓ የሚቀርቡ ሳምንታዊ ሪፖርቶችን መነሻ በማድረግ በቢሮው ኮር አመራሮች በመገምገም 3 ጊዜ የተደራጀ ግብረ መልስ ለመስጠት ተሞክሯል፡፡
- ✓ በአካልም በስልከም የተሞክሮ ልውውጥ ለማድረግ ተሞክሯል፡፡
- ✓ የቢሮው ኮር አመራሮች ዞኖችንና ሪጂዮፖሊታን ከተሞችን በ4 ምድብ ተከፋፍሎ በመደገፍ፣ በመከታተልና ተሞክሮ በማለዋወጥ ከዝግጅት ምዕራፍ ማጠናቀቂያ እስከ ተግባር ምዕራፍ ማስጀመሪያ የሚስተዋሉ ጉድለቶችን ፈጥኖ ለመሙላት ጥረት ተደርጓል፡፡
- ✓ በየዘርፉ የማኔጅመንት አባሉም በተዋረድ በስልክ በመደገፍና የተሟላ መረጃ በመቀበል በተቀበለው መረጃ ተመስርቶ ጉድለት ሊሞላ የሚችል አቅጣጫ በማስቀመጥ ታቅደው የወረዱ ተግባራት መፈፀማቸውን በትኩረት ይከታተል፡፡
- ✓ ከሪፖርት ግምገማና ግብረ መልስ ባለፈ ልዩ ድጋፍ የሚፈልጉትን ዞኖችንና ከተሞችን በመለየትና በአካል ወርዶ በመደገፍ (ኮምቦልቻ፣ ደ/ማርቆስ፣ ደ/ብርሃንና ባህርዳር ከተሞችን) በተሟላና በተደራጀ መንገድ ጉድለት ሊሞላ የሚችል ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡
- ✓ በቢሮው ኮር አመራሮች የተመራ የመስክ ድጋፍ ቡድን በ4 ቀጠና በመከፈል የዝግጅት ምዕራፍ እና የተግባር ምዕራፍ አፈፃፀማቸውን ወርዶ ለማየት የድጋፍ ቸክሊስት ተዘጋጅቶ ለ16 ዞን መምሪያዎች፣ ለ19 ከተማ አስተዳደሮች፣ ለ11 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች፣ ለ5 ንዑስ ማዘጋጃ ቤቶች እና ለ5 ታዳጊ ከተሞች ድጋፍ ተደርጎ የክልሉ ምክር ቤት ቋሚ ኮሚቴዎች ባሉበት በድጋፉ የታዩ ዋና ዋና ጉዳዮች የተገመገሙ ሲሆን ለሁሉም ዞኖችና ከተሞችም የተደራጀ የመስክ ድጋፍ ግብረ-መልስ እንዲደርሳቸው ተደርጓል፡፡
- ✓ ከዚህ በተጨማሪም ድንገተኛ ሱፐርቪዥን በማድረግ ሠራተኛው የስራ ሰዓቱን አክብሮ እየሰራ ስለመሆኑ እና የመደበኛ አገልግሎት አሰጣጣቸው ምን እንደሚመስልም ተቋማትን በስራ ሰዓት ተዘዋውሮ ለማየትና ከዚያ ተነስቶ ጉድለት ሊሞላ የሚችል የድጋፍና የአሰራር ስርዓት ለመዘርጋት ጥረት ተደርጓል፡፡
- ✓ ሌላው በተቋሙ አደረጃጀት፣ አሰራር እና አገልግሎት አሰጣጥ ዙሪያ የሚስተዋሉ ችግሮችን በዘላቂነት ለመፍታት የዳሰሳ ጥናት ተደርጓል፡፡
- ✓ በዚህም መሠረታዊ ለውጥ ሊያመጣ የሚችል የአሰራር ስርዓት ለመዘርጋት ጥረት እየተደረገ ይገኛል፡፡
- ✓ የUIIDP እና የምግብ ዋስትና /ሴፍትኔት/ ፕሮጀክቶችን በአካል ጭምር ተገኝቶ በማየትና በማበረታታት የCIP እቅድ ጥራት ባለው መልኩ እንዲታቀድ ከመደረጉም በላይ በጊዜውና በወቅቱ እንዲፀድቅ ተደርጓል፡፡
- ✓ በምግብ ዋስትና የታቀፉ 8 ከተሞች ላይ ድጋፍ የሚሰጣቸው የህብረተሰብ ክፍሎችን በመለየትና በመፈረጅ በፕሮግራሙ እንዲታቀፉ ለማድረግ የሚያስችል ድጋፍ ተደርጓል፡፡
- ✓ በአጠቃላይ የተቋማችን ውጤት የሚለካው በምናደርገው ድጋፍና ክትትል ልክ መሆኑን በመረዳት የተሻለ ጥረት ለማድረግ እየተሰራ ይገኛል፡፡

III. በአፈፃፀም ወቅት የታዩ ጥንካሬዎች፣ ያጋጠሙ ችግሮችና የቀጣይ ትኩረት አቅጣጫዎች

3.1 በተግባራት አፈፃፀም ወቅት የታዩ ጥንካሬዎችና መልካም ተሞክሮዎች፣

- ከወቅታዊ ስራዎች አኳያ፡-
  - ለ3ኛ ጊዜ በህዎሃት የሽብር ቡድን የተፈፀሙብንን ጥቃት ከልማት ስራችን ሳንነጠል ወረራውን ለመቀልበስ የተደረገው ርብርብ እና ከዘመቻ ማግስት ነፃ የወጡና የወደሙ ከተሞችን መልሶ ለማቋቋምና ለማደራጀት የተደረገው ርብርብ እንደተቋም አበረታች ውጤት የታየበት መሆኑ፣
  - አመራሩ በጦርነት ውስጥም ሁኖ ከልማቱ ሳይነጠል ሁለቱንም ግንባሮች (የልማትና የህልውና ዘመቻ ግንባሮች) ጎን ለጎን አስተባብሮ በመምራት እንዲሁም ከህዝብ ጋር ተቀራርቦ በመስራት የከተማ ልማት ስራዎችን በርብርብ ለመፈፀም ያደረገው ጥረት ትምህርት የሚወሰድበት መሆኑ፣
- ከዝግጅት ምዕራፍ ስራዎች አኳያ፡-
  - ከክልል፣ ከፌደራልና ከተቋሙ የ10 ዓመት መሪ የልማት እቅድ ጋር በማናበብ የ2015 በጀት ዓመት እቅድ በማዘጋጀት እና
  - በየደረጃው የእቅድ ኦረንቴሽንና የስራ ማስጀመሪያ የንቅናቄ መድረኮችን በማዘጋጀት ወኔ ሰንቆ ፈጥኖ ወደ ስራ በመግባት በበጀት ዓመቱ የታቀዱ ዋና ዋና ተግባራትን በተሻለ ውጤት መፈፀም መቻሉ፣

- ከአገልግሎት አሰጣጥ አንፃር፡-
  - በተቋሙ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን መልክ ለማስያዝ በጥናት ላይ ተመስርቶ እየገመገሙ መምራት መቻሉ፣
  - የኮር አመራሩ ክፍለ ከተሞችን ተከፋፍሎ ይዞ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን ለመፍታት ጥረት መደረጉ፣ /ለአብነት ባህርዳር/
  - የከንቲባ ችሎት በማቋቋም ችግሮችን በፍጥነት ለመፍታት ጥረት መደረጉ፣ /ለአብነት ደሴና ኬሚሴ/
  - ስራ አስኪያጅ ባለጉዳይን በጋራ በማወያየት ምንም ወረፋ ሳይጠብቁ በፍጥነት ማስተናገዱ እና የመሰረተ ልማት ግንባታ ስራዎችን የጥራት ቁጥጥር ኮሚቴ አቋቁሞ በልተገነባ ግንባታ እስከ 12,7 ሚላየን ብር ለማወራረድ ሲሞከር መታገዱ፣ /ለአብነት ጎንደር/
- ከህብረተሰብ ተሳትፎ አንፃር፡-
  - ወልቃይት ጠገዴ ሰቲት ሁመራ ዞን ያሉ ከተምች በህዝብ ተሳትፎ ያለመንግስት በጀት ኮብል ስቶን መንገድ መገንባት መቻሉ፣ /ወፍአርግፍ/
  - ቅን ልቦች በሚል የአካባቢ ባለሀብቶች ላይ የተሻለ ስሜት በመፍጠር ቢሮ ማሳደስ መቻሉ፣ /ደሴ ከተማ/
- ህገ ወጥ ግንባታንና መሬት ወረራን ከመከላከል አንፃር፡-
  - ህገ ወጥ ግንባታ የገነቡትንና የከተማውን ህብረተሰብ በውይይት በማሳመን ያለምንም የፀጥታ ኃይል በማስፈረስ ከተማዋን ከህገ-ወጥ ግንባታ ነፃ ለማድረግ የተሰራው ስራ በመልካም ተሞክሮነት የሚታይ መሆኑ፣ /ደ/ወሎ ዞን ቢስቲማ ከተማ/
- ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ አንፃር፡-

- የውጭ መጋራት ታሪፍን በማሻሻል በከተማው ሁሉም አካባቢዎች በተደራጁ ማህበራት ቆሻሻ ወቅቱን ጠብቆ የሚነሳበት ስርዓት መዘርጋቱ እና ደረቅ ቆሻሻን መልሶ በመጠቀም የፕላስቲክ ቆሻሻዎችን በማሰባሰብና በመጨፍለቅ/በመፍጩት ለፋብሪካ በግብዓትነት ማቅረብ መቻሉ፤ /ባህርዳር/
- ህ/ሰቡን በንቅናቄ በማሳተፍ የፅዳት ስራ ሳይቆራረጥ በተከታታይነት መፈፀም መቻሉ እና ደረቅ ቆሻሻን መልሶ በመጠቀም (ከፕላስቲክና ከወረቀት የፋይል አቃፊና የወረቀት ትሪ ማምረት መቻሉ እንዲሁም የባኛጅ ጎማን መልሶ ጥቅም ላይ ማዋል መቻሉ፤ /ጎንደር/
- ከ300 ሚሊዮን ብር በላይ በመበጀት ደረጃውን የጠበቀ ዘመናዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ በመገንባት ላይ መሆኑ፣ ደ/ወሎ ተንታ ከተማ ዘመናዊ የመንገድ ላይ የደረቅ ቆሻሻ ማጠራቀሚያ ቅርጫቶችን ማዘጋጀት መቻሉ፣ /ደ/ብርሃን/

- ከአረንጓዴ ልማት አንፃር
  - በአረጓዴ ልማት ማህበራትን በማደራጀት በተለይም የመንገድ ዳርቻና አካፋዮችን በዘላቂነት እንክብካቤ ማድረግ መቻሉ እንዲሁም ከሚሴ ከተማ የዞኑን አስተዳደር ግቢ ደረጃውን በጠበቀ አግባብ በአረንጓዴ ማልማት መቻሉ፣ /ባህርዳር/
- ከአፈፃፀም ክትትል አኳያ ጠንካራ የድጋፍና ክትትል እና የመረጃ ልውውጥ ስርዓት በመዘርጋት የተቋሙን አፈፃፀም ለማሻሻል ጥረት መደረጉ የሚሉት በበጀት ዓመቱ የተከናወኑና በተሞክሮነት የሚወሰዱ ተግባራት ናቸው፡፡

3.2 በተግባራ አፈፃፀም ወቅት ያጋጠሙ ችግሮች (ተግዳሮቶች)

- የተቋሙ አደረጃጀት አሁን ያለውን የስራ ጫና ሊሸከም የማይችል መሆኑ፣
- የፕላን አፈፃፀም ኦዲትና የፕላን ዝግጅት ተደረሽነት ችግር መኖር፣
- በየደረጃው ያለው አመራር በዘመቻ ስራ ላይ መጠመዱና በየደረጃው ብልሹ አሰራር በሚፈጥሩ አመራሮችና ባለሙያዎች የተጠያቂነት ስርዓቱ ደካማ መሆኑ፣
- በተቋሙ እስከታችኛው መዋቅር ድረስ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን የሚፈታ አሰራር አስቀምጦ በመፈፀምና የህብረተሰብን እርካታ በማሳደግ ረገድ አሁንም ችግሮች መኖራቸው፣ እንዲሁም በአመለካከት፣ በአቅምና በግል ፍላጎት ምክንያት ተገልጋይን ማጉላላት፣
- በቴክኖሎጅ አለመታገዝ /አሰራርን የማዘመን ችግር፣ የቅንጅታዊ አሰራር ችግር፣ የመረጃ ልውውጥ ስርዓታችን እየተሻሻለ የመጣ ቢሆንም ከመረጃ ጥራት አንፃር ችግር መኖሩ፣
  - ለአብነትም የተገነቡ የመሰረተ ልማት መረጃዎችን በአግባቡ በመልቀምና ሪፖርት በማድረግ በኩል ችግር መኖሩ፣
  - የገቢ አሰባሰብ መረጃዎችን ለቅሞ ሪፖርት በማድረግ በኩልም ክፍተት መኖሩ፣ /ከተሞች ከዚህ በላይ የሰበሰቡ ቢሆንም ሪፖርት በማድረግ በኩል ክፍተት መኖሩ፣/
  - እንዲሁም የመሬት መረጃዎችን ለዘመናዊ ካዳስተር በሚሆን አግባብ አደራጅቶ በመያዝ በኩል ክፍተት አለ፣
- በስራ መናበብ ጉድለት ህገ - ወጥ የመሬት ወረራና ግንባታ መበራከትና የከፋ ደረጃ ላይ መሆኑ፣
- በአብዛኛው የክልሉ ትልልቅ ከተሞች በፍላጎቱ ልክ በቂ የመኖሪያ ቤት አቅርቦት ባለመኖሩ የቤት ፍላጎትና አቅርቦት አለመጣጣም፣
- በኮንስትራክሽን ዘርፉ

- የግንባታዎች /የፕሮጀክቶች መጓተትና የጥራት ችግር መኖር፣
- የሚደረጉ የቁጥጥር ሥራዎችና የሚወሰዱ የማስተካከያ ርምጃዎች ጠንካራ አለመሆን፣
- የግንባታ ግብዓቶች በተለይም የሲሚንቶና የብረት እጥረት መኖር በተጀመሩና ባልተጀመሩ ፕሮጀክቶች ላይ ተፅዕኖ እያሳደረ ያለ መሆኑ፣

3.3 የቀጣይ ትኩረት አቅጣጫዎች

- ✓ የዘርፉን ተቋማዊ የአደረጃጀት እና የአሰራር ለውጥ ዳር ማድረስና ወደ ተቋሙ የገባውን አዲስ አመራር አቅም መገንባት ላይ ትኩረት ሰጥቶ መስራት፣
- ✓ በተቋሙ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን ትኩረት ሰጥቶ ደረጃ በደረጃ መፍታት፣
- ✓ የመሰረተ ልማት ፕሮጀክቶችን በወቅቱ ማስጀመር እና እስኪጠናቀቁ በትኩረት ክትትልና ድጋፍ ማድረግ ለዚህ ተግባር የተመደበን በጀት በአግባቡ ጥቅም ላይ እንዲውል ማድረግ፣
- ✓ በጦርነቱ የተጎዱና የወደሙ ከተሞችን መልሶ የመገንባት ስራ አጠናክሮ ማስቀጠል፣
- ✓ የከተማ አገልግሎት ገቢን አሟጦ በመሰብሰብ የገቢ አፈፃፀምን ማሻሻል፣
- ✓ በሁሉም የልማት ስራዎቻችን የህብረተሰቡን ተሳትፎና በለቤትነት ማጠናከር፣

IV. ማጠቃለያ

እንደሚታወቀው ወቅታዊ ሁኔታው ካለው ኑሮ ውድነትና የዋጋ ንረት ጋር ተዳምሮ የህዎሃት የሽብር ቡድን ለ3ኛ ጊዜ ጦርነት በመክፈት ትኩረታችን በማዛባት ከልማታችን ለመነጠል ሌትም ቀንም እየሰራ ያለበት መሆኑና አለም አቀፋዊ ሁኔታው ኢ-ተገማች በመሆኑ በዚህ ውስብስብ ወጥመድ ተጠልፈን ላለመውደቅ እልህ አስጨራሽ ትግል ውስጥ እንገኛለን፡፡

ይህም ሁኖ ክልላችን ካለበት የህልውና አደጋ ለማውጣት እልህ አስጨራሽ የህልውና ዘመቻ ላይ ሁነንም አንድነታችን አጠናክረን የህልውና ዘመቻውን በአሸናፊነት አጠናቀን ይህን እልህ ያነሳሳው የሞቀ አስተሳሰብ ወደ ልማት በማምጣትና ርብርብ በማድረግ ከላይ የዘረዘርናቸውን በርካታ የልማትና የመልካም አስተዳደር ተግባራት በላቀ ውጤት ማከናወን ችለናል፡፡

በመሆኑም ፈተና ውስጥ ሁነንም ባለፉት ዓመታት ከፈፀምናቸው በላይ በመፈፀም ውጤት ማምጣት የምንችልበት እድል እንዳለ አፈፃፀማችን ያሳያል፡፡

ማዉጫ **ገጽ**

I. መግቢያ--1

II. የቁልፍ እና አበይት ተግባራት እቅድ አፈፃፀም--1

1. የቁልፍ ተግባራት እቅድ (የማስፈፀም አቅም ግንባታ ስራዎች) አፈፃፀም--------------------------1

1.1. እቅድ ዝግጅት --2

1.2. የእቅድ ኦረንቴሽን ---2

1.3. የክረምት ተግባራት እቅድ አፈፃፀም---7

1.4. የእቅድ አፈፃፀም ግምገማ መድረኮች አፈፃፀም --7

1.5. የአቅም ግንባታ ስልጠናዎች አፈጻጸም -- 13

1.6. የለውጥ አመራርና አደረጃጀት ማሻሻያ ስራዎች አጻጻም ---------------------------------- 16

1.7. የአገልግሎት አሰጣጥና የመልካም አስተዳደር ማሻሻያ ስራዎች------------------------------ 17

1.8. የህግ እና የአሰራር ማሻሻያ ስራዎች-- 23

1.9. ተቋማዊ አሰራርን ማዘመን (E- Service)-- 24

1.10. ቅንጅታዊ አሰራርን ከማጠናከር አንፃር-- 25

1.11. ከግብዓት አቅርቦት አኳያ--- 26

1.12. በጦርነት የተጎዱ ከተሞችን መልሶ ግንባታ ስራዎች------------------------------------- 26

1.13. የቁልፍ ተግባራት አፈፃፀም ማጠቃለያ -- 27

2. የአበይት ተግባራት እቅድ አፈፃፀም --- 28

2.1. የከተሞች መልካም አስተዳደር አቅም ግንባታ ስራዎች---------------------------------- 28

2.2. የከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈጻጸም ሥራዎች--- 34

2.3. የከተማ መሬት ልማትና ማኔጅመንት ሥራዎች-- 36

2.4. የቤቶች ልማትና አስተዳደር ስራዎች --- 43

2.5. የከተማ መሰረተ- ልማት ስራዎች --- 46

2.6. የከተሞች ጽዳት፣ አረንጓዴ ልማትና ውበት ሥራዎች------------------------------------ 51

2.7. የከተማ ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ስራዎች--- 59

2.8. የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ሬጉላቶሪና አቅም ግንባታ ስራዎች ---------------------------- 62

2.9. የባለብዙ ዘርፍ ስራዎች አፈፃፀም -- 67

2.10. የስራ እድል ፈጠራ ስራዎች-- 67

2.11. የክትትልና ድጋፍ ስራዎች -- 69

III. በአፈፃፀም ወቅት የታዩ ጥንካሬዎች፣ ያጋጠሙ ችግሮችና የቀጣይ ትኩረት አቅጣጫዎች ------------------ 69

3.1 በተግባራት አፈፃፀም ወቅት የታዩ ጥንካሬዎችና መልካም ተሞክሮዎች፣------------------------ 70

3.2 በተግባራ አፈፃፀም ወቅት ያጋጠሙ ችግሮች (ተግዳሮቶች)---------------------------------- 71

3.3 የቀጣይ ትኩረት አቅጣጫዎች -- 72

IV. ማጠቃለያ --- 72